DEUTSCHLAND 3.40 - OSTERREICH 3.50 EUR - SCHWEIZ 6.50 CHF - NEDERLAND 3.50 - BELGIQUE 3.50 - FRANCE 3.50 - GB 2.70 - KKTC 3.250.000 tl.

SAYI:40 • EYLÜL 2006 • 3 YTL. kdv dahil

KAÇAK YAYIN

ISSN 1304-1037-0-6

LAZ MARKS uzun süren sessuzluğunu Kaçak Yayun'a bozdu

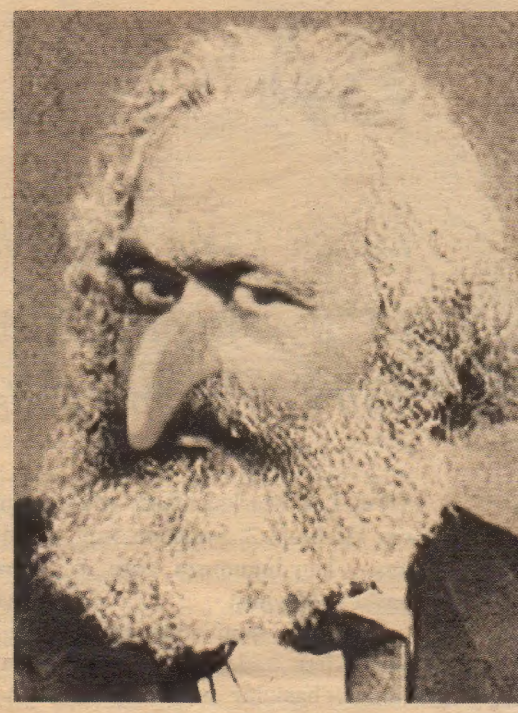

Münir Özkul sayesinde yoksulluk bir erdemdir

Oktay Güzeloğlu Sokak Mobilyaları

ADI: GÖNÜL
DOĞUM: 1960
MESLEĞİ: HAYAT KADINI

FİLMLERE FISILDAYAN ADAM AHMET ULUÇAY

Yılmaz Okumuş

LAZ KAPİTAL-LAZ MARKS:
BASKİLAR BİZİ YİLDURAMAZ!..

***Kaçak Yayın**, geçtiğimiz aylarda **Laz Kapital** adlı kitabı yayımlanan **Laz Marks** ile, kitapta çok sözü edilen Yalı Kıraathanesi'nde bir söyleşi gerçekleştirdi.*

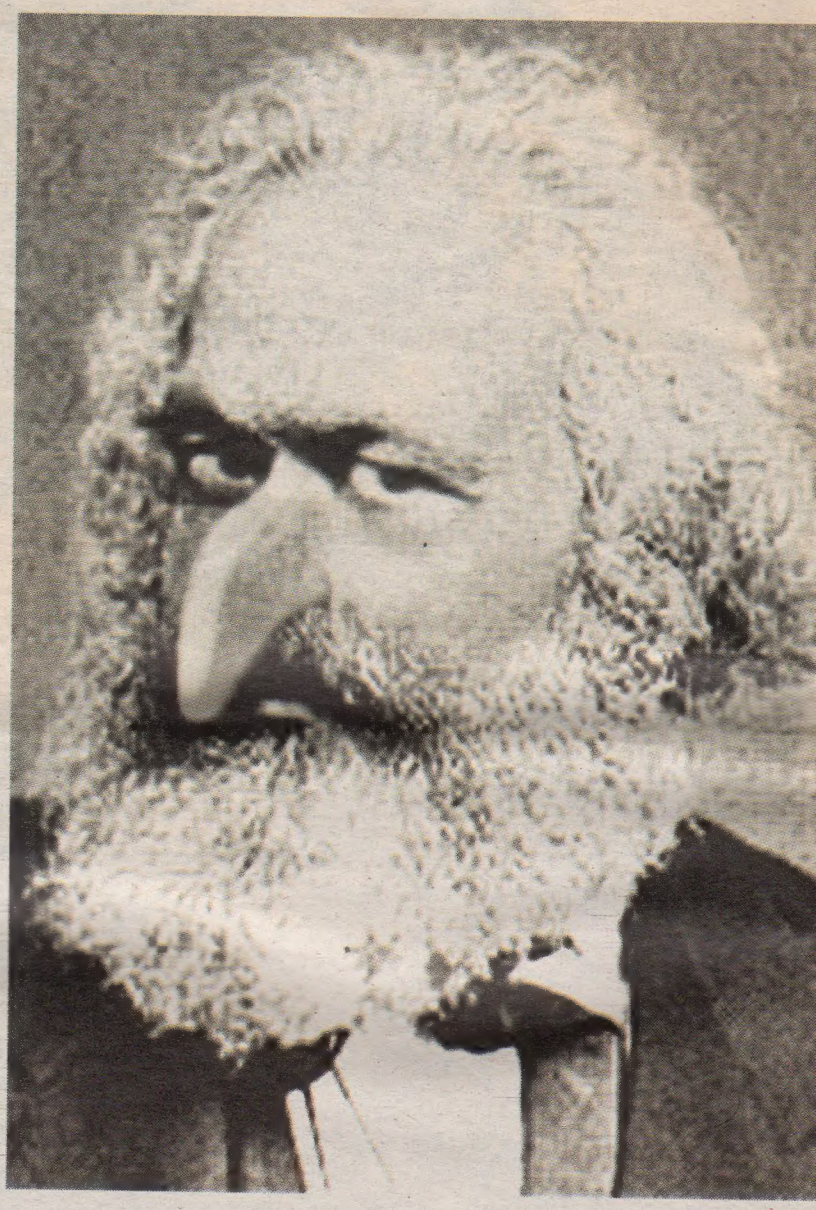

Sayın Laz Marks, tebrik ederiz, kitabınız 2. baskısını yapmış. Duyduğumuza göre 3. baskı yoldaymış.

Öncelukle şuni söyleyeyim, istedukleri kadar baski yapsunlar, baskilar bizi yilduramaz uşağum...

Sayın Laz Marks, Laz Kapital kitabınızı okuyunca şunu gözlemledik; siz yöre insanıyla onların anlayacağı dilden konuşuyor ve anlatmak istediğiniz konuyu örneklendirerek algılanmasını kolaylaştırıyorsunuz.

Uşağum benum derdum nobel edebiyat ödüluni almak değildur. Bu lanetli meta üretumini durdurup, üretilen mallari ürünleşturmemuz lazimdur. İşte o zaman 6,5 milyar insan evladi Oskar'a ve Nobel'e aday bir sanatçi gibi yaşayabilur. Bu yüzden bikmadan, usanmadan, devamlı konişup, gerçekleri onlarun anlayacaği bir dille açuklamaya çalişayirum.

Geçen gün bizum uşaklarla gene böyle konişup, özel mülçiyetun yikici etkilerini anlatayidum. Bizum Netceğuk Hasan vardur, biraz saf bir uşaktur. Bunun bir Zippo çakmağı var oni göstererek, "Laz Marks emice benum çakmağumi da kamulaşturacak misunuz?" dedi. Bu safluk derecesi, memba suyinda bile yoktur. Hee dedum, çakmağı, sigarayi alup yerine sakiz ve leblebi vereceğuk. Birak artuk şu sigarayi.

Efendum, hâlâ 1950 model safsatalara inanup, ortaklaşmaciluktan soğumiş insanevlatlarumuz vardur. Bunlara anlayacağı bir dille, "Ula uşaklar sizun barinma, giyinme, yeme içme gibi en temel ihtiyaçlarunuzi niçun elunuzden alalum. Tam tersi herçese bunlardan vermek lazimdur. Korkulmasi gereken mülçiyet biçumi, insanun insan üzerinde öldürüci baski kurmasina yol açan finans-kapitaldur." diye anlatmamuz lazim. Nasil anlatursan anlat, ister örneklerle, ister karikatürle, ister sağir ve dilsuz alfabesiyle ama anlat.

Ulus devletin tartışıldığı bir dönemde, 'devletin sönmesi'yle ilgili düşünceniz hâlâ geçerli mi?

Geçerlidur uşağum. Devletun sönmesi ilk bakişta bir ütopya cibi görinebilur.

Devlet balon değildur, topli iğneyle sönmez. Lamba değildur, üfleyerek sönmez. Devlet sadece yüksek dozda demokrasiyle söner.

Bizum ücretli köle uşaklar, yoksulluk ve sefalet yüzinden öylesine bunalmiş, oylesine bitkin bir durumdadur ki, "demokrasiye boş vemektedur." Nüfusun beyuk çoğunluği direk kirmizi karttan siyasal ve toplumsal yaşamun dişina atilmiş bulunmaktadur. Bu güdük demokrasi anlayişi bizi "gitgide daha yetkin bir demokrasi"ye cötürmez. Trafikte birbirunuze küfür edebilmeyi ve hakemun cinsel tercihlerini tartişabilmeyi demokrasi zannetmeyun uşağum. Bu sadece terbiyesuzluktur. Tam ve herçes içun demokrasinun olduği ortaklaşmaci bir toplumda demokrasi, yüzyillar sonra insanun yaşam pratiği haline gelecektur. O zaman gerçek bir özgürlükten söz edebileceğuz. Ve işte o zaman özel bir baski mekanizmasina gerek kalmayacak ve devlet sönmeye başlayacaktır. Buna "demokrasinin fethi", "devletun sönmesi" diyoruz. Ula İdrus, sen boşina kenduni zorlama. Bu bencillukle, 'o gelişmiş demokrasiyi ve bütün küçük hesaplardan arinmiş insani' tahayyül edemezsun uşağum. O daha temiz, sağlukli beyinlerun işi.

Kitapta en göze çarpan şey 'Emperyalizm karşısında ilk yarıyı yenik kapattığımız' iddiası. Bu bir yenilgiyi kabul etme durumu mu, konuyu biraz açabilir misiniz?

Gerçi çok açuktur ama gene da açayim uşağum. Maçi kazanmak içun kabul etmemuz lazimdur; emperyalizum karşusinda ilk yariyi yenuk kapattuk. Fakat bu maçun sonucu değil, ilk yarinun sonucidur. Daha önumuzde koskoca bir ikinci yari var. Şimdi soyinma odasina yaralarumuzi sarayiruk. Nerede hata yaptuğumuzi tespit edeyiruk. Biraz soluklanup ikinci yariya çakacağuk. İçumüzden bazilari, "2. yariya çikmayalum, emperyalizumle iyi geçinelum. Belki bizi aralarina alurlar.." deyi. Ula bunlari gözünuzde bu kadar büyutmayun da!.. Bunlarun bilduği tek şey silah sanayidur. Kuçucuk bir Katrina kasırgasıyla eli ayağina dolandi. Bütün askerlerini dünyayi işgal etmek içun dört bir yana gönderduği içun, yaralilari kurtaracak helikopter bile bulamadi. Unutmayun, "Emperyalizum uçmaz, medyadaki müritleri uçurur". Yakinda maçun ikinci yarisina çikacağuz. Ara tiransferde kadroya Çavez'i, Morales'i ve Maradona'yi da kattuk. Kadromuz fena değildur, yürekten oynarsak bunlarla başa çikabiluruz.

"Emperyalizum uçmaz, medyadaki müritleri uçurur". Yakinda maçun ikinci yarisina çikacağuz. Ara tiransferde kadroya Çavez'i, Morales'i ve Maradona'yi da kattuk. Kadromuz fena değildur, yürekten oynarsak bunlarla başa çikabiluruz.

Sermayenin birikmesi ve yoğunlaşması sonucu, kaçınılmaz olarak daha demokratik bir Türkiye vaaz ediliyordu. Bazı

Aydınlamsefası

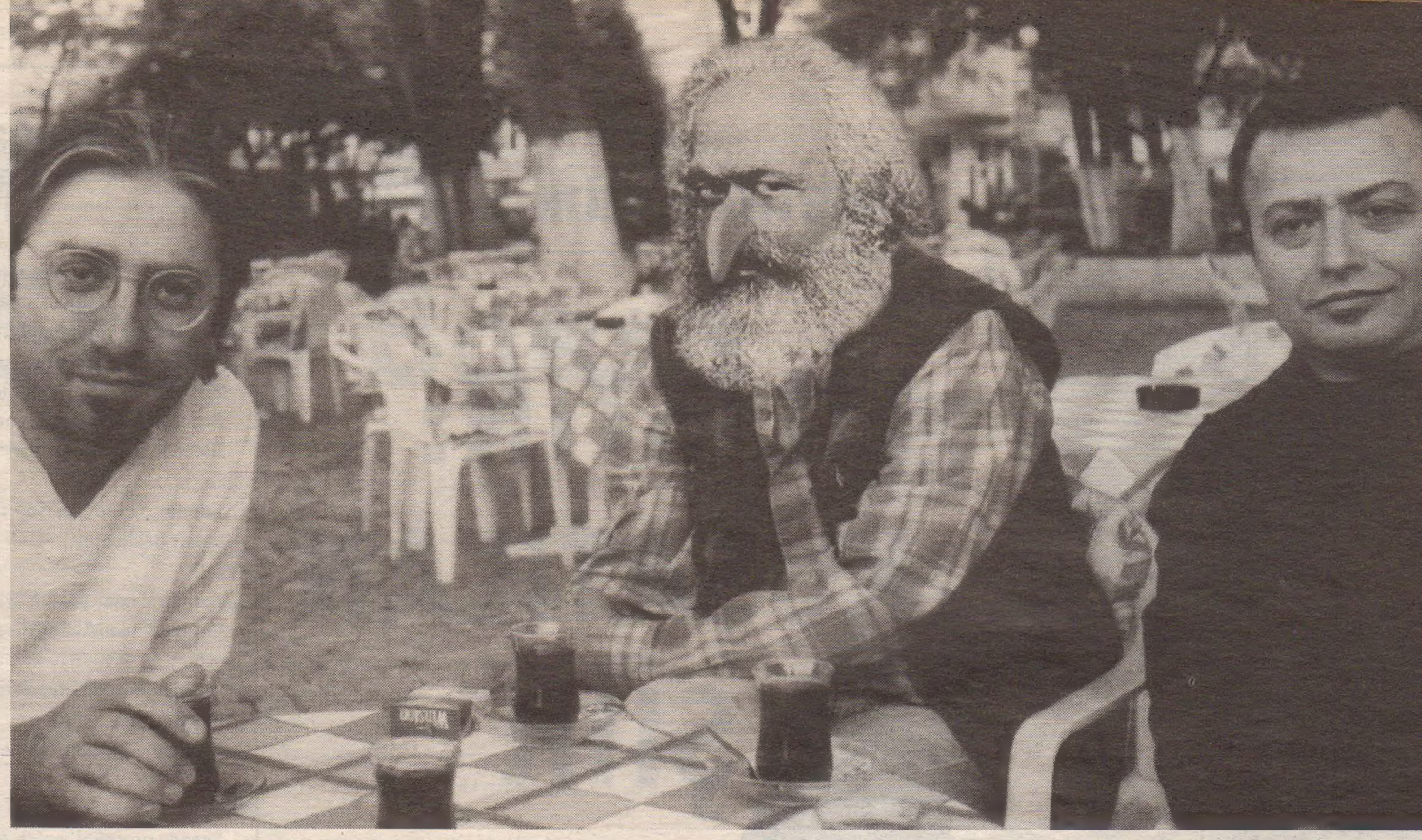

aydınlarımızın yeni demokrasi umudu 'A.B.' Yerli ve yabancı sermayenin yolu demokrasiyle kesişecek mi?

Şimdi uşağum, bir kere şunda anlaşalum; bunlarun demokrasisi sadece ticarete yarar. Emeğun hakkini savunup, toplumsal yaşam için de demokrasi isteduğun zaman hemen F Tipi demokrasiyi gösterurler. Bunda şaşilacak bir şey yoktur uşağum, herkes kendi sinifinun gereğini yerine getureyi. İkide bir sermayeyi demokrasiye davet etmayun, gelmeeeez!.. Ula sermayeyi tahlil etmak içun 3 tane tuğla beyukluğinde kitap yazdum da, benden daha mi eyi bileceksunuz? Asil utanmasi gerekenler, ülkenun demokratik dönüşümuni AB'ye ihale eden aydinlar, entellektuellerdur. Marksizumun sadece akil oyunlarini al, entellektuel meze yap, (şarapla eyi gider mubarek) ama sira Türkiye'yi değişturmağa gelince; AB değiştursun. Berlin Duvari'nun yikilişindan sonra bizum holding sosunda marine edilmiş yazarlarumuz, "Bariş Çağı"ndan söz etmeye başladi. Bütün dunyanun, ABD'nun himayesi altinda bir bariş ve refah dönemine girduğini ve yeni bir dünya düzeninun başladuğini haboyle La Fonten La Fonten anlattilar. Artuk geleceğe yeni stratejilerle, yeni bir kararlılıkla şekil vereceğuz, dediler. Verdukleri şekli her gece haberlerde göreyisunuz: Emperyalizm Vadisi - İrak. Efendum bunlarun "Neoliberalizm, demokrasi, küreselleşme, devletun küçülmesi, gilobalizum, bariş" gibi palavralarini, bizum Karadenuz'deki yeni doğmiş bir hamsi yavrusi bile yutmaz. Bunlarun egemenluklerini sürdurebilmesi artuk çok zorlaşmiştur. Dünyayi krizler ve savaşlar sarkacinda sallandurmaktadurlar.

Avrupa ve ABD arasında savaş politikaları konusunda fark var mıdır?

Uşağum bunlarun arasinda sadece bir 'D' harfi kadar fark vardur. Ha AB, ha ABD... İki uci emperyalist bir deynektur bunlar. Şöyle ornek vereyim uşağum; iki tane mafya ailesi düşun. Bir tanesi kökli bir mafya ailesidur, tarihi derinlerdedur. Mafyaluk bunlarda bin yilluk bir geçmişe ve kültüre dayanur. Öteki mafya ailesinun kökleri 200-300 yilluktur. Avrupa'nun ne kadar kirdi kaçti, hirsuz uğursuz, maceraperest, hastalukli nüfusi varsa gemilere doldurulup yeni kitaya, yani ABD'ye yollanmiştur. Soyguni ve haraci bir takum kurallara bağlayan AB ile hiçbir kural tanimayan, biraz direnen halklarun başina bombalari yağduran ABD arasinda fazla bir fark yoktur uşağum.

Çağdaş sınıfları ve özelliklerini tanımlar mısınız? Sizin tahlil ettiğiniz dönemden sonra değişen bir şeyler oldu mu?

Kuçuk burjuva tanimini biraz açmamuz gerekmektedur artuk. Kuçuk burjuva genel olarak 'kapitalizumun bir gün kendisini öpüp, zengin bir pirense çevireceği' hayaliyle yaşar. Bu hayalle ömür boyi kendini önine gelen zengine öpturur. Sonuç; köti yola düşmiş bir ruh... Giderek çoğalan ve çeşitlenen bu orta sinifi artuk ikiye ayirayruz. **1-Kuçuk burjuva 2-Kuçucuk burjuva.** Ellerindeki az miktarda parayi faizde, repoda, dovizde, değerlenduren, böylece kendini enflasyona "ezdurtmeyen, işbilen, kafasi çalişan" kendini burjuvaymiş gibi hisseden bu gurup kuçucuk burjuvaziyi oluşturur. Bunlarun erkeklerine Rant, kadunlarina Rantiye denur. Kendi bireysel kurtuluş yolini bulduklarini zannettukleri içun, her türli toplumsal mucadeleye karşidurlar ve bu mucadelenin çağdişi olduğinun piropagandasini yaparlar. Bizum Patapat Suleyman bunlarun tipik örneğidur. Tirabizon Çarşusi'nda, içeri müşteri girince kendisinun dişari çikmak zorinda kalduği küçük bir dükkani varidi. Bu arahana kafali ne kadar sağ parti varsa hepisinun milleti soyma politikalarini yillardur desteklemektedur. Görsenuz havasini, Bill Gates bile bunun kadar güvenmez kapitalizume. Çok sevduği ve içinde mutli olduği kapitalizumun acimasuz yasalari işledi ve oni aniden mulksüzleşturdi. 2001 yilindaki krizde ebesinun kapitalizmini cördi. Bir anda öyle yoksullaşti ki, başbakana firlatacak yazar kasa bile bulamadi. Haciz memurlari tükkândaki herşeyini götürmişti çünki. Açluk ayuya kaval çaldurur derler ama bizum Patapat Süleyman hâlâ zenginlerun kavalini çalmaktadur. Kuçucuk burjuvazi sinif olarak her zaman mulksuzleşerek piroleterleşmekten korkar. Çunki eskaza "proleterun mücadele ettuği kilasman grubina" düşmesi halinde bir daha zenginluk rüyasi göreceği "burjuva yükselme ligine" dönmesi imkansuz gibidur. Kuçucuk burjuva, doğayi değişturecek gerçekleri duymaktan nefret eder, belirsuzluğun kuvözünde debelenup durmak işine gelur. Bizum uşaklardan **Bertolt Brecht**'un *Galileo Galilei* adli oyunundaki kilise ve engizisyon mahçemesi gibi davranur. Galileo, Hollandali mercek ustalarindan alduği merceklerle bir teleskop yapmiştur ve kraliyet üyeleriyle kilise yetkililerini "Gelup siz da bakun" diye çağirur. Bakmazlar, çünki "Dünya olduği yerde durayi" diyen kilise mercekten gökyüzine bakarsa öldürüci darbeyi yiyecektur. Bizum kuçucuk burjuvazimuz da engizisyon gibidur. Alişkun olduği basit ve bencil değerlendurmeler çemberi içinde sikişmiş olduğindan, kendi menfaatini ilgilendurmeyen her yeni bilgiye karşu kayitsuzdur. Kuçucuk burjuva sanatçisi bilinçli bir halk topluluği istemez. Vasati 40 çöplük bu güruh örgütli, bilinçli ve kaliteli şeyler tüketen bir halkun kendisine tekmeyi basup tarihun çöp tenekesine postalayacağini bilur. Çünki o zaman bunlar film çekemez, köşe yazisi yazamaz, iktidara gelemez, müzisyen olamaz, şarki söyleyemez, adalet dağitamaz. Hiçbir fuşki yiyemez.

Kardeşleşmemuz lazim! Lazi, Kürdi, Çerkezi... Bir aile efradinun refleksiyle davranursak emperyalizum ekose kumaş üzerindeki bukalemun gibi paralize olup kalakalur.

Bugün solun durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz, Türkiye'nin son dönem emperyalist kuşatma altında bulunduğu düşünülürse, Türkiye halkları nasıl mücadele etmelidir?

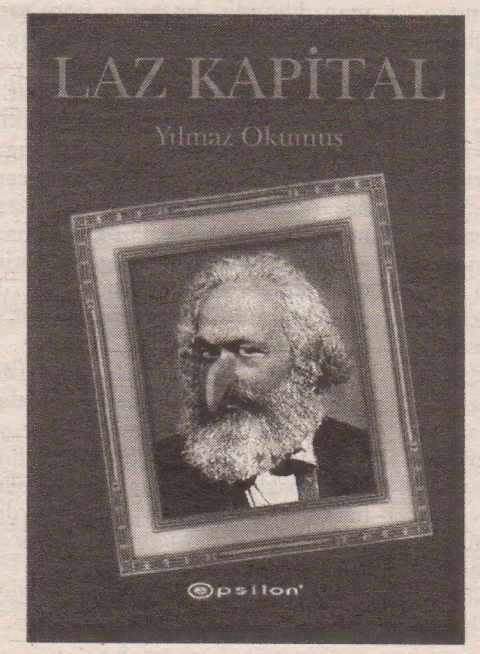

Kardeşleşmemuz lazim! Lazi, Kürdi, Çerkezi... Bir aile efradinun refleksiyle davranursak emperyalizum ekose kumaş üzerindeki bukalemun gibi paralize olup kalakalur. Amerikan emperyalizmi niye Güney Amerika'da solun iktidara gelişine bir şey yapamayi dersunuz? Milyarlarca dolari, dünyadaki halk hareketlerini proveke etmek, kanla boğmak içun harcayan bu organizmanun ITT'si maytiti'si CİA'yi miayeyi yeterince çalişmayi mi sizce? Ama Latin Amerika kita olarak dar milliyetçiluği aşup topyekun kardeşleşti. O yakişukli uşağun deduğine geldiler. Sen Arjantin'de doğ, Venezüella'daki demokratuk halk hareçetine katil, sonra Meksika'ya git, oradan da Küba'ya geç. Yetmedi Angola, Bolivya. Dünyayi vatanun bil. Uşağun ömri yetse bize de uğrayup bir yardum eli uzatacakti neredeysa. Ee, ömür boyi Cihangir'de oturarak olmayi bu işler. İnun sokaklara, korkmayun! Konişun, Laz, Kürt, Çerkez, Ermeni demeden... İşçiyle memurla, bakkalla, berberle, manavla, şoförle... Önce tren muamelesi çekebilurler ama gerçekleri onlarca, yüzlerce, binlerce defa açiklamak lazim. "*Birbirunuzi girtlaklamadan çok daha iyi yaşayabilursunuz? Kaderunuz kendi elunuzde*" deyun. Efendum, halkumuz bu... Bunlarla birlukte yapacağuz demokratuk temizluğumuzi. Ara tiransferde yabanci bir halk transfer edemeyeceğunuze göre. Yok edelum istersanuz ama bilinçli bir halkun bonservis bedeli çok yüksek. Ayrica halki da çok küçümsemeyun, 80'den sonra siz ne kadar kirlendiysanuz o da o kadar kirlendi. Habu Arap sermayesi - sevici, feodal-tacirler kadar bile olamiyacak misunuz? Ne kadar mahalle, sokak, gecekondi varsa fiti fiti gezinup piropaganda yaptilar. Bu sizun piratiğunuzdi. Ne oldi sana, ne oldi böyle? Nerde o örgütli taşfurun solcisi, bir anda oldi layt solcusi...

KÜNYE:
Laz Kapital, **Yazar:** Yılmaz Okumuş
Epsilon Yayıncılık
1. Baskı: Mayıs 2006 /
2. Baskı: Temmuz 2006

Akşamsefası

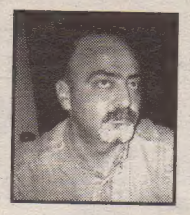

Metin Fındıkçı

FİLİSTİN: KUŞATILAN ŞİİR

"İsrail'in, iki askeri kaçırıldı bahanesiyle, Lübnan'a son müdahalesinin on beşinci gününde; **Mahmud Derviş** ile telefonda görüştüm. Mahmud Derviş'e savaşı sorduğumda, "Onca dergi, gazeteci arasında bari sen bu soruyu sorma; 1948 yılında başlayan savaş bitti mi ki!.. Bu katliam karşısında geçmişte söylediklerime, yazdıklarıma, onca şiirime daha ne ekleyeyim?" dedi. Haklı! Yaşanan, yaşatılan onca acıya, onca göçe karşı bazen söz de gelip bir yerde duruyor. Mahmud Derviş'in bu sitemini, bu acısını anlamamak mümkün mü?

Şaron, Ebu Ammar'ın (Yasar Arafat) başkanlık makamını kuşattıktan birkaç ay sonra; Şaron'un şiddet politikalarına muhalefetiyle bilinen İsrailli gazeteci **Taal İbyab**, onunla yaptığı bir söyleşide, bugünlerde ne okuduğu sormuştu. Şaron, Mahmud Derviş'in son kitabı *Kuşatmanın Durumu*'nu okuduğunu söyledikten sonra, "Mahmud Derviş'in bütün kitaplarını okudum, ama hep kıskanarak okudum, hep kıskanarak okuyacağım," diyordu. "Sayısız Arap yazarları okuduğunu, Arap müzisyenlerini dinlediğini söyledikten sonra, bazılarını sayıyor: **Semih El Kasım**, Halil Cibran, **Ümmü Gülsüm, Ferit El Atraş**, Necip Mahfuz, **İlyas El Havri**, Iraklı Nazik El Melaike ve **Nizar Kabbani.**" diyor ve devam ediyor: "Aslında Mahmud Derviş ve benzeri şairler, İsrail üniversitelerinde ders olarak okutulmalı, Arap edebiyatından faydalanmalı, dersler çıkarmalıyız" diyor. (*Şark El Avsat* gazetesi) İlginç değil mi? Adamın vahşice katliamlar yaptığı bir halkın şairini kıskanarak okuması, kendi halkından da böyle şairlerin çıkmasını istemesi, hem acı, hem ders çıkarılması gereken bir örnek olduğu kadar, şiiri küçümseyenlere de güzel bir örnek. Şaron, yaptığı onca katliamdan, yarattığı onca vahşetten sonra; kültürsüz, şiirsiz, şairsiz, bir vatan olamayacağını çok iyi kavramış.

Burada bir parantez: Geçen günlerde, Nâzım'ın mezarı başında "Vasiyet" şiirini okuyup ağlayan, zat, "Eğer gerekiyorsa tekrar Türk vatandaşlığına alınmalıdır," buyurmuşlardı... Yalan... "Eğer gerekiyorsa," üstü kalsın. Gerektiğinde değil "Onu" zaten şair olan – olmayan milyonlarca seveni Türk vatandaşlığın'dan, kalbinden hiç çıkarmadığı gibi, tarih boyunca da (resmi bir kâğıt parçası hariç) hiç kimsenin onu vatandaşlıktan çıkarmaya gücü yetmeyecektir. O kalplerimizdedir. O şiirimizin büyük ustasıdır. Bu sözlerin sahibi zat, kendi yandaşları ve aynı zihniyetten olan zatlar tarafından, bu sözlerden daha henüz birkaç gün önce, mecliste onu yeniden vatandaşlığa almak için görüşülen yasa teklifinde olumsuz oy kullanmamışlar mıydı? Yani Nâzım'ı asla istemiyorlar, ölü bedenine dahi tahammülleri yok, hele dimdik ayakta duran şiirine asla! Evet, ilginçtir, Nâzım'ı zerre kadar sevmeyen zat bile, mezarı başında gözleri dolarak şiirini okuyor. Şiir nelere kadirdir.

Mahmut Derviş, Nâzım Hikmet ödülünü alırken, Nâzım'la ilgili sözlerini burada anmakta yarar var: "Nâzım Hikmet'in şiiri, bende şiirin gücü ve sonsuzluğunun bir kanıtıdır. Onun şiiri, güzelliğin ta kendisidir, aynı zamanda tarihin sonsuzluğunu barındıran bir güzelliktir... Nâzım Hikmet'in şiiriyle, şiirimin emekleme döneminde tanıştım; o zaman da tarihte büyük değişimlerin yaşandığı bir döneme denk düşmüştü. Filistin'den pusula kuzeyi gösterdiğinde önümüzün daha açık ve umudun daha az utanç verici olduğunu görüyordum. O günlerde Nâzım'ın şiirinin sesi bir çok şairden daha gür çıkıyordu, çok güçlü bir sesti ve o dönemin tanıklarından daha büyük bir tanıklık yapıyordu. Bireysel ve insani çığlığı, mücadeleci, engellerden yorgun ve toplumcu bir anlamda birleşiyor. Bu kişisel muhalifliği ile şiirsel deneyimi birleştiği zaman da bu tanıklık eden şiiri ortaya çıkıyordu." Mahmud Derviş, halkının acısını taşıyan bir şairdir. Büyüklüğü parçalanan, toprağından sürülen halkından gelen bir şairdir. Acısıyla, hüznüyle, direnişiyle yazdığı şiirlerini kıskanarak okuyan diktatöre; Mahmut Derviş'in şiirle ilgili sözlerini de okumasını dileyerek buraya aktarıyorum: "Şiir, her zaman insanın dünyadaki izlerinin taşıyıcısı olmuştur. Şartlara ve mekâna fırsat vermeden, tarihin baskısından ve sosyal çalkalanmalarından insanın özgürlüğünü belirler; bu yüzden olmalı ki, şiirin özgürlüğü olmaz, bulunduğu konum ne olursa olsun mecazi olarak şiir özgür olamıyor. İşte bu durumda şiir bulunduğu çağdan uzaklaşıp ütopik bir çağa gider. Bulunduğumuz çağda tarih mutlu bir sonla bitmeyen bir zaman dilimidir, bu bizim kötü şansımızdır. Bize düşen barbarlık, şiddet ve insani değerlerin çöküşüdür, bugün kuzey ve güney arasında yaşananlar gibi, zaman aynı zamandır. Global yükselişin varlığı somut delil olmamakla birlikte yoksulu daha yoksul kıldı ve insanlığı bir sonla tehdit eder hale geldi. Örneğin: İnsanın üstünlüğübaşarısı, kimliği, ırkçılığı, milliyetçiliği, dine ihanetiyle geçmişten kalan kültür hazinesini bitirir; ayırım yapmaksızın bölge kültürünü tehdit ederek yıkar böylece savunulan içerik bölge kültür ile evrensel kültürün unsurları iç içe girerek değişime uğruyor." diyor.

Kuşatma: Çevresini sarmak. Tanımı son derece basit bir sözcük. İçeriği: Parçalanan, göçe zorlanan toplum, parçalanan birey, yok edilen kültür. Mahmud Derviş'in 2002 yılında Yaser Arafat'ın başkanlık makamının (dolayısıyla Filistin halkının) kuşatmasıyla ilgili yazdığı ve tek şiirden oluşan *Kuşatmanın Durumu* adlı kitabından bazı bölümlerini sunuyorum.

Filistin'de kuşatma sona ermedi hâlâ devam ediyor.

Kuşatmanın Durumu
Mahmud Derviş

Burada, güneş ışıltılarının indiği
yerde, günbatımının önünde
Ve zamanın yanardağında,
Gölgesi kesilmiş bahçenin yakınında,
Bizi hapsedeni ne yapalım,
Bizi işimizden alıkoyan ne yapıyor:
Umudumuzu beslemeliyiz çaresiz.
...
Burada, "Eyüp" ün işaretlerinden beri
yalnız bekliyoruz...

Burada, "Ben" yokum
Burada "Adem" in silsilesi anılır.

Düşmanımızı öğrenmek için bu
kuşatmaya uzanırız
Cahiliye'yi şiirimizle birleştirerek.

Gündoğumunda gökyüzü kurşuni
Gecede portakal renkli. Ama
kalplerimiz
Dökülen güller gibi keskin karanlıkta
...
Kuşatmada, hayat geçmiş
Zaman saatleri arasında anımsanır
Son ise unutulur...

Hayat.
Tamamlanmış hayat,
Noksan hayat,
Gezgin yıldızlar konuk olacak
Zamanı olmayan...
...
Bulutlar göçmen
Mekânı olmayan.
Hayat burada
Sorular soran:
Hayat sana nasıl geri dönmeli

Ölümün korkusuyla söyler:
Hasretin basamakları benden
kalacak,
Özgürlüğüme yakın benim özgürlüğüm
Ellerimde yarın...
Gireceğim zaman, az sonra, hayatım
Babasız özgür doğacağım,
Lacivertten adımın harflerini
anımsayacağım...
...
Askerler bedenler arasında mesafeleri
kıyaslar
Ve idamı
Tankların gözetiminde...

Bombalanan cesetlerimizin arasında
kıyaslarız
Mesafeleri... silahların duygusuyla
...
Bütün ölümler,
Beklenirdi,
O ilk ölüm
Ayını
Nasıl gördü
Bir taşın altında uyuyorken?

Düşünüyorum, bütün atalarım:
Benim gibi mi düşünüyor, orada
Güneşin ışıltılarında otuz bin yıldır,
Bu geçen anlarda?
İçimi acıtan anılarda
Andıklarımı yaşatan.
...
Bu özgürlüğümü nasıl taşımalıyım,
beni nasıl taşıyacak? Bu nikâh
Kıyıldıktan sonra nerede durmalıyız,
her sabah ona bu soruyu
Neden sormalıyım: bacaklarımın
üstünde yatıp uyuyan
Bu emanet ne istiyor? Yeryüzünde
gökyüzünü mü taşıyor?

İkimiz tek kişi olarak uyanıyoruz!
Nasıl taşısam, beni nasıl taşıyacak,
efendisi olarak nasıl uyansam
Ben ona kulken. Özgürlüğümü bir
özgürlük olarak nasıl yaratsam
Böyle her daim ayrıyken?
...
"Ben veya o"
Böylece savaş başlar. Ancak
Çıkışta bitecek yüzleşmemiz:
"Ben veya o"

"Ben, o hatta sonsuzluk"
Böylece sevgi başlar. Ancak
Onlar da bitecek
Çıkıştaki vedada bitecek:
"Ben veya o"
...
Çocuklar doğacak, burada şimdi,
Ölümün yolunda... aynı saatlerde.

Çocuklar kâğıttan uçaklarla
oynayacak
Dört renkli
(Kırmızı, siyah, beyaz ve yeşil)
Sonra kovulan yıldızlara girecekler.

Benden çıkan nağmelerle sarar beni
kuşatma...
Ve kılıfından çıkar silahlar
...
Dostlarım arkada kalanları sayar
sürekli
Veda ederek, meşe altındaki mezarda
dinlenenlere
Zamanın mermerden mezar taşı
tanıkları kalır
Sürekli cenazeler yarışır:
Kim öldü... kim?
...
İki kahve fincanı. İki serçe. İki yeşil
ağaç
Mavi gölge. Güneş son bir duvarı aşar
Ceylanlar gibi içinde saklanılan...
Son bir şekil olmayan buluttaki su
Gökyüzünde bizlere kalmayan,
Telaşlı anılarda son istekler
Güçlü övgülerle bu sabahın üstüne
sarkan,
Ben sonsuzluğa bir konukken.

Gündoğumuna sarkan şehir,
Az sonra
Yıldızlar şiirin dilinde uyuyacak.
Az sonra
Bu uzun yola veda edeceğiz
Ve soracağız: nereden başlamalıyız?

Az sonra
Güzel dağda nergis bitkisini
tanıyacağız
Gençlerin fotoğraflarında: geri
dönmeden
Kasidelerin silahında, bekleyeceğim
Yolun imini.

Akşamsefası

www.kucukiskender.com
thesouljam@gmail.com
küçük İskender

Short Story Board

d i ş

Bazen testerede, bazen bir çarkta, bazen de bir canlının ağzında. Bazen sarımsakta, bazen uyuşturucuda, bazen ısırırken, bazen bir kolu kapıp kopartan makinenin intikamında, bazen bir dişçi koltuğunda korkunun, telaşın ve ağrının belleğinde, bazen bir elmayı/armudu arzulamakta, bazen bir sevgilinin kalçalarında... DİŞ o. DİŞİ bir şey.

m a h k e m e

105 yaşında bir adamla, 100 yaşındaki bir kadın boşanmak için mahkemeye başvurmuşlar; hâkim birbirinden dert yanan yaşlı çifti dikkatle ve hayretler içersinde dinlemiş. Sonunda da dayanamayıp sormuş:

-Peki amca, demiş, madem bu kadar sıkıntınız vardı, anlaşamıyordunuz, neden daha önce boşanmadınız, bu kadar beklediniz?

Yaşlı adam içini çekmiş:

-Ah evladım, demiş, boşanacaktık da çocuklar etkilenmesinler diye ölmelerini bekledik.*

m ü s v e d d e

Bazı şarkılarla uyurum ben; onları dinlerken dalmaya çalışırım uykuya. Bazı güzel sözlerle dalar giderim ben; bir filmin, bir kitabın ortasında aniden vuruverirler beni; bir de bakarım ki film ilerlemiş / hiç izlememişim, bir de bakarım ki kitapta birkaç satır daha okumuşum / hiç anlamamışım. Bazı insanlarla birlikteyken, bir şeyler anlatırlarken dinlemem onları ben, bir mavi yakalamışımdır oradaki resmin içersinde, bir ışık oyunu düşmüştür masanın üstüne ya da, veya bir çocuk sesi vardır yakınlarda bir yerlerde: Aslında bu saydıklarımlayımdır. Zaten ne şarkılar onları dinlediğimin, ne kitap onu okuduğumun ne de insanlar onları işitmediğimin farkındadırlar. Onlar hep öyledir, kendileriyle tanımlanırlar. Ben böyleyimdir, biraz yalnızlık müsveddesiyimdir.

h a s t a

İç kulak, dış kulak; en önemlisi orta kulak elbette. Ortada çünkü. En kolay iltihaplanan. Demek ki arada kalanların hastalanması, arada kalmanın bedeli. Arabuluculuk da kötü o halde. Düzeltmen de hastalanır o zaman. Kurye de. Postacı da. Peygamber de hastalanabilir o zaman. 'Ne içinde olmak zamanın ne de büsbütün dışında': O orta en kötüsü.

c e n k ' i n v e r o d o s ' u n h i k â y e s i

Vasiyet sözcüğüne karşı nasıl bir tavrınız vardır; bizde hukuksal açıdan geçerli ve yerinde bir kavram gibi görülmese de, sokaktaki insana göre belki de Dışarı'da algılandığı biçiminden çok daha anlamlı. Avukatların önünde kasalar, mektuplar, gizli belgeler açılmıyor vasiyet dendiğinde bu ülkede; bırakılan küçük bir not, telefonda alınan bir söz yetiyor vasiyet karşısında suskun, hüzünlü kalakalmanıza. Bu sorumluluğu hak etmekle, bu sorumluluğun yerine getirilmesi zorunlu zaman dilimini yaşamaya mecbur bırakılacağınızın işaretleriyle yüzleşmekle, bir yakınınızın sizi bırakıp gideceğinin çaresizliğiyle çok önceden tanışıyor ve hayat meseleleri hakkında işkilli davranmanın ölüme yanıt olmadığını, olamayacağını bir kez de farklı bedeller ödeyerek öğreniyorsunuz.

Çünkü miras değil, bir yarım bırakılmışlık, eksiklik paylaşılıyor, paylaştırılıyor.

Arkada kalan(lar)ın bırakılan vasiyet önündeki trajedisi mühim: Son (bir) isteğin gerçekleştirilmesi. Giden kişinin hayattayken özlediği, beklediği, önemsediği bir şeyi gerçekleştirme ödevi. Yaşayan insanların, yaşamaya devam edecek insanların ayrılanlar için yüklendikleri bir ödev.

Cenk Koyuncu, eşi **Rodos**'u kaybettikten sonra sürekli hatırlattı bana: "Rodos hakkında bir yazı yaz. *Varlık*'ta ya da *Yasak Meyve*'de yayımlansın."

Sanırım amacı, Rodos'un şu kısa yeryüzü konukluğunun şiirle süslü yanlarının okurca bilinmesi, dahası idrak edilmesiydi. Güzeldi Rodos. O büyük gövdesine yayılan hoş bir kahkahası, insanı umutlandıran bir dikkati, kontrollü bir merakı, sahiplendiği kişilere yönelik incelikli bir eğitmen edası vardı. Onu en çok kedilerden korkarken hatırlayacağım kim bilir; korku da denmez ona, infial daha doğru.

Cenk, Rodos'un ardından kutularca ton balığı taşıdı evime: "Rodos çok severdi. Bol bol alır, yığardık buzdolabına; parasız kaldığımızda dolapta olsun diye." dediydi Cenk. "Ben pek sevmem, yiyemem de zaten artık."

Birbirlerine birbirlerinin cenazelerinde şık olma garantisi verdiklerinde hangisinin önce yola çıkacağını bilemezlerdi: Önce Rodos gitti. Peşinde ilaçla ayakta duran, hayatında belki de en nefret ettiği takım elbiselerini giymiş bir Cenk bırakarak. Cenk'e takım elbise hiç yakışmamıştı; Cenk'e takım ruhu da yakışmıyordu ki: Cenk, özgündü. Cenk, sürüden kopmuştu. Cenk, polis babasının intiharı, annesinin ölümü, uzun saçları ve sakalları arasına sakladığı tek kulağıyla Ortadoğu'da başka bir **Van Gogh**'tu. Rodos'un cenazesinde yalnızca bizim gözlerimizin aradığı kimi eski arkadaşlarının yokluğu yıpratamadı Cenk'i. Önce basit bir şişkinlik yalanıyla başlayan tümör, İstanbul'daki doktorlarca sökülüp alındı ondan.

Gidişinden birkaç gün önceki konuşmamızda, Rodos için yazmamı üsteledikten sonra:

"Yanlış teşhisin kurbanı oldum. Hayatta insan korkularıyla yüzleşirmiş. Gırtlağımı delme ihtimalleri var. Çok korkuyor ve istemiyorum." diyebilmişti. O korkunç deliği açamadılar Cenk'e. O konuşmamızdan beş gün sonra kovulur gibi gitti dünyadan. Muhtemel ki, Rodos'a yerleşti. Son aylarda hep gitmeyi için için tasarladığı yere.

Eskiz'ini çıkarttığı mücadelesi *Son Kişot* olarak bitti. Yel Değirmenleri onu Kadıköy'den, Beyoğlu'ndan söküp kopartıp Akdeniz'e, Antalya'ya, denizin kenarına sürükledi. Sevdiği bir film, bir şarkı kalmadı bize. Tanıştığımız günlerdeki **Enis Batur** koleksiyonerliği bir ihtimal.

'Tılsım ve trajedi' miydi onu bağlayan, sonradan hüzne teslimiyetiyle bize teslim edeceği?! Bilemeyiz. Borçlu değil, alacaklıydı bu çift.

Birlikte Nevizade'de eğlendikleri bir gecenin sabahında Rodos'un mide bulantısı ile başlayan kalp krizi belki de parasızlık nedeniyle yetişemedikleri hastanenin koridorlarında tümöre dönüşüp öyle nüfuz etti Cenk'e. Gitgide bir epidemiye benzeyen duyarsızlık saltanatı onların da kellesini istedi. Uzattılar başlarını karı koca. "biraz daha kalsam, biraz daha mı can verecektim?" diye yazmıştı Rodos samimiyetini döktüğü *Şüpheliler Antolojisi* adlı kitabında. Cenk'e adadığı bir şiirinde ise "sanma ölüyorum, zannetme / bir daha açamam." diyordu. Elbette Rodos'a inanmadı Cenk: "Yola çıktığımda yoldan çıktım ben! / Biliyorum karşılayacak beni yolun sonunda / anlayacağım o an, akrep de benim semender de. / Bu fırsatı kimseye veremem kendimden başka / ölümlerden ölüm beğeneceğim / birkaç mektup birkaç eşya bırakacağım dostlarıma / sevgilimi kendisine emanet edeceğim / ya kitaplarım, layığını bulurlar mı? Üzüleceğim. / Kefenin cebi yok biliyorum / yalnızlığımı kendimle götüreceğim." diyordu *Kitabe-i Ceng-i Mezar*'ında. "Ölüme tek ödevim kaldı / ona çalışıyorum!" dediğinde Enis'in Trajedisini, Rodos'un Yüzme Bilmeyen Deniz Kızlarını, kendi ödevini bu yazıda anlatamadığım biçimde tamamlayıp bize bıraktı. Belki ona blu'es yakışır artık.

Vasiyetti: O yüzden yazmadım. Dostlarım!

Belki yalnızca siz ikiniz şiirdiniz, biz geride kalanlar hikâye.**

h a r f

Bunca yazı, şiir içersinde her harfi kaçar kez kullanmışımdır; bir gün oturup sayan olur mu?! Yıllara göre istatistiğini çıkartabilir mi uzun uğraşlardan sonra?! Ve karşıma geçip kalın bir dosya içersinde bütün bu dokümanı bana uzattığında ne diyebilirim ben ona?! Şurada uçan kuşu görüyor musun, tek bir kanadı var.

*: **Enver Ercan**'a teknolojik yollardan ulaşan bir metin

**: Bir kez de sizinle paylaşmak istedim

***: 2006 Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü'nü kazandığım için bana ulaşan, ulaşamayan herkese çok teşekkür ederim. Modernizmin önünü bir kez daha açan TYS'na, Milas Ören Belediyesi'ne, **Suna Anday**'a, ödüle öncülük eden **Ataol Behramoğlu**'na ve diğer jüri üyelerine, *Birgün, Evrensel, Cumhuriyet, Radikal, Zaman* olmak üzere tüm basına sevinçli, umut dolu, aydınlık kuşlar gönderiyorum.

Akşamsefası

İDEOLOJİ ve VİCDAN:

Rüstem Aslan

Günter GraSS mı? Günter Grass mı?

Günter Grass, son kitabı *Soğanı Soyarken*'de kendini anlatıyor. Çocukluğunun bitip ilkgençlik çağının başladığı o büyülü anların tene ve ruha acımasızca işlediği dönemde, II. Dünya Savaşı başlar. Tüm amacı Hitler ordusunun denizaltı güçlerinde savaşmak isteyen, ama kendisini açlık ve sefalet içindeki bir esir kampında bulan, asker elbiseleri içindeki bir çocuk, bir yeniyetme durmaktadır karşımızda. Birkaç yıl sonra ise, işte bu çaresiz ve sefil çocuktan, 1959 yılında kendini sanata ve kadınlara adayarak Paris'te *Teneke Trampet* romanını yazan genç çıkar ortaya. Günter Grass insan kişiliğinin ortaya çıkıp oluşmaya başladığı o heycan verici dönemi derin çizgilerle anlatmakta bu kez. Anıların soğan kabukları gibi üstüste durduğu geçmişi, soğanı soyarken insanı ağlatan metaforlarla yeniden gözler önüne sermekte. 17 yaşında **Hitler**'in paramiliter güçlerinden **SS** tank bölüğüne katılışını, esir düşüşünü, eline hiç silah almamış mahsum askerlik arkadaşlarını, savaş sonrasında bir akademi öğrencisi olarak para kazanmak için Jazz grubunda çalışmasını, ailesini, dostlarını, öğretmenleri ve hayatı beraber sırtladığı dostalarını sevgi ve hüzünle, 1959'a kadar olan dönemi anlatır. Ama Günter Grass, anılar soğanını soyarken bazen komik, bazen trajik, bazen hüzünlü hayat hikayelerini günümüze bir küprü atarak yapıyor. Günter Grass, o dönem gençliğine, onların halen kanayan yaralara parmak basıyor. Soğanı soyarken ağlıyor ve ağlatıyor.

1999 yılında *"tarihin unutulmuş yüzünü kara mizahla portrelemesi"* nedeniyle Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan yazar, 7 yıl sonra benzeri bir edimi yine aynı edebi ve estetik kaygıyla gerçekleştirmesi nedeniyle suçlanmaya başlandı. **Nobel Ödülü**'nü almasından kısa bir süre önce geldiği Tübingen'de kendisiyle görüşme şansı bulduğum yazarın bende bıraktığı izlenim, sorulan her soruya cesurca edebi ve yalvaçvari cevaplar veren büyük bir yazarla karşı karşıya olduğumdu. Yine o dönemlerdeki Kosava

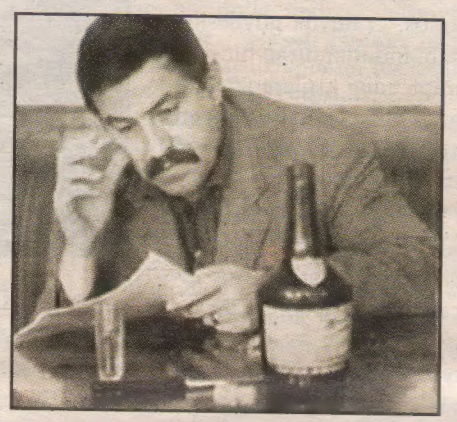

Savaşı nedeniyle göstermiş olduğu entellektüel tepki sonrasında, o yıl Nobel Ödülü'nü alabilecek tek kişinin Grass olduğu söylemiş ve yazmıştım. 2003 yılında yine Tübingen'deki karşılaşmamızda bana *Kedi ve Fare* kitabının türkçesini imzalarken "bazen kediyim bazen fare" derken neyi anlatmak istediğini anlamamıştım. Aklıma ilk gelen, Almanya'daki savaş sonrası dönem sendromu olarak da adlandırabileceğimiz "suçlu ve kurban" halinin Günter Grass'ın cümlesiyle dile gelmesi oldu.

Geçen yıl **Walter Jens** için benzeri tartışmalar yapılırken, Günter Grass için de bu tür suçlamaların yapılabileceği gerçekten hiç aklıma gelmemişti. Öte yandan son birkaç hafta içindeki tüm medya kanallarıyla gözlerimizin önünden geçip giden savaş ve ölüm resimleri, ideolojinin sahip olduğu, tahrik ve tahribatının ne boyutlara gelebileceğini açıkca göstermekte bize. Lübnan'daki savaş, İsrail tarafından, organize terorist saldırılara karşı kendini savunma, Hizbullah tarafından ise bir özgürlük savaşı hatta onun da ötesinde İsrail devletinin yok edilmesi ile ilgili bir varoluş mücadelesi olarak gösterilmekte. Herkes sahip olduğu ideoloji ile haklı olduğunu iddia etmekte. Bu bağlamda ideolojik resimlerin dost ile düşman arasında nasıl kompleks bir darbe ve karş darbeye neden oldukla-

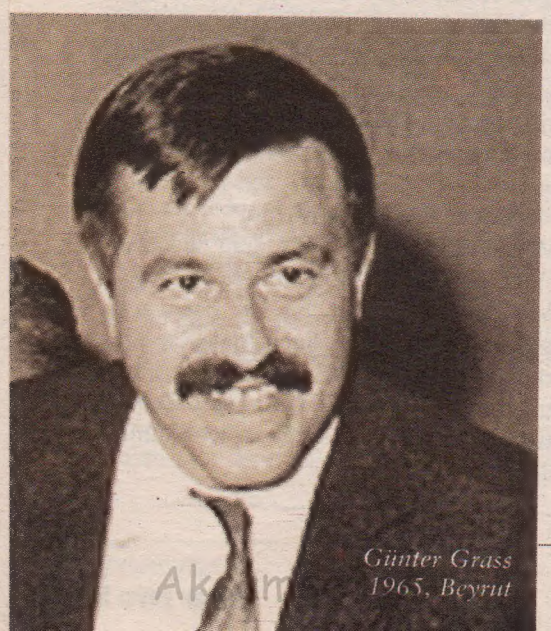

Günter Grass
1965, Beyrut

Akademi

rını göstermesi açısında çok ilginç. 20. yüzyıl tarihi, totaliter doktrinlerin sağ ya da solun akılcıl bastiyonlarına saldırıp, Avrupa'nın çöküşüne nasıl neden olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. Günümüzde ise her alandaki dinsel fanatikler kutsal bir savaş yapmadan bir kutuplaşmayı amaçlamaktalar. Bu durum maaleef Avrupa'nin liberal toplumlarında, *Sophi'nin Dünyası* kitabının Norveçli yazarı **Jostein Gaarder**'de olduğu gibi, derin bir şekilde etkilemektedir. Gaarder, kısa bir süre önce yaptığı açıklamada İsrail'in bir tür "arkaik milli ve savaş dini" kurmakta olduğunu dile getirmişti.

Bütün bunlardan sonra şu soruyu sormak gerekmektedir: Yazarlar ve düşünürler, politik olarak normal vatandaşlardan daha mı akıllıdırlar?

Bazı örnekleri göz önüne getirdiğimizde, kültür tarihinin yalanı acı bir şekilde cezalandırdığını ortaya koymakta. Son Günter Grass olayı bütün bunları çok güzel karikatürize etmekte. Lüban savaşı sırasında sadece ideolojik arka plan aydınlatılmamakta, aynı zamanda, öncesi ve sonrasıyla II. Dünya Savaşı'na kadar bir köprü kurulabilinmektedir. Belleklere kazınan *Teneke Trampet*'in yazarı **Günter Grass** ise, geçmişin parçacıklarından oluşan kendi biyografisiyle karşı karşıya durmakta. Ve buradan günümüze köprüler atmaya çalışmaktadır. Geç dönem anılarında Grass, kendisin sadece masum bir rejim taraflısı olmadığını, gönüllü bir **Waffen-SS** üyesi olduğunu dile getirmekte. Daha 17 yaşında, son zafere inan bir yeni yetme olarak Nazi ordularına katılmıştır. Önceki yıllarda da özellikle birçok akademisyen "gri" geçmişe ait vicdani açıklamalarıyla komuoyunu şaşırtmışlardı. Ama bu tartışmalarda üzerinde konuşulan kişi Nobel Edebiyat Ödüllü birisi olunca işin boyutu değişiyor. Çünkü Grass, savaş sonrası Almanya'sındaki yeniden yapılanma evresinin ahlaki boyutunu oluşturan en önemli isimlerden biridir. Nato'nun ikili kararlarına karşı çıkmış, DDR'ye sempati duymuş, USA ile kapitalizmin küresel büyümesini ağır bir şekilde eleştirmiştir.

Bana göre Grass'ın son yirmi yıllladaki eleştirlerinin pekçoğunda hakılık payı vardır. Ama Grass özellikle son yıllarda pek çok farklı konu üzerine yaptığı yorumlarda bir tür başöğretmen tavrı takınmış, sürekli neyin doğru neyin yalnış olduğunu bilen bir söylemle kamuoyunun önüne çıkmıştır.

Peki ya şimdi?

Günter Grass'ın itirafları üzerine yapılan tartışmaları farklı tabakalara (kabuklara) ayırdığımızda karşımıza ilk önce show etkisi çıkmakta. Yayınevinin *Soğanı Soyarken* kitabının tartışmalara yol açan bölümlerini (Division Frundsberg) cömertçe dağıtması ve "FAZ"ın Grass'a geçmişi üzerine görüşme önerisinde bulunması bunları akıllara getirmektedir.

Bu iki olaydan sonra Almanya'da başlayan tartışma kısa bir dünyanın pekçok köşesine yayılmıştır. **Lech Walesa**'dan **Joachim Fest**'e **Robert Schindel**'den **Dario Fo**'ya, Moskova'dan Paris'e kadar yapılan yorumları önceden kestirmek o kadar çok zor olmasa gerek. Çünkü Grass, *Teneke Trampet* ile bir dünya edebiyatı yaratmış ve bunun karşılığını Stockholm'dan ödülle almış, ama aynı zamanda, Nationalsozialismus tarihi gücünün, Almanya'daki tinsel ve politik enerjiyi halen etkilediğini öne süren biri olduğu için, sansasyon planlanmış gibidir. Grass, 17 yaşın-

Desen: Günter Grass

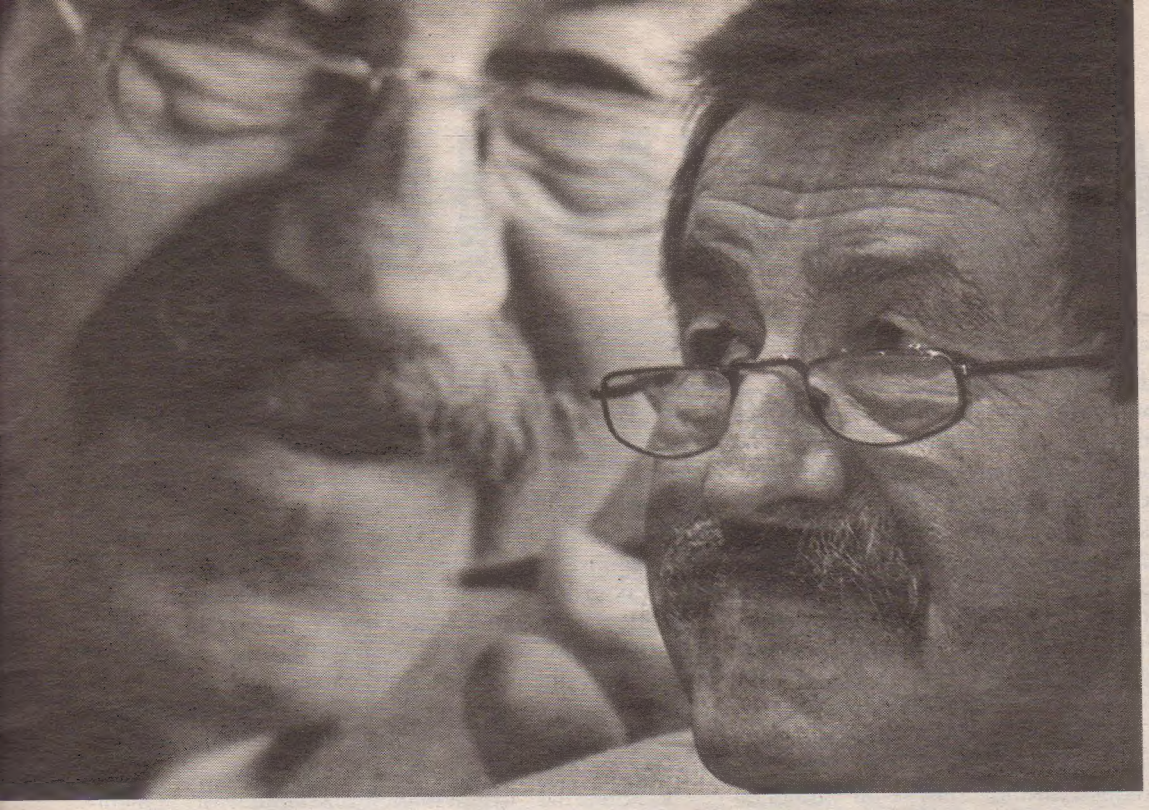

daki hatasını geçmiş anılarının derin kuyusundan çekip alırken, gecikmiş bir itirafıyla bir etik anıtı olmaya karar vermiş gibidir, ama bundan sonra kendisinin politika, etik, ekomi, toplum, tarih ve vicdani duygular hakkında söyleceği her söz, doğru ya da yanlış, eski ruhun tartısıyla ölçülecektir.

Özet olarak şunu söyleyebiliriz:

Son günlerde Günter Grass etrafında yaşanan sorun, Almanya merkezli olmak üzere, Avrupa entellektüellerinin sorunudur. Grass ilk ve son değildir. Heidegger ile gerçek anlamda başlayan geçmişe dönük ideolojik ve vicdani sorunların akademik bir çevre ile sınırlı olmadığı ortaya çıkmıştır. Birkaç yıl önce Mircae Eliade ile ilgili benzeri tartışmalar da buna verilebilecek en iyi örnektir.

Şu durumu göz önünde bulundurmak gerekir: Hitler 1933'de başa geçtiğinde Grass 5 yaşında bir çocuktur. Bütün çocukluğu yoğun Hitler propagandasıyla geçmiştir, bu durum sadece onun için değil tüm o kuşak için de geçerlidir. Dönemin *Zeit Geist*'ı herkesi etkilemiştir. Bütün bunlar Grass'ın davranışının mahsum olduğunu göstermez, ama büyük bir dünya edebiyatçısı olduğu kesin olan Günter Grass'ı, bundan sonra Günter GraSS olarak anmak yazara ve edebiyata yapılmış en büyük kötülüktür. Çünkü büyük edebi eserler, büyük çelişki, büyük trajedi ve büyük vicadani köklerden beslenirler.

'Soğanı Soyarken' Kitabından Alıntılar

Steidl Yayınevi'nin aslında 1 eylülde dağıtıma vermeyi planladığı *Soğanı Soyarken*, kitabı biranda kitap ve Günter Grass merkezli tartışmaların patlaması üzerine daha erken dağıtıldı. *"Korkmayı Nasıl Öğrendim"* bölümünde Grass, savaş yılları ile anılarına değinmekte. Askere çağırılması ile ilgili pek açıklama yapmayan Grass, Waffen-SS'deki dönemini 121. sayfa ve devamında şöyle anlatmakta:

"Soğan kabuğu, bir korku ya da telaş belirtisi göstermeden sapasağlam duruyor. Ben önceleri Waffen-SS'leri sadece cephe yarıldığında, Demjansk gibi bir çember dağıtıldığında ya da Charkow gibi bir yer yeniden feth edilmesi gerektiğinde, saldırıaya geçen güçler olarak düşünürdüm. Yakamdaki çifte işaret bana hiç yakışmıyordu. Kendini bir erkek gibi gören delikanlılar için, öncelikle hangi askeri birliğe bağlı olduğun önemliydi: eğer bu, özel haberlerde hiç yer almayan denizaltı kuvvetleri değilse, yönetim merkezi Weißer Hirsch'de olan ve herkesin bildiği gibi, "Jörg von Frundsberg" ismiyle yeniden kurulacak bir taburdaki tankçılardan olmak gerekirdi. Bunu ben Çiftçi Savaşları dönemideki Schwäbisch Birliği'nin Komutanı ve "Paralı Askerlerin Babası" olarak bilmekteydim. Özgürlük için varolan biri olarak.

Waffen-SS'de Avruplılar da vardı: Taburlarda kendi istekleriyle gelmiş Fransızlar, Wallonlar, Flamanlar, Hollandalılar, çok sayıdaki Norveçler, Danimarkalılar, hatta Doğu Cephesinde savunma yapan tarafsız İsveçler, Avrupa'yı bolşevik selinden kurtarmak için birlikte savaşıyorlardı.

Yani neden çoktu. Ve ben onyıllarca çifte harfli o kelimeyi ifşa etmeyi reddettim. Gençlik yıllarımdaki aptal onurumla içime attıklarımı, savaş sonrasında ise gittikçe artan utanç yüzünden söyleyemedim, sustum. Ama yükü kaldı ve hiç kimse hafifletemedi onu.

Gerçi tankçı olarak sonbahar ve kış boyunca beni hissiz bir hale getiren eğitimim sırasında, daha sonra gün ışığına çıkan savaş suçlarını duymasam da, ileri sürülen bilmiyorduk iddiası, milyonlarca insanı yok etmek isteyen planın bir sistem olmadan organize edilip gerçekleştirilemeyeceğini ve bunun gizlenemeyeceğini düşünmekteyim. Hatta bana ortak suç yüklense bile, ortak sorumuluk olarak adlandırılan, günümüze kadar temizlenmemiş artıklar geriye kalmıştır. Böylece yaşamak için geriye kalan yıllar netleşir„

"Kendimi, öğretildiği gibi, avcı panzerin altına siper almış olarak görüyorum... Üç dakika, sonsuzluk kadar uzun, topçu ateşi sürüyor.. Büyük bir korkuyla pantolonuma işiyorum. Daha sonra ise sessizlik... Çok kısa da olsa yeterliydi: Daha ilk dersimin başında korkmayı öğrenmiştim".

Cüneyt Özdemir

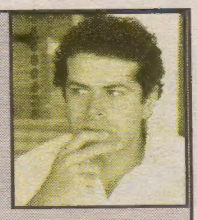

UYKUDAN ÖNCE

Bazen, yalnız başına kalınca insan, kendini dinlemeye çekiyor.

Hayata kısa bir süreliğine de olsa istifanızı sunduğunuz bir öğleden sonra uzanıp bir kenara, tüylerini ürperten bir rüzgâra hasret sessizce uyku ile uyanıklık arasındaki o sırat köprüsünde, akıl ile rüya arasında bir salıncağa binip sallanıyor.

Bir oraya, bir buraya...

Hayal kahramanlarının hangisi ne kadar hayal, gerçek kahramanlar ne kadar gerçek?

Kaslarında rüzgâr tutan bir yelkenin yorgunluğu, dudağının kenarında kuruyan suyun tuzu ve yarası kabuk bağlamakta hayli zorlanan bir kalbin sızısıyla kendinin içine kaçıyor, kaçabiliyorsun işte.

Muhtemelen uzakta bir yerde bir keman **Eleni Karanduri**'nin Ege'nin öteki tarafından anlattığı öyküleri notalara bindirmiş, rüzgâra emanet getiriyor aklınızın o karanlık gölgelerine.

Ne kadarı gerçek, ne kadarı hayal aslında bu soru bile çok çekiyor, bu sıcakta bu *aklın kerterezini yitirmiş* kantarında.

İşte böyle, terkedilmiş anlarda ya da hayata dair herşeyi masanın üzerine koyup da o öğleden sonra rüzgârına binmeye çalıştığınız bir somyanın, kanapenin, koltuğun üzerine, ağzınızda kan kırmızısı bir karpuzun tadı ile uzanıp hayal atlarını koştuğunuzda önünüze, Akdeniz'in kokusu misafirliğe gelecektir burnunuza.

Nane, badem, dere otu ve kararmaya yüz tutan zeytin pek kokmasa da..

Bileceksiniz ki çiğdem ağacı sonbaharı bu yaz erken taşıdı indine.

Sarıya çalıyor yaprakları ve direnemeyenleri, tutunamayanları bir aşktan zamansız kopartılan bir kalp gibi kopartıp zamansız savuruyor o narin rüzgâr.

Umarsızca...

Hazırlıksız yakalanmış bir nazar, düşman başına bir beddua sessizliği ile.

O düş salıncağında bir ileri bir geri gidip gelirken aklın, aklım, aklımız, zaman denilen boşlukta o aklın, aklımın, aklımızın ucunda yani bir uçurum kenarında ayakta dikilirken aşağısı cevapsız sorular mezarlığı gibi duruyor.

Gerçek ile hayal arasında o ara geçitte bir ileri bir geri gidip gelirken korkacak birşey yok.

Yeter ki ip sağlam bağlansın kalbinizin ucuna.

Bir dilek tut, bir soru at sen de umursamadan altındaki sonsuzluğa.

"Kaza geçirmiş bir başlangıca ağıt yakmak günah mı hala?"

Kulağınız biraz ötede zeytin ağaçlarına mevzilenmiş hayata ve umuda dair şarkılar söyleyen Ağustos böcekleri korosunda.

Yeterince dinlerseniz Ağustos böceklerinin tek tek ötmediğini fark edeceksiniz.

Akreplerin tek başına gezmediklerini.

Bir akrep öldürürseniz ki, öldürmeyin bir başka akrep eşinin ölüsünü almak için bekliyor olacaktır.

Her aşk bir akrep misali. Akrepler akrepleri sokmasa da aşkın bir tarafı diğerinin akrebi.

Masanın üzerinde **Latife Hanım**'ın iadei itibarını ilan eden bir kitabın sayfalarından çıkan mutsuz biten bir aşk gelir belki aklınıza.

Uyku ile uykusuzluk arasında.

Akrepler nasıl mutlu olur sahi?

O salıncak gidip gelirken akıl geride kalır ve hayal atları seni uykunun hükümranlığına taşır.

İpin ucu sağlamsa ne kadar giderim diye korkma.

Özgürlük biraz da geri dönebilmekte ise huzurla teslim ol uykuya.

Akşamsefası

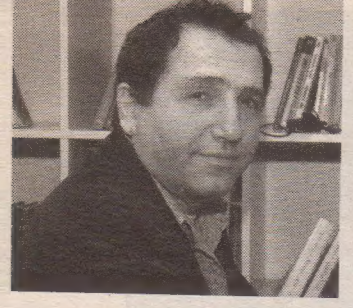

Felsefe

www.oktaytaftali.com
otaftali@hotmail.com
Oktay Taftalı

YAZININ İCADI

Çağdaş medeniyet bize, simgelerden, sembol, şekil ve işaretlerden oluşan bir dünya sunuyor. Sokağa çıkıyoruz, renkli harflerden, sayılardan oluşan tabelalar, trafik işaretleri, reklam panolarıyla karşılaşıyoruz. Evde elimizi attığımız her nesnenin, kullandığımız hemen her araç ve gerecin üzerinde, bir yazı, şekil veya resim, kurtulamıyoruz. İşyerimizde sayısız talimatnameler, yönergeler, kararnameler; kısaca hukuk metinleri. Ayrıca toplumun ortak ilgisini oluşturan haber metinleri, oyun ve eğlence yazıları, şiir ve edebiyat metinleri, bilimsel metinler, vb. Hayatımız adeta, tarif bildiren, nicelik ve nitelik ifade eden sayısız şekiller ve semboller evreninden oluşuyor.

Hayatımızı yönlendiren bu semboller içerisinde yazı'nın özel bir öneme sahip olduğu varsayılır. Batılı bilim adamları, tarihçiler insanlık tarihini yazıyla özdeşleştiriyorlar. Daha ilkokul sıralarında, insanlık tarihinin, yazının icadıyla başladığı öğretiliyor. Okuma yazma bilmenin önemi, her fırsatta ve toplumun her katmanında vurgulanıyor. Toplumların gelişmişlik düzeyleri, okuma yazma oranlarıyla ölçülüyor. Okuma yazma bilenlerin medeni, bilmeyenlerin ise yabani kabul edildiği bir kültür ve ahlak ortamı içerisinde bulunuyoruz. Yoksul, mazlum ve sömürge halkların, okuma yazma kampanyaları sayesinde, her türlü dertlerinden kurtulabilecekleri varsayılıyor. Fakat okuma yazma öğrenen bir insanın, bu sayede cehaletini ne denli aşabildiği üzerinde durmak, nedense pek akla gelmiyor. Yazıyla, bilginin doğrudan doğruya özdeşleştirilmesi, üzerinde kimsenin fazlaca tartışmadığı büyük bir yanılgı alanını oluşturuyor. Okuma yazma bilmek, bu imkânı kullanma garantisini asla içermez. Ve sanıldığının tersine yazı, bilginin kaynağı değil, onun taşıyıcılarından sadece birisidir.

Yazı hakkında yürütülen yalan yanlış propagandalar sonucunda günümüzün dünyası, herkesin okuma yazma bildiği fakat kimsenin doğru dürüst bir şey okumadığı, garip bir gezegene dönüşmüş bulunuyor. Yeryüzünde ve özellikle gelişmiş ülkelerde hızla artan sekunder cahil sayısı, bu ülkeler için ciddi bir sorun oluşturmakta. Okuma yazma bilen, ama işe yarar hiçbir şey okumayan, doğru dürüst bir mektup bile yazamayan milyonlarca sekunder cahil, yazı gibi büyük bir insanlık keşfinin, aslında ne denli önemsiz olduğunu bize kanıtlamıyor mu? Bu dünyada yaşamak, hatta zengin bir tüketici olarak yaşamak için, okuryazar olmak asla bir zorunluluk değildir. Bugün dünyada saygı gören, özenilen zengin bir tüketici açısından, görsel imkânları, yani video-medya'yı esas almak yeterlidir.

Yazı örneğinden şunu bir kez daha anlıyoruz: insanoğlu kendi buluşlarına atfettiği önemi çoğu kez "anlamsızca" abartmaktadır. Bu abartı aynı zamanda insanın tabiat karşısında giderek artan kibrinin gerekçesini oluşturuyor.

Aslında kapitalizm yüzyıllarında, insan keşif ve icatlarının abartılmasını, kâr ve katma değer artışlarındaki beklentilerle ilişkilendirmek mümkündür. Bu, meselenin sadece bir yanını oluşturuyor. Ama şimdi biz tekrar başa dönelim.

YAZININ KALICI ETKİSİ

Matbaanın icadından önce okuma ve yazma, sadece seçkinlere özgü bir uğraşıydı. Çoğunlukla, din adamları, âlimler ve devlet yöneticilerinden oluşan azınlık çevreler okuma eğitimi alıyorlar, yazıyor ve kitap biriktirebiliyorlardı. Dolayısıyla ister Doğu'da isterse Batı'da olsun, siyasi ve ekonomik gücü elinde tutan veya bu güce yakın duran çevrelerle, okuma-yazma eylemi arasında doğrudan bir bağıntı olduğunu görüyoruz.

Yukarda, sıradan yanılgının tersine, yazının insan bilgisinin kaynağı olmadığını vurgulamıştım. Bilgimizin kaynağı ya duyum ve deneylerimiz, ya sezgimiz, ya aklımız, ya da tüm bunların ortak faaliyetidir. Ancak insanoğlu bu ortak faaliyet sonucu ortaya çıkan bilgiyi, yazı sayesinde sabitlemiş, çağlara göre taş, ahşap, kâğıt vb. malzeme üzerine tespit etmiştir. Tarihte matbaanın icadından önce, tespit edilmiş bilgi hazır bir güç deposu, kütüphane ve arşivler ise çeşitli iktidarların bilgi cephaneliğini oluşturmuştur.

Bilginin yazı sayesinde sabitlenmesi, giderek artan bir birikimin oluşmasına yol açmıştır. Ve bana kalırsa her birikim, bir süre sonra insanlığın zararına kullanılabilecek imkânların doğmasına neden olmaktadır. Hele kapitalizm gibi, sadece birikim fetişizmi üzerinde büyüyen bir canavarın insanlık tarihine adım atmasıyla, yazının ve yazıda sabitlenen bilginin, insanlık aleyhine kullanımı arasında doğru bir orantı oluşmuştur.

Sıradan insan aklı doğru bilginin yararlı, yanlış bilginin ise zararlı olduğu türünden büyük bir yanılgı taşır. Oysa bilginin doğru veya yanlış olması, onun bilgi niteliği ve değeri açısından hiç önemli değildir. Çünkü doğru veya yanlış, bilgi bilgidir ve kendi karşıtını değişken olarak zaten içerir. Yarar ve zarar konusu, bilginin uygulama ve kullanımıyla ilgili bir meseledir. İşte yazı, bilgiyi muhafaza edebildiği için, onun kullanımı esnasında yarar veya zarar amacına yönelik bir hedefi mümkün kılmaktadır. **Yani bilgi, yazı sayesinde iktidarlar tarafından depolanamasaydı, iktidarların, onu kendi yararlarına ve halkın zararına kullanma imkânları da olmayacaktı.** Ve sınıflı toplumların tarihinde, gerek Doğu'da, gerekse Batı'da hiçbir iktidarın, bilgiyi halk yararına kullandığı görülmemiştir.

Yazı denen bilgi deposu, onu ele geçirenin güç ve iktidar sahibi olmasını kolaylaştırdığı için, tarih boyunca yazıyı oluşturan harflere, çeşitli mistik ve büyülü anlamlar atfedilmiştir. Mısır, Sümer, Bâbil kültüründen, günümüz dini ve mistik inançlarına uzanan süreç içinde, harf ve rakamlardan, güç, gizemli bilgi, vs türetme çabası insanın bir başka aczini ifade eder.

Gözün gördüğü, kulağın duyduğu iktidarların, oligarşilerin gücünü, gözün görmediği yerlerde arama çabası, insanın oligarşiler karşısında teselli arayışından başka bir şey değildir. Çünkü yazı, bilinen açık ve anlaşılır haliyle, zaten bilgiyi depolamakta ve iktidar için güç cephaneliği oluşturmaktadır. Bu anlamda harf ve rakamlara atfedilen çeşitli Ezoterik, Masonik şaklabanlıklar, yazıda apaçık görünen gücün gizlenmesinden başka bir anlam ifade etmemektedir.

YAZININ İFADE GÜCÜ

Yazı kalıcı olmasına rağmen, canlı bir ağızdan çıkan "sesli" sözün etkisine sahip değildir. Modern yüzyıllarda imla kuralları, noktalama işaretleri, alfabe teknikleri, vb. yöntemlerle, yazının ifade gücünü, istenilen yönde artırabilmek bir nebze mümkün olsa dahi, yazı durağan, ölü bir varlıktır. Yazının can kazanması, onun sesli veya sessiz bir şekilde okunmasıyla mümkün olur. Dolayısıyla yazının ifade gücü, okuyanın algı kapasitesiyle doğrudan bir ilgi içindedir. Okuyup da anlamadığımız metinler, hakikaten anlaşılmaz olabilecekleri gibi, bizim anlama yetimizin sınırlarını aşıyor da olabilirler. Yazının amacı depolamak ve ifade etmek ise, bunu olabilecek en yetkin şekilde başarabilmelidir. Öyleyse, ne denli zor bir anlam içerirse içersin, amacına ulaşan bir yazı, anlaşılabilen bir yazı olmak zorundadır. Bu bağlamda depoladığı bilgiyi ifade edemeyen bir yazı, aslında hiçbir şey depolamamış demektir. Tıpkı "kafamın içinde yazamadığım romanlar, çekemediğim filmler var" derken, aslında olmayan bir şeyden söz ettiğim gibi. Dolayısıyla anlaşılamayan bir metin okunmamalıdır. Çünkü o bir şey depolamak ve ifade etmek için yazılmamıştır. Hatta o bir "yazı" değildir. Nerede hakiki bir yazı varsa, orada bir ifade olmak zorundadır. İfade etmeyen yazı, yan yana dizilmiş harfler ve sesler olabilir ama yazı olamaz.

MATBUAT VE İNTERNET

Batı'da matbaanın icadı, özellikle Rönesans, Hümanizm ve Aydınlanma süreci boyunca yazıda sabitlenmiş bilgi birikiminin, bütün insanlığa yayılabileceği ve iktidarların artık bu gücü tekellerinde tutamayacakları yanılgısını doğurmuştur. Fakat Hümanizmin dayattığı okuma istikamet ve kuralları (kanonları) insanlığı, Avrupa özelinden başlayarak sadece tek bir okuma türüne yönlendirmiştir. Hümanizmin dayattığı eğitim pedagojisi, bugün dünyadaki tek geçerli eğitim sistemi olarak algılanıyor. Ve çocuk yaştan itibaren bu sistem içinde eğitilen milyonlarca insan, tek tür bir okuma alışkanlığını, tek tür "dünya klasiklerini" tek tür romanları ve bilim metinlerini okuyorlar. Bugün dünyada yazılan ve basılan milyonlarca kitabın, en az yüzde doksanı, çeşitli biçim ve yöntemlerle elendikten sonra, sadece Batılı Hümanizm ve Aydınlanma geleneğinin "kanonlarına" uygun olanlar bize sunuluyor. "Önemsiz" veya "değersiz" olduğu varsayımıyla **görmezden gelinen**, "ödül alamayan" ve bize ulaşmayan metinlerin akıbetini bilmiyoruz. Ancak onları da birilerinin okuduğunu ve bir yerlerde depoladığını varsayabiliriz. **Yazı, hakiki, önemli ve çoğul bir bilginin yaygınlık kazanmasını önlemek açısından, iktidarlara büyük bir kolaylık sağlamaktadır.** Veya yaygın yazı kirliliği içinde, hakiki bilginin kaybedildiğini, etkisizleştirildiğini varsayabiliriz. Yazının üstlendiği ve taşıdığı anlam yaygınlaştıkça, önemi azalmaktadır. Dolayısıyla Hümanizmin dayattığı şekliyle, yaygın ve tek istikametli okur-yazarlık pedagojisinden sıyrılarak, başka tür bir okur-yazarlığa geçme zamanı gelmiştir. Görmezden gelinenleri, "önemsiz" ve az basılan, az satılanları, bulunmasında güçlük çekilen metinleri okuyarak işe başlayabiliriz. Kitapçıları değil, sahafları tercih etmek, bu yönde bir ilk adım olabilir.

Tıpkı matbaanın icat edildiği yıllarda olduğu gibi, internetin gündeme gelmesiyle de büyük bir yalan kampanyasına maruz kaldık. Yaygın propaganda, artık bilgiye erişimin son derece kolay olduğunu, bir tuşa basarak dünyanın istediğiniz dilinde istediğiniz bilgiye ulaşabileceğinizi iddia ediyordu. Ancak gelinen noktada görüyoruz ki, internet aracılığıyla ulaşılan bilgi, büyük ölçüde tüketim, alışveriş ve denetimli yazışma olanaklarıyla sınırlandırılmaktadır. Herkesin okur-yazar olduğu ve klavye kullandığı internet ortamındaki çöp yığınları arasından, hakiki bir bilgiye ulaşmanın imkânı yoktur. Ulaştığınızı sandığınız anda ise, bir şifre ve bir ödeme talebiyle karşılaşmanız kaçınılmazdır.

Eh, paranın gücüne sahip olunduğu takdirde, internet olsa ne yazar olmasa ne yazar. Aradığınız metni zaten dünyanın istediğiniz köşesinden getirtebilir, hatta bizzat gidip alabilir, hatta o metnin dilini özel bir hoca tutarak öğrenebilirsiniz. Böylesi bir güce ise ancak iktidardan pay alarak sahip olmak mümkündür. Demek ki yazı ve yazılı imkânlar ne denli artarsa artsın, bu imkânlara ulaşım her zaman güç'le bağıntılıdır.

Yüzyıllar sonra yeryüzünde okur-yazar sayısındaki artış, bize sadece nicel bir değeri gösteriyor. Dolayısıyla yazıda depolanan bilgi, hâlâ yeryüzünde belli azınlıkların denetiminde ve yönlendirimindedir. Tıpkı yüzyıllar öncesinde olduğu gibi.

Akşamsefası

bahadirboysal@yahoo.com

Teoride & Pratikte BAHADIR BOYSAL

Bismillahirrahmanirrahim... Geçen hafta Sultanahmet civarında bir kervansarayın içindeki samıcın dibinde, tekno müzik partisi eylediler! (lan yinemi?) çoşku. Can siperane.. Şakirtler kanter içinde... ehe... Bir zamanlar, medreselerinde bezirganların konakladığı ortamlar bakın ne hale gelmiş.. Ama, öyle bir su perisi gördüm ki bi ara.. Diğerleri gibi dilldi hiç!.. Pıtı pıtı, zıplıyordu Makbule...

UP UP UP UUU UUU

Memlekette, diskotek lojistiği hesaplarımazsa, aha böyle titretirler samıçları!.. Bir nevi tapınak dilimi lan burası.. Ama olsun, içerdeki elemanlar, hardcore müzik, içki ve extacye rağmen ayin kıvamında göksel doyuma ulaşıyor işte. (dj tanrıkatı)

Fakat beri su perisinden alamadım gözleri mi.. Ah ulan, alkol kafası falan değil bu.. Yıllardır izini sürdüğüm, Sahra silüetini diskodamı bulacaktım?. Ama diğerleri gibi değildi o...

Peki nasıl yanaşıcam dilrubaya? "pardon" dedim... "Ortak bi tanıdığımız hakkında size çok önemli şeyler anlatacağım, lütfen e-mail adresinizi verirmisiniz?.." (küllü yalan)

Sonra, birden sütlaca bağladım yalanı... İyiliklere vesile oldu bu... Le-Man'daki beberuhi olduğumuda öğrenince pek şenlendi bayırgülü...

Hiç etliye sütlüye bulaşmayan, paso danseden disko çocuklarının (iblis-canlar) arasında sabaha kadar samıç dibinde cilveleştik...

Sabah... Köprüdeyiz... Anadolu yakasına geçicez... Arabasıda varmış.. Ruhuda varmış.. dünyanın en tatlı sabah fısıldamaları.. Ayyaşlık bitmiş... Boğaziçi!

Ulan.. Trafik sıkışıverdi.. Niyeki?.. Tatil sabahı.. Birden bire korna lar ötmeye başladı.. Fakat? Uzakta, arabadan hızla inip hazırola geçen insanları farkettim.. (bizim kız görmedi) **10 Kasım!** 9'u 5 geçiyor... Ben de geç kalmıyım bari diye fırladım saygı duruşuna... Pek bozuldu buna Züleyha!... Arkamdan "komiklik olsun diyemi yapıyorsun bunları?" dedi.. Susmadı.. "LeMancı! baş edilmez senirle..." Sinirleri bozuldu... (niyeki?)

"LeMancı B. Boysal, aşırılıkların adamısın sen oğlum, ben beğenemem böyle Life Style'la!. Hadi Fanta!" dedi gaza bastı çekti gitti.. Kalakaldım köprüde.

O gün bi de TÜYAP'da LeMan imza günü vardı bizim... O sinirle onlarca komikşey çizip imza vermişim nur yüzlü okurlara...

YAKIŞIKLIYMIŞ HAR Bİ..

ATOM

Bu iş burda bitmez kardeşim... Akşamında pılıyı pırtıyı toplayıp dağlara vurdum gendimi... (aşık olmuştum halbuki) Life Style imiş... Ulan diskonun orta yerinde özümden verdim, fazla geldi sana... Aha en sonunda kendimden de kaçtım.. Adana'ya! (öz'e) Toroslar.. Dağ evi... Ama bilgisayar da yaptım eve... LeMan'a bundan çizip yolluyorum internetle... Komiklik olsun diye yapıyorum ben bunları...

Tekno partiyse... Parti... Burda bi de Cinci Fakı Nine varmış.. Haftasonları evinde transa geçiyor, coşuyor, coşturuyor... Hu çekiyorlar delice... Davet edildim geçenlerde, ortada Allah'tan çocuk isteyen bir kadın... Hu çekiyorlar... Göksel coşku.. Ayrı samıcın dibi gibi... Göksel doyum kıvamında ayin... Katil kurt!

ALLAH-HA ALLAH

✪ Sevgili okurlar, bu öykünün dağlara çıkana kadarki kısmı tamamen gerçektir.

Cemal Dindar

"Dang" sabaha kadar onun savaştığını görürlerdi...

Bu da Halil Dang dediğimiz arkadaşımız. Dang kelimesi nereden geliyor?.. hep yolda yürürken... kendisinin söylediği... "dang dang dang" diye böyle ses çıkarırdı. Bu adam Top Dağı'nda bir mağarada yaşardı. Top Dağı'nda mağarada bu adam (i) ... orak var bizim hani biçim orağı büyük ama uzun böyle kılıç gibi olan...ondan bir tane eline alır; işte mağarada, mağaranın içerisinde sanki savaşıyormuş gibi... sabaha kadar onun savaştığını görürlerdi. Tırpan... tırpan... o uzun şeyi... onu eline almış... her gün ama her gece sabaha kadar...işte böyle yapar. Sabahleyin de çögenini alır eline çarşıda gezer.

Ama eskiden sayacıydı bu. Köylere çıkardı. Sayacılık ederdi... ayakkabı dikerdi... saraçlık ederdi... bu bir sefer akli dengesini bozdu... Adana'daki akıl hastanesine gitti... orada düzeldi. Yine geldi. Burada aşağı çarşıda, Kaleboynu yokuşunda... orada bir dükkân açtılar kendine. İşte orada çalışırken... işte yoksulluk belini büküyor, kimse kendine bakmıyor... işte o şekilde... efendime söyleyeyim... bu Halil efendi yine kafayı oynattı... Ondan sonra da sokakta çalıştı. Ta ölene kadar... yetmiş altı yetmiş yedi yıllarına kadar... o zamanlarda vefat etti.

Biz mesela... bununla beraber köye çerçiliğe gitmiş bir arkadaşla beraber eşya satıyorlar...

"Halil ağa" dedim, "bunun kilosu ne kadar?"

Dedi: "Bu avropa!"

Dedim: "Bu ne kadar?"

Dedi: "Bu da avropa!"

"Bu nedir?" dedim.

Dedi: "Bu da avropa!"

"Halil ağa bir bak hele d.şşakların da avropa mı avropa değil mi?"

Dedi: "O da avropa..."

Top dağında mağarada...

Gece, geçmişi dirilten vakittir de... Urfa'da, Hasan ağbinin evinde, evi değişim sözün gelişi; aynı zamanda atölyesinde, dergâhında, konservatuarında... oturuyoruz. Saat on ikiyi geçmiş... Bunu nereden mi biliyorum; Urfa'nın o güzelim peynirli kadayıfının tepsisi bir köşede boş, boynu bükük duruyor, müzik faslı tamamlanmış, Hasan ağbi, elinde keman, bin bir doğaçlamayla, usul usul, Memed Tahir Bey'in gitmeden önce klarnetiyle coşturduğu, koşturduğu notaları yatıştırmaya çalışıyor. Çayın altı son kez yakılmış... asıl işaret ise şu: Bekir Usta, cin muhabbetini açmış, eşsiz deneyimlerini anlatıyor. Bekir Usta, sözde değil, hakikatli usta!.. Elektronik işlerinden iyi anlıyor. Hastaları var. Tedavi için ona başvuruyor ve o da büyüleri çözüyor, cinleri kovuyor... Cinlerin varlığını bir de böyle anlatıyor: "Radyo dalgalarını görebiliyor muyuz? Görmüyoruz. Ama hepimiz inanıyoruz. Cinler de öyle..." Gecenin orta yeri... Gece geçmişi dirilten vakittir. Bütün efsanelerin masalların insana *'tesir'* ettiği büyülü zaman. Ateşin başında nenelerimizin anlattığı masallar...

"Peki, herkes değil de, niye bazıları görebiliyor?.."

"Elbette, herkese görünmezler" diyor ve devam ediyor, "bir kez seslerden uzak duracaksın. Yalnızlığa çekileceksin. İnsan sesi duymayacaksın. Et yemeyeceksin. En iyisi bir mağaradır. Oruç tutacaksın. Günlerce. Bıkmadan. Görünmeden önce seni denerler; duvarlar üzerine yürür, korkunç hayaletler peşine düşer... Bunlardan korktuğunda savaşı kaybettin. Yok, dayanırsan meydan okursan... belki görünürler. Niye belki diyorum? Hayatta dürüst olmayan, harama el uzatmış adama, ne yapıp ne etse, görünmezler..."

Bekir Usta, bu deneyimden geçtiğini, cinlerin kendine göründüğünü, bu deneyimle birlikte de, hastalar üzerinde iyileştirici gücünün olduğunu söylüyor. Hastalıkları yorumlayışı, getirdiği açıklamalar ve *'stratejileri'* fena halde tıbbın yöntemiyle benzeşiyor: "Bayılması olan bir çocuğa bakmamı istediler... doktorlara götürmüşler, ilaçlar başlanmış, fayda görmemiş..." İlaçları piyasa adlarıyla biliyor, söylüyor. "Gittim, baktım..." diyor, " çocuğa cinler musallat olmuş, hem de en kötüleri; Yahudi cini, Yezidi cini... tabii hemen harekete geçmedim, çok dikkatli olmak lazım... keleşe karşı tüfekle değil tankla topla gideceksin... öyle de yaptım. Önce cinlerimi gönderdim, etraflarını sardırdım..." Anlatımında, binlerce yıllık kavim çatışmalarının sisli havası yakın tarihin olaylarıyla buluşuyor... "İlaçları kesmedim," diyor, 'düşün ki beyin zayıf düşmüş, düşün ki duvar var... ilaçlar o duvarın harcını sağlamlaştırıyor..." Yerel kültürün hamuruyla mayalanmış bu açıklamalar, bazı hekimlerin insanların sıkıntılarını gerekçelendirmek için başvurdukları "ensendeki beyin damarları kireçlenmiş" benzeri ucubelerden daha tutarlı değil mi?..

Anlattığı şu öykü ise ara varlıkların işlevleriyle ilgili aydınlatıcı ipuçlarını veriyor:

Ermeni bir aile yıllar önce Urfa'dan İstanbul'a göçüyor. Dede ölmeden önce torununa bir vasiyette bulunmuş; ondan karate kursuna gitmesini, bu sporda siyah kuşağa kadar yükselmesini istemiş. Çocuk genç bir adam olmuş, karate kursuna gitmiş, siyah kuşağa kadar gelmiş, fakat ustası bir türlü kendisinin siyah kuşak almasına rıza göstermiyor. Genç adam, hocasının da Urfalı olduğunu biliyor. Aile vasiyetini yerine getirmek için hocasına şu teklifte bulunuyor:

"Bizim evimizde kilitli bir kasada bir harita var. Bu haritada Urfa'da bıraktığımız evde gömülü olan altınların yerleri belli. Eğer siyah kuşağı bana verirsen o haritayı sana getiririm."

Hocası bir süre düşündükten sonra, "Haritayı getir" diyor. Bilmezsiniz; Urfa'da gömülü çok altın var. Ermeniler derlermiş ki, Urfa'da çift için ne zaman altın saban yaparlar, anlayın ki bizim gömdüklerimizi buldular. O kadar çok altın, işte! Delikanlı evdekilerden gizli kasayı açmış, haritanın bir fotokopisini çektirmiş, sonra tekrar yerine koymuş. Hocası haritayı görünce hemen gerçek olduğunu anlıyor. Niye?.. Haritadaki yerlerin hepsini, mahalleyi, sokağı biliyor. Siyah kuşağı vermiş. Haritayı da buradaki kardeşlerine göstermiş. Haritaya göre üç yerde altın varmış. Birinci yerde on bir kilo, ikinci yerde yirmi beş kilo, üçüncü yerde dört ton... Sonra bu kardeşler o eve gitmişler. İlk gösterilen yeri kazmışlar. Bir şey bulamamışlar. Bana geldiler... dediler: "Böyle böyle..." "Karışamam" dedim, "bizimkiler izin vermiyor; bu hazine işlerine benim cinlerim karşı."

Israr ettiler. Denilen eve gittik. Daha haritayı bana göstermemişler. Baktım bir çeşme: iki yılan şekli, boğum boğum... başları karşılıklı geliyor, taştan

Aksamsefası

bunu nasıl yapmış bu insanlar... hemen anladım suyun yönü ilk altının yerine işaret ediyor. Baktım. Danıştım. Sonra adamlara dedim ki:

"Burada üç yerde altın var. İlkinde on bir kilo, ikincisinde yirmi beş kilo..." Sonra durdum, şaşkınım, diyeceğim ya, inanmayacaklar, "üçüncü yerde de dört ton" dedim. Bunlar beni tecrübe de ediyorlar, şaşırdılar.

"Doğru" dediler.

Görüyor musun aklı! İlk yere on bir kilo altın koyuyor, bulan diyecek ki, altını buldum, zenginim. Diyelim, devam etti, yirmi beş kilo bulacak, diyecek hepsi budur, fazlası yoktur... Oysa geride dört ton altın var. Akıla bak, akıla.

Onlara dedim ki: "Bu altınları çıkartamazsınız. İlk yerde on bir kilo altının başında bekçiler var. Dört tane cin. Bunlardan biri sürekli irtibat halinde. Bir şey olduğunda hemen gidiyor, diğerlerine haber veriyor, çoğalıyorlar. Siz burayı kazmışsınız, bulamamışsınız, niye?.. Birlik olup yerini değiştirmişler. İkinci altının, yirmi beş kilonun üzerinde ise tılsım var. Bu tılsım çözülmedikçe göremezsiniz. Bu tılsımı çözmek ise öyle kolay değil. Bunu buraya koyan adam tılsımı yapmak için deve kemiğinden otuz iki dişli bir tarak yaptırmış. Tarağın son dişi kırık. Aynısından yaptıracaksınız. Bu adamın otuz beş yaşında kızıl saçlı kızoğlankız bir kızı varmış, saçından tel kopartmış, onun gibi kızıl saçlı, kızoğlankız bir kız bulacaksınız..."

Geçmiş zaman üçüncüyü hatırlayamadım... dedim: "Hadi deve kemiğinden tarağı yaptırırsınız, bu zamanda böyle bir kızı nerede bulacaksınız?.. Üçüncüyü, dört ton altını bulmak ise daha zor. Bir kere evin içine gömülmemiş, yerin altında bir tünel var, oradan ta sokağın hizasına kadar gideceksiniz. Gitseniz bile, başında cinlerin başı, ifrit bekler... ejderha gibi... size öyle bir görünür ki, kaçacak yer ararsınız..."

Ben baktım. Benimkilere danışmışım. İzin vermiyorlar. Demek ki kısmetim değil. Diyorlar bu altınların sahibi kim; bulan mı?, şimdi evde oturan mı, bırakıp giden, oraya gömen mi?.. Biri toprağa bir emanet bırakırsa, onun cinleri bekçisi olur... Bir şey daha dediler, o vakit anladım, benimkiler beni koruyorlar; o dört kardeşten ikisi hain..:

Öykü böyle bitiyor. *'Kutsallığa bürünmüş altın'* ile ilgili öyküler ise, çocukluğumun köyünden biliyorum, bitimsiz bir şekilde devam ediyor. Harun Reşit'in, Edessalı zengin ailelerin hazineleri ile birebir ilgilendiğinin kayıtları vardır. Anadolu'da *'definecilik'* efsanelerin önemli bir çekim merkezidir. İstanbul'da teknik lise elektronik bölümünde okurken yaz tatillerinde gittiğim köyde köylülerin ilk sordukları şey hazine arayıcılarının vazgeçilmez aletleri dedektörlerdi. Doğduğum köyün çevresinde Roma dönemine ait olduğunu düşündüğüm bazı kalıntılar vardı, her ilkbahar yaz, kazmalarla toprağın göğsü çukurlarla açılır, sonra toprak kış uykusuna yatardı. Birçok hazine öyküsüne rağmen, köyümde hazine zenginliğine ulaşmış birini bilmiyorum. Dayımın bu işlerden vazgeçiş nedenini ise biliyorum. Yedi-sekiz yaşlarımda, toprak damlı köy evinde anlatılan definecilik öykülerini hayranlıkla dinlerken öğrenmiştim: "Köyün yakınlarındaki mağarayı kazıyorduk. Ben gözcüydüm. Aşağıda her kazma inişinde yukarıda yıldırım gibi çıngılar görülüyordu. Korktum..."

Yukarıdaki anlatıda olduğu gibi bir şeyler *'izin vermiyordu.'*

Bu öykülerde ve daha birçok öyküde cinlerin Sumer'den bu yana işlevleri, toplumsal karşılıkları açık. Altın binlerce yıldır, maddi birikimin, zenginliğin simgesidir. Sumer'de toplumsal farklılaşmanın niteliğini, tanrı-kralların toplumsal servetin asıl sahibi olduklarını, mabetlerdeki rahiplerin koruyuculuğunu ve kölelerin varlığını biliyoruz. Ve görüyoruz ki, cinlerin, tılsım, yani büyünün, ifritin hep birlikte asal görevleri maddi birikimin talanını engellemek, sınıf ayrımının ideolojik temelini beslemek, kölenin köleliğini korkuyla meşrulaştırmaktır. Anadolu'da cinler iki yeri tutarlar: su başlarını, bir de, elbette değirmenleri. Rastlantı mı?..

İstanbul'a gideceğim. Uçak, saat altıda kalkıyor. Uçak kalkıyor ya, ben kalkamıyorum. Otogar'da bir bilet buluyorum. Otobüs Gaziantep yolunda... keyfim, "Şimdi İstanbul'da olmak vardı anasını satayım..." ayarında, bozuk mu bozuk. Arkamdaki koltuklarda iki kişi sohbet ediyor, yarenleşiyorlar. Daha yaşlı olan, çerçilik yaptığını, oğlunun aklının diğer çocuklarına göre *'seyrek'* olduğunu, bu nedenle onu, Urfa'da Dergâh'a bıraktığını, birkaç gün sonra dönüp alacağını anlatıyor. Diğeri, "Benim karıda da aynı şey oldu, evde bıçakları filan saklamaya başlamıştım, çocuklara kötülük eder diye korkuyordum, nere götürdüysem fayda etmedi, ruh doktoruna götürdüm, ilaç verdi, içiriyorum, bir köşede sessiz oturuyor, hiç değilse kimseye zararı yok şimdi" dedikten sonra, mucizevi bir tarifle konuşmasını bitirdi:

"Oğlunu al, doktora götür, senin oğlunda cin değil psikoloji var!"

Asıl soru ise şu: Bekir Usta, aynı mağarada, insanlığın binlerce yıl öncesinden yarattığı aynı güçlere karşı Halil ile birlikte savaştığını biliyor mu?

Yanıt: Elbette biliyor!..

Asıl sorun ise şu: Bekir Usta ile Halil'in birlikte savaş verdiği mağaraya hekim hiç uğradı mı?..

Yanıt?

dedi o da avropa...

Aynı zamanda yukarıdaki *'yanıt plus soru işareti'*nin çaresizliğine de söylenebilir... avropa !..

Ve *avropa*lı bir öyküyü anımsamanın vaktidir:

1848 yılında, demiryolu ustabaşısı Phineas Gage ve işçiler Vermont, Cavendish yakınlarındaki demiryolunda çalışırken, sağlam kurulmamış bir set yıkıldı ve yaklaşık bir metre uzunluğunda ve iki buçuk santimetre çapında bir demir Gage'in sol çene kemiğinin altından girip, kafatasının üstünden çıktı. Sol beyninin çoğu, yazık ki zedelenmişti, fakat bilinci hâlâ kapanmamıştı. Kazayı izleyen birkaç ay boyunca doktorlar Gage'in davranışlarını gözlemlediler: sevimlilikten aşırılığa, uyumluluktan saygısızca tutumlara birçok değişikliği kaydettiler. Gage'in öyküsü, beynin belli bölgeleri ile davranış ve kişilik arasında bir ilişki olduğunun ilk kanıtlarından biri oldu. Bu kanıtların belirgin sonuçlarından biri de psikocerrahi, yani akıl hastalarının cerrahi yöntemlerle tedavi girişimleri idi.

Şizofreni hastalarındaki zihinsel sorunların altında yatan patolojinin beynin ön lobu ile ilişkili olduğu tezinden hareket edilmekteydi ve bu tez 1933 yılında Portekizli psikiyatrist Egas Moniz'ce Lizbon'da ortaya atıldı, onun yönlendirmesiyle Almedia Lima, yöntemi ilk kez uygulayan kişi oldu...

Zaman içinde psikocerrahi uygulamaları arttı ve hem tıbbi, hem de insani tartışmalar yoğunlaştı. Bir uçta; lobotominin beyni yok ettiği, insandan robotlar, zombiler, bitkiler yarattığı eleştirileri vardı. Bu eleştirilerin sahipleri yönteme *'kısmi ötanazi'* adını uygun görmekteydiler. Diğer uçta ise; psikocerrahi sonrası ortaya çıkan birçok durumun; bakımsızlığın, uyuşukluğun zaten hastalık sürecinin özellikleri olduğu tezi yükselmekteydi. BMJ'nin 1951'deki sayılarından birinde editöryal yazıdaki *'bilimsel'* savunmanın özeti şu idi: insanın ruhu nasıl ki ölümle ölmüyorsa, lobotomi ile de ölmez! Bu tartışmaya, Batı ahlakının büyük sözcüsü el koydu. Papa XII. Pius, uygulamaya olur verdi ve onayını şu ilkeyle gerekçelendirdi: "Bütün için parça feda edilebilir..." Bu ilke, topluma genellendiğinde, çıkan sonuç ürkütücüydü: akıl hastaları, toplumun bütünün feda edilen bir parçası haline gelmişti. Batı 1949 yılında psikocerrahinin babası Moniz'i Nobel ile ödüllendirirken, psikocerrahi, psikiyatrinin kötüye kullanımından söz etmek için yola çıkan herkesin günah keçisi konumuna sokulmuş Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde 1951 yılında *'insanlık dışı'* bulunup yasaklanmıştı.

Bu işlemi uygulayan psikocerrahlar, en azından, sara nöbetleri geçiren, bellek kaybı olan, gelecek hakkında plan yapma yeteneğini kaybetmiş, duygulanamayan, *'yararsız ve zararsız'* birçok *'sessiz'* hasta yarattılar ve bu sessizliği, haklılıklarının gerekçesi olarak da sundular.

Hastaların %1-3'ünün yaşamını kaybetmesinden ise, bir ayrıntı gibi söz edilmekteydi.

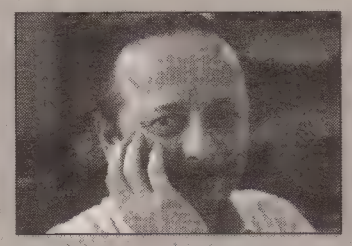

Nevzat Çelik

BAĞIŞLANMIŞ HÜZÜN

acıkınca
ya da gelince uykusu
mırıltısıyla bir kedi
duru bir ırmak gibi
akar hayatımıza
sevgili
kimin kâbusu
yatağından çıkan
su

manzara geçerken güzel
aşka özenle asılan peyzaj
iz bırakır
taşınınca bir başka duvara
gittiğin yollara
dallara
hatıralarını bağlama
çiçekleri tozar
direği sızlar burnunun
sevgili
ağlama

al git
şehla yürüyüşünü
yaz deme
kış deme
üşürüm deme
aylardan baharsa
ay doğarsa
hiçbir şey deme
bu senin
kuşlardan önce kalkan yüzündür
al git
sevgili
aşk bağışlanmış hüzündür

nevzatcelik60@hotmail.com

cemaldindar@gmail.com

KASTİNG

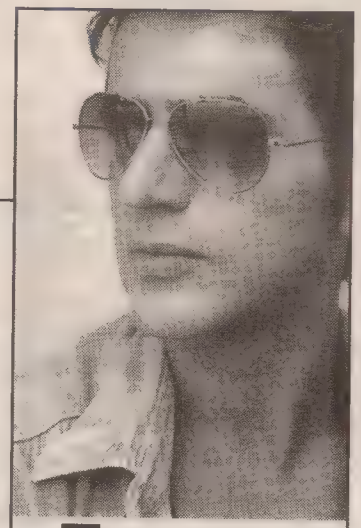

Teoman

"Kral Salomon'un Bunalım"ında Jeannot der ki; Biliyor musunuz ben hiç kendime benzemem, kötü gösteririm işte" Ama özenir de kendine benzemeye...

Nedir "Kendine benzemek?" Hayatın, doğanın veya tanrının unutulmayan portreleri; Bir sürü yüz ve birçoğu da kendine benziyor.

İşte kalp doğrucusu Tennessee Williams... Blanche Dubois gibi diyor ki resmiyle bize; "Ben gerçeği değil, gerçek olması gerekeni söylüyorum." Tam bir yalancı...

Alın size Evita Peron... Milyonların ona niye inandığı, sevdiği belli. O da elinden geleni yapıyor kendi resmini tamamlamak için ve daha 33 yaşında ölmeyi ihmal etmiyor.

Gorki; kızgın ve üzgün suratıyla fotoğraf makinesine bakıyor. "Hiçbirşeyle barışmam ki rejimlerle barışayım" diyen bir surat bu. Gorki (ki Rusça'da, acı anlamına gelir.) soyadını kendi seçen biri olarak, kendine benzeme isteğinde yeterince ileri gitmiş zaten.

Kafka, tabii ki Kafka. Çok zeki ve farkında görünüyor. Ve de her "farkındalık" gibi şüphe uyandırıyor. Acaba öldükten sonra yazdıklarının yakılmasını isterken olacaklarını biliyor muydu?

Neruda'ya geldik. Hiç Neruda'ya benzemiyor. Daha zayıf olması ve daha genç ölmesi gerekirdi. Pinochet darbesi bir şair için güzel bir ölüm zamanlaması, ama aşk şiirleri için 70 yaşı kaldırmıyor. Lorca'nın vücudunu ödünç almalıydı.

Orson Welles... O da hemen hemen aynı nedenlerle Orson Welles'e benzemiyor. Bir kasting hatası daha; piknik olmaması lazımdı. Uyumsuz deha imagolojide kilo fazlasına izin vermiyor. O da Geroge Orwell veya Foucoault'ya benzemeliydi.

Ve ayrı zamanlarda iki çift; ilkinde Jean Paul Sartre ve Simone de Beauvior yan yana yürüyorlar. İkincisinde ise Joan Baez ve Bob Dylan.

Kadınlar yüzünden, resmin gösterdiği kişiler erkekler oluyor. Sartre dudakları arasında sigarası ve boş elleriyleyken, Beauvoir çanta ve kitaplarıyla, onun sekreteri gibi.

Joan Baez ve Bob Dylan'ın resminde ise Dylan'ı resmin patronu yapan, Baez'in kameraya değil, aşkla O'na bakması. (Biz de Joan gibi Bob'a bakıyoruz). Galiba burada da herkes kendine benziyor. Beauvoir da, Baez de, kendilerinin yıllar boyu sürecek "ikinci cins"liklerinin baş sorumluları.

Ve benzemeyenlerde bir şey göze çarpıyor; Yakışıklılığının-güzelliğin mükemmel özrü...

Örneğin Jack Kerouac hiç kendine benzemiyor, ama bu onun imgesini azaltmıyor, "fazla yakışıklı Camus" gibi. (Camus, yine de Camus)

Benzememe örnekleri pek fazla değil. Bunuel, Günter Grass, Fellini. Faulkner en azından kendini andırıyorlar.

Mastroanni, yakışıklı-kendine benzerlerin ideal örneği: Fellini'nin, onun yakışıklı suratını tanımlamasına bakın, Dolce Vita'yı teklif ederken; "Tam da senin gibi bir yüze ihtiyacım var; vasat, pek de karakterli değil".

Bu sözü "hakaretin de böylesi" diye düşünmemek lazım, Mastroannni söz konusuysa... Fellini'nin, Sophie Loren, Faye Dunaway, Catherine Deneuve gibi yüzlercesiyle ilişkisi olan rahat, gevşek ve yakışıklı alter-egosu O.

-Devam edecek-

MODERN ÇAĞ VAMPİRLERİ

Metin Aksoy

Göründüğü kadarıyla modern çağ vampirleri **Bram Stoker**'in *Kont Drakula* romanındaki gibi değiller. Geceleri çalışan, sivri azı dişleri, kurbanlarının boyunlarını ısırıp kan içen beyaz suratlı ölüler değiller. Modern çağ vampirleri modern, konuşma kabiliyetleri olan, zengin, güçlü, istediklerini elde etme becerileri olan ve bütün bunları vampir avcılarının gözlerinin önünde yapan cesaretli insanlardır. (!) Hatta ölü bile değiller, aramızda yaşıyorlar, onlarla sohbet ediyoruz, onları dinliyoruz ve genelde onlara inanıyoruz da. Dahası Kont Drakula korkunç bir tip olmakla birlikte aynı zamanda son derece zevkli bir vampir. Stratejisi, güzel kadınları ele geçirmektir, vampirleştirdiği bütün kadınlar çok güzeldir. Kont, en güzellerini seçer, boyunlarını ısırıp kanlarını içtikten sonra onları da birer vampire dönüştürür. Tabi ki erkek vampirler de var. Vampir olan erkekler genelde zaaflarına yenik düşenlerdir, güzel kadınların cazibesine kapılıp vampir öpücüğünü tattıklarında kaçınılmaz son gerçekleşmiş olur.

Modern çağ vampirlerinin stratejileri de Kont Drakula'ın stratejisine benziyor ama onlar beyaz suratlı değiller ve geceleri yataklarından uyanmadan, ısırmadan işlerini çok rahat yapıyorlar, ancak modern çağ vampirleri Kont Drakula kadar zevk sahibi de değiller.

Aslında edebiyat araştırmacıları, Bram Stoker'ın *Kont Drakula*'yı yazarken bildiğimiz kan emici yarasalardan değil de fazlasıyla Kazıklı Voyvoda'dan etkilendiğini ve kitabının ana temasını vampir benliğini ise bir İngiliz yazardan aldığını belirtiyorlar. Edebiyat araştırmacılarının vardığı bu sonuç her ne kadar kabul görmezse da sonuçta Bram Stoker dahiyane bir buluşla Drakula'yı yazarak daha uzun yıllar edebiyat sahnesindeki yerini sağlamlaştırdı, eseri onlarca filme konu oldu, bütün dünyada tanındı. Edebiyat araştırmacıları Bram Stoker'in fazlasıyla korkunç bir karakter yaratmak istemesinin öncelikli nedeninin Kazıklı Voyvoda olduğunu belirtirler. Nedenini ise şöyle açıklıyorlar: Karakter ne kadar korkunç olursa o kadar çok beğeni toplar. Ki; Kazıklı Voyvoda insanları kazığa oturtmakla çevresine acımasızlığıyla nam salmıştır. Kont Drakula'nın bundan eksik kalır yanı olmamalıydı. Böylece hem korku salacak

hem de girdiği savaşı kendine has tekniklerle kazanacaktı. Ve aynen öyle de oldu. Son derece etkili bir karakter yarattı Stoker.

Ancak modern çağ vampirleri Kont Drakula'nın taktiğini, stratejisini büsbütün uygulamıyorlar. Neden son derece açık: Korkunç olmak kendilerine kârdan çok zarar verecektir. Aslında yeterince korkunçturlar ama o korkunçluğu gizlemekte de son derece ustadırlar. Görüntünün altındaki korkunçluğu gizleyemeyenler istedikleri her yere istedikleri anda uzanamayacaklarını da biliyorlar. Örneğin, ahlak satan, (!) ahlak tellalı kesilen bir modern çağ vampiri güzel bir kadını yatağa atıp fantezi olsun diye sevişme sahnelerini çok rahatlıkla kameraya çektikten sonra bir şekilde insanlara ulaşmasını da sağlayabiliyor. Belli ki her alanda başarılı olduğunu kanıtlamak istiyordur. Ya da bir modern çağ vampiri de güzelliğini kullanarak etrafındaki erkekleri vampirleştirip sonra da bütün gazetelerin sürmanşetlerinde çocuk yaşta biriyle neden çıktığını açıklamakla meşgul olur. Elbette ki buna benzer şeyler yüzlerce yıldır süregelen şeylerdir. Kim bilir geçmişte bunlara benzer neler yaşanmıştır! Asıl önemli olan: Biz bu tür insanların (vampirlerin) bütün yaptıklarını neden bilmek zorundayız?

Bu şahıslar bizim hayatımızda ne kadar önemlidirler ki; ne de insanlar günün ilerleyen saatlerinde TV ekranlarında kendilerini izlemek zorunda kalıyor?

Bir de vahşiliklerini gizleyen vampirler var. Onların görünüşleri de korkutucu değil, hatta insanlık için mücadele ettiklerini söylerler ama Irak'ta, Afganistan'da, Beyrut'ta ortaya çıkıp çocukların kanlarını içiyorlar.

Hayal ürünü bir karakter yaratıp günümüzün vahşi ve hayatımızı esir alan vampirleri çok önceden işaret ettiği için Bram Stoker'i tekrar kutlamak lazım.

Söyleşi

Fikri Yılmaz

Sinemayla resim yapan adam

AHMET ULUÇAY:

Dünya bizim kabuğumuz onu çatlatmaya çalışıyorum ben

Ahmet Abi, ben seni tanıyorum ve neler yaptığını çok iyi biliyorum. Hatta neredeyse haftada bir telefonlaşıyoruz. Ama sinema meraklısı okurlarımız sizi merak ediyorlardır, uzun süredir sesiniz soluğunuz çıkmıyor çünkü; bize şu sıralar neler yaptığınızı anlatır mısınız?

Bir senaryo yazdım, bir de kitap bitirdim.

Senaryoyu ne kadar süre içinde yazdınız?

Yaklaşık bir yıl sürdü.

Kitap ne durumda, ne zaman başladın?

Üç dört yıldır kitap üzerinde çalışıyorum.

Ne aşamada bitirdiniz mi?

Yazım aşamasında daha

Senaryonun ad ne oldu?

Bozkırda Deniz Kabuğu

Bozkırda Deniz Kabuğu senin hep bahsettiğin bir projeydi.

Evet, hep ondan bahsedip dururdum. Şu anda bile ondan bahsediyorum.

Peki çekim ne zaman?

Seneye, bu sene geçti.

Yaz filmi mi olacak?

Yaz ve kış.

Romanla ilgili konuşmak ister misin? Roman ne üzerine, roman sanırım yazdığın kitap değil mi?

Belki, biraz kuşkulu…

Ne olabilir peki?

Yani bir yönetmen oturmuş odasında senaryosunu yazarken kahramanlarından birisi içeri girere, onunla konuşmaya başlarlar. Sürekli senaryo üzerine konuşurlar kavga ederler, hatta birisi kapıyı çarpar, bırakır gider darılır, yani sürekli oyuncusuyla daha doğrusu kahramanıyla arası iç iyi olmayan bir yönetmen.

Yani senaryo kahramanıyla çatışan bir yönetmeni anlatan bir kitap olacak öyle mi?

Evet. 15-16 yaşında bir çocuk var, adı Yakup. O kendi hikayesini sevmez, "ne biçim yazdın, senin yazacağın senaryoyu" diye basar küfrü, kapıyı çarpıp gider..

Bol küfür de var yani.. Oldukça içten bir kompozisyon..

Evet. İçten sayılır mı bilmiyorum ama.

Tabi canım neden sayılmasın. Peki o zaman Bozkırda Deniz Kabuğu'ndan bahsedelim. Kısaca neyi anlatmakta öykü? Ya da nasıl çıktı diye sorayım ben başta.

(Uzunca düşündü ve uzaklara baktı. Karşıdan korna çalan birini selamladı.) Valla bunu anlatmak çok zor ya.

Anlatma istersen.

Yani nerden çıktı sorusunu yanıtlamak bile zor.

Peki neyi anlatıyor kabaca öykü?

Öykü olmazları anlatıyor.

Neyin olmazlarını anlatıyor?

Yaşamın olmazlarını.

Peki anlatım biçimi nasıl?

Ben biçim filan üzerine düşünmem. O bana ilk defa misafir olduğunda o öykünün çekirdeği, ben onu ilk toprağa koyduğumda zaten o nasıl anlatılacağıyla, her şeyiyle konmuştur toprağa. Çekirdeğin içinde her şey vardır.

Konusu yine bu bölgede geçiyor. yine çocuklar, gençler üzerine bir hikaye mi?

Evet, çocuklar.. ilk gençliğimin başladığı dönemde geçiyor.

Kendine ilişkin şeyler. Yine aşk var özlem var..

Var var hepsi var. Bol bol fantastisizm var.

Evet, düşler var, bildiğim kadarıyla cinler periler olacaktı?

Evet, onlarsız film yapamıyorum biliyorsun ben. Onlar her şeyi hallediyorlar, getiriyorlar senaryoyu bana imzalamak alıyor.

Oyuncuları yine doğal oyuncular mı düşünüyorsun?

Evet.

Yine bölgeden tipler?

Ya çok da emin değilim.

Netleşmedin yani o konuda, öyle mi?

Evet. Çünkü bayağı usta oyunculuk gerekiyor onda.

Oyuncular bir diyalekt kullanacaklar. Bölgedeki oyunculardan yararlanman daha doğal ve doğru olmaz mı , doğallığın izleyiciye yansıması adına.

Yine ben elimden geldiğince bu bölgeden ayrılmamaya çalışacağım, gerek oyuncu seçimiyle gerek de mekan seçimiyle. Buradan ayrılmayı düşünmüyorum. Yani pergelin sivri ucu hep burada.

Bir dönem filmi mi olacak?

60'lı, 65'li yıllar…

Yine altmışları anlatacaksın yani. Peki bu bölgede yakalayabilecek misin yine o dokuyu?

Tabi bu işe soyundumsa eğer.. Ben senaryomu yazarken her şeyi orada düşünürüm. Mekanlar ve kişiler üzerine kurarım.

Yani o anlamda bir zorluk çıkmayacak karşına.. Peki senaryo şu an projelenmiş durumda mı? Bir yapımcısı var mı?

Var.

Bir sakıncası yoksa kimlerle çalışacaksın?
Bakalım artık ya..

Peki bakalım. O zaman sürecin pişmesini bekleyelim. Başka projelerin de va mı?r. Onlar proje düzeyinde mi yoksa onları da senaryolaştırdın mı?
Senaryo halinde. 4 ya da 5 tane senaryo var...

Ama öncelik Bozkırda Deniz Kabuğu'nun.
Evet onun adını çok andım, o yüzden önüme gelen, önüme çıkan onu soruyor ne oldu diye. Deniz Kabuğu ne oldu?

Peki Ahmet ağabey sen sürekli kabuklardan gidiyorsun, bunun bir esprisi var mı?
Dünya da bizim kabuğumuz. Bir yerde onu çatlatmaya çalışıyorum ben. Ama nötrün içine düşerse karışmam, ondan sorumlu değilim.

Karpuz kabuğunun okyanuslar aştığını hep beraber gördük. Filmin gösteriminin üzerinden iki üç yıl geçmesine rağmen rüzgar hala dinmedi, duyduğumuz kadarıyla uluslar arası festivallerde ödüller alıyor. En son Japonya'da bir ödül almış.
Sizde mi duydunuz?

Ben de duydum evet. İstersen bunu bir açıver.
Açmayayım ağabey, ört üstünü uyusun..

Nedir bu festivallerdeki...
(Kamerayı göstererek) Ağabey kaydediyor mu bu?

Ediyor ediyor. Filmin ödül aldığı festival nedir?
Sony de sinema festivali.
Bu Sony'nin sponsor olduğu bir festival mi?
Şu traktörleri de çeksene. (oradan geçen birine sesleniyor) çay içelim gel!... evet sual.. sor ki ölem.

Evet Ahmet ağabey sor ki ölem diyorsun. Şimdi kısa filmden söz edelim istersen. Sen kısa filmcilikten geliyorsun. Şu aralar kısa film Türkiye'de ve dünyada en parlak dönemini yaşıyor, nerdeyse herkes kısa film denemeleri yapıyor.
(O sırada yoldan geçen iki çocuğu durduruyor.)
Ahmet Uluçay: Gel bakalım, dersler nasıl gidiyor.
Çocuk 1: İyi!
Ahmet Uluçay: İyi mi, çok mu iyi?
Çocuk1: Çok iyi!
Ahmet Uluçay: Aferin aferin. Takdirin var mı? Kaç tene?
Çocuk1: Üç tane
Ahmet Uluçay: Aferin, aferin çok güzel, Tahir hocaya çok selam. Adın ne senin?
Çocuk1: Mehmet.
Ahmet Ulucay: Sen?
Çocuk 2 : Rıdvan
Ahmet Ulucay: Rıdvan nasılsın
Çocuk 2: Ahmet abi iyim sen nasılsın

Ahmet ağabey biz muhabbete devam edelim mi, yoksa çocuklarla sohbete devam mı edeceksiniz? Soruyu tekrarlayayım istersen. Kısa film demiştik, Türkiye'de ve dünyada en verimli dönemini yaşıyor. Hatta uzun metraj çeken yönetmenler tekrar kısa film denemeleri yapıyor. Sen tekrar kısa film denemek istiyor musun?
Denedim bile.

Aa, kimsenin haberi yok bu işten. Görebilecek miyiz peki bu filmi?
Görürüz.

Peki ne zaman görebileceğiz bu filmi?
Valla ilk kısa film festivaline göndereceğim.

Çok güzel. Ne üstüne diye sorayım mı peki?
Kısa film, kısa film üstüne olur.

Peki o zaman senin şiir denemelerin vardı, ondan söz edelim mi biraz. Şiire ilgin devam ediyor mu?
Tabi ki.

Peki ne yapıyorsun?
Yazıyorum.

Peki bunları yayınlamayı düşünüyor musun?
Hayır. Onları ben kendim ve dostlarım için yazdım.

Peki anlıyorum, sana özel şeyler. Şiirle ilgili bir şeyler söylemek ister misin? Daha önce ben şiirle başladım demiştin.
Evet.

Tamam bunu da keselim. Yaşadığın bölgeyle bütünleşmiş bir sanatçı kimliğin var. Başlarda yaptığın işlere kuşkuyla baktılar, şimdi senin adının verildiği bir cadde var, ne diyorsun buna?
Ben kimseye ne adımı verin dedim ne de vermeyin dedim. Bir sabah kalktım baktım ki, aa, benim adım yazıyor orada. Yani bu beni ne sevindirdi, ne de üzdü.

Buna peki bütün dünya seni anladıktan sonra buradakiler de değerini anladı diyebilir miyiz?
Valla benim hiç umurumda değil ne dünyanın beni anlaması ne de çevremin beni anlaması önemli değil. Ben oturmuş bir köşede sakin sakin işimi yapıyorum.

Ben seni bildim bileli senin türkülere özel bir ilgin var, hatta sen benim tanıdığım türkü dağarcığı en geniş insansın. Hatta senin kendi yaktığın türküler de var. Bunları gerçekten sen mi yaktın? Türkülerle ilgili bir şey söyleyelim biraz da.
Niye kendi yakmadığım türküyü ben yaktım diyeyim ki?

Peki çevrede söylenen türkün var mı, çevrede biliniyor mu bu Ahmet Uluçay türküsü diye.
Hayır, ben onları yalnızca filmlerimde kullanmak için yaptım. Hatta senaryomu çaldılar bir yerden, ben o çalınmaları yeniden engellemek, önlemek için türkü yaptım.

Yani tamamen orijinal olacak bundan sonraki çalışman. Peki türkülerden birinin sözünü söylemek ister misin en azından?
Tabi tabi yok. "ah mendilim mendilim, tutamadım ben dilim, dile düştüm ben dile, kessinler bu dilimi kessinler dilim dilim". Senaryosunu çaldırdıktan sonra, dilini tutamadığı için kendine kızan bir yönetmenin türküsü bu.

Peki senaryoyu çalanlar, çekiyor mu şu an bekletiyor mu yoksa?
Bekletiyor ama çalan işin içinden çıkmayacak. Onun içinde kalacak o senaryo ve bir gün onun canına okuyacak.
(Yanımızdan ayrılmayan çocuklara senin yaşın kaç diye soruyor. Çocuk 13 diye yanıt veriyor.)

Senin sinema yapman, aldığın ödüllerle bölgenin adını dışarıda duyurman yaptığın işe karşı, bölge insanın bir sempatisi oluşmuştur. Peki senden etkilenip sinema yapmak isteyen kimse oldu mu?
Yok öyle bir şey. Nerde o günler..

Yani o kısırlık devam ediyor diyorsun?
Nerde o günler...

Peki Ahmet ağabey örneğin şiirde sevdiğin sanatçılar, şairler kimlerdir? Ya da sadece şiir demeyelim, sinemada da olabilir. Ya da türkülerde en çok hangi yörenin türkülerini seversin?
Şiirde, Cahit Külebi, Nazım, Sezai Karakoç, Necip Fazıl. Romanda Peyami Safa.

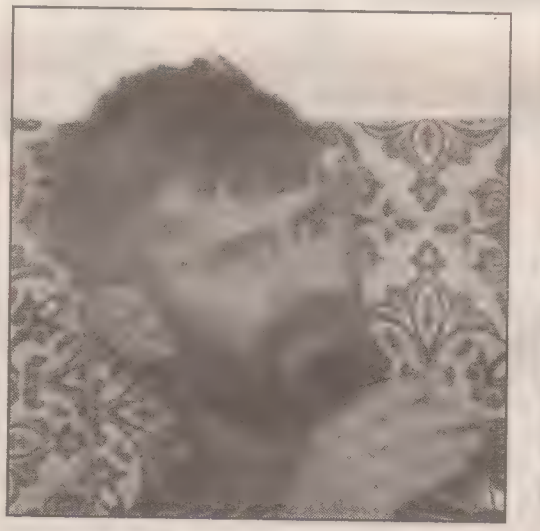

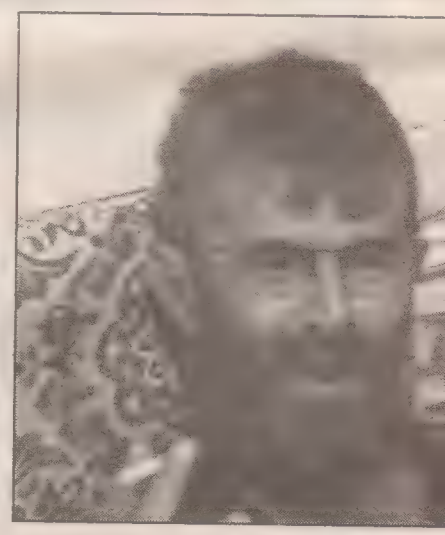

Deneme sever misin?
Severim, Oktay Akbal'in denemelerini severim, ilk okuduğum denemelerdir.

Romanda başka kimse var mı?
Var tabi, Kemal Tahir, çok var ama şu anda aklıma isimlerin hepsi gelmiyor, böyle çok hızlı, düşünemiyorum.

Peki müziği genelleyelim mi? Senin en sevdiğin müzik halk müziği ama, türküler..
Orada da en çok şeyi severim; Emirdağ türkülerini.

Bir iki örnek verir misin?
Kütahya türkülerini.. ya dilimin ucunda ama söyleyemiyorum. Sonra Bursa, Bilecik, o yörelerin türkülerini çok severim, Domaniç..

Yani daha çok İç Ege ve Orta Anadolu türkülerini seviyorsun.
Evet, Kırşehir türkülerini de severim.

Peki beğendiğin yorumcu var mı?
Türkü söyledikten sonra hepsi severim. Neşet Ertaş'ı severim, ondan sonra..

Türk sanat müziğini sever misin?
Severim.

Peki pop müziğinden sevdiklerin, beğendiği kimse var mı?
Ağabey ben türkü severim..

Peki, dinlemiyorsun yani..
Dinlerim de öylesine..

Peki Ahmet ağabey sinemaya dönelim istersen..
Hemen dönelim ağabey.

Tarzını sana yakın bulduğun ülke sineması neresi diyelim?
Türkiye, ciddi söylüyorum Türkiye evet..

Peki Türkiye dışında herhangi bir ülke sineması var mı yakın bulduğun?
Hiçbir millet yok ki yakın bulduğum, nasıl yakın olsun?

Mesela İran sineması?
Evet, severim İran sinemasını, çok severim.

Mesela Çin sineması çok adından söz ettiriyor?..
Yok canım, hep aynı birbirine benzeyen adamlar..

Anladım. Ama İran sinemasını yakın buluyorsun..
Tabi ki..

Peki sevdiğin uluslar arası yönetmenler kimler, senin için sakıncası yoksa Türk yönetmenleri de katalım içine..
Yılmaz Güney'i çok seviyorum. Ondan sonra Nuri Bilge var, ondan sonra Abbas Kirostami var, ya benî çocukluğumda izlediğim ve Türk sinemasına bağlayan filmler var. En çok Metin Erksan'ı seviyorum, Susuz Yaz, Sevmek Zamanı, ondan sonra kimler var, başka da yok ağabey.

Peki sinemanın geleceğini nasıl görüyorsun desem yorum yapmak ister misin?
Ya teknolojisi sıfırlanacak sinemanın, bir arkadaşımız var Tavşanlı'da hologram sinema yapmaya çalışıyor..

Aa, çok ilginç..
Valla..

Peki nasıl bir şey bu? Bunu alalım mı röportaja, ister misi?
Tabi tabi çok ilginç, çok çok önemli bence, üç boyutlu sinema yani. Ama hani renkli gözlüklerle bakılan üç boyutlu gibi değil, bu gerçekten orada duruyor bütün cisimler orada duruyor, elini uzattığında tutacakmışsın gibi, ama elini uzattığında boşta kalıyor.

Peki dünyada böyle bir şey var mı?
Bir takım denemeler yapılıyor. Eğer o ar-

kadaşım bunu hayata geçirirse sinema teknolojisi sıfır kilometrede.

Müthiş bir şey. Peki o zaman bütün herkesi sinema yapacak anlamına geliyor yoksa değil mi?

Herkes sinema yapabilecek anlamına gelmiyor maalesef. Çok pahalılaşacak.

Peki senin spora ilgin var mı Ahmet ağabey?

Yok işte bu ayağımı geliştirmek için biraz eğilip kalkıyorum...

Peki hiç futbola ilgin olmadı mı?

Hiç olmadı. Bugüne kadar ne bir kere başından sonuna kadar maç seyrettim, bir kere bile baştan sona kadar dizi film izlemediğim gibi maç da izlemedim.

O zaman demek ki sen dizilere de çok olumlu bakmıyorsun?

Ağabey o iş başka bu iş başka, biri sanat biri meslek onların.

Anladım.. Şimdi senin Türk edebiyatında Nihat Genç'e özel bir ilgin vardır, Nihat Genç'i çok seversin..

Bak Nihat Genç dedin mi akan sular durur ağabey, o bir kalemle değil beki bir heykeltıraş kalemiyle yazıyor. Ne dedim ben, akan sular durur mu dedim? Hayır, sular 90 derece yukarı akar.

Nihat Genç'i sürekli okuyabiliyor musun, o imkanın var mı?

Yok canım ne gezer.

Anladım. Çok eskiye dayanan bir dostluğunuz var,

Çok çok eskiye değil, belki ben onu tanıyalı bir yıl olmadı.

Peki şimdi başka bir alana geçelim. Tiyatroyla bir ilgin var mı?

Benim mi? Tiyatroda oynadım ben bir kere. 20 yaşlarımda falan..

Ne oynamıştın, nerde, okul bünyesinde mi?

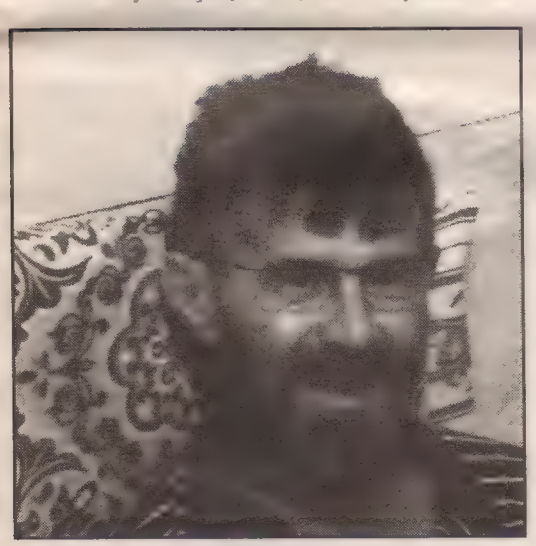

Tepecik köyünde, arkadaşlarla kotardığımız bir şeydi.

Ne oynadınız peki ağabey?

Ne bileyim ben. Klasik kahramanlar vardı yani; hırsız, polis...

(Biz röportajımıza devam ederken içeriye Ahmet abinin çok sevdiği bir dostu Abdullah Kaderli bey girdi. Onu da sohbetimiz davet ettik. Abdullah beyden çok güzel bir soru geld.)

Abdullah Kaderli: Ahmet ağabey sinema dünyasında filminiz ve yönetmenliğinizle son yıllarda çok ilgi gördünüz. Dünyada Türk sinemasına alaycı bir tavır takınıldığını biliyorum, ama sizin filminiz dünyada film festivallerinden hep ödüllerle döndü. Yani sizin nasıl bir faklılığız vardı ki böyle ilgi gösterdiler size?

Senin dediğin dönemden bu yana bayağı bir gelişmeler yaşandı Türk sinemasında, bayağı iyileşmeler yaşandı. Benimki de tam denk düştü herhalde.

Abdullah Kaderli: Mesela filmle ilgili bir şey söyler misin?

Ben filmime karşı çok samimiydim, filmim bana inanıyordu ben de filmime inanıyordum, öyküme inanıyordum daha doğrusu öyle diyeyim, böyle bir karşılıklı alışverişten doğdu.

Bu başarıyı kademelere bölersek, yani senaryonun çekilme tarzımı, içeriği mi? Senin filmin diğer Türk filmlerinden konusuyla, çekimiyle farklıydı değil mi?

Farklı... *(oturduğu kırlentin desenlerini işaret ediyor)* Bu çizgileri 35 mm filmin kenarlarına benzetirdim, insan her baktığı her gördüğü yerde sinema görürse eğer, başarı mukadderdir, mukadderdir başarı.

Peki Ahmet ağabey senin sinemanı öteki başarılı sinemacıların sinemasından ayıran nedir?

İstanbul'da yaşamıyor olmam

Tek bu mu?

Herhalde, ağırlıklı nokta bu. Sinemayı ben Lumiere kardeşlerden beri inceliyorum bu tarih içinde 100 yılı aşkın bir durum..

Kısa filmlerinde oğlunu oynattın, çocukluk dönemleri. Şimdi evlendi kocaman adam oldu. Peki oğlunu sinemacı olarak nasıl değerlendiriyorsun, gelecek vaat ediyor mu İdris Uluçay?

Vaadetmiyor, tembel.

Ama çok farklı bir gözü olduğu kesin, farklı bir kişilik, farklı bir bakışı var. Üstüne sence bir dil yaratabilir mi?

Ben de farkındayım ama, öyle yattığın yerden sinema olmuyor. Ben akşama kadar yem çuvalları taşır akşam da gelir kısa film çekerdim..

Peki ağabey torunlarını da oynatmak ister misin çalışmalarında?

Yok, sonra bunlar ne olmuş ailece sinemacı olmuş demesinler diye.. Bırak yeğenlerim var, Abdullah'ın çocukları var 2 tane, aslan gibiler, onlara uzun metrajda rol vereceğim,

Peki köyde senden filmde oynamayı talep edenler oluyor mu köyden?

Evet oluyor.

Abdullah Kaderli: Çok ünlü sanatçılardan da Ahmet beyin filminde oynamak isteyenler var, ben şahit oldum.

Çok ödül almasının dışında Ahmet Uluçay'ın yaptığı sinemanın çok önemli bir yeri var, ödülle değerlendirmemek gerekir sadece, on yılları, yüzyılları yaracak bir sinema anlayışı..

Yok ağabey yüzyılları yaran yok yavaş ol..

Ama yüzyıl sonra bile hatırlanacak çalışmalar.. öyle, öyle biz öyle düşünüyoruz..

Düşünün de, biraz zor yani, ben o günleri görmedikten sonra deseler de olur demeseler de olur..

Peki bir sanatçı olarak bu çok mu önemli? Görüp görmemek?

Tabi ki çok önemli Allah uzun ömür versin de yaşayalım..

Tabi Allah uzun ömür versin de yüz yıllara ulaşmak denilen şey, belki de sanatçıyı var eden budur yani çağını aşmak, çağlara ulaşmak, on yılları aşmak, öldükten sonra varolmak..

Ya şu 35 mm film var ya, şu pelikül denen nesne, ömrü nedir onun? (sigara paketini gösteriyo) yüz yıl sonra bunun üstündekiler silinmeye başlıyor..

Ama onu yeniden aktarmak gibi bir teknolojimiz var...

Ya, var da ben onu yaşıyor saymam, olur mu öyle şey...

Aslolan ilk tat diyorsun.

Evet tabi kız oğlan kız hali.

Şimdi Ahmet ağabey senin sinemanı besleyen yönler olarak edebiyatçı kişiliğini saydık, onun dışında sen komple sanatçısın.

Ağabey komple momple falan...

Zamanında resim çalışmaların da oldu.. Resim gözün var, değerlendirebiliyorsun. Filmde de bir ressama gönderme vardı, ondan bahsedebilir misin?

Zaten benim bütün filmlerimde ressamlar vardır, ben kendimi de şu an ressam sayıyorum, şu bakımdan, malzemem farklı, yani nasıl ressamların malzemeleri tuval, boya, fırçaysa benimki de objektif, ışık, renk, mekan ben bunları kullanarak resim yapıyorum.

Peki Karpuz Kabuğunda çalışmasına gönderme yaptığınız ressam kimdi?

Alman ressam Bosch. onun adını bilmiyorum. bir resmine gönderme yaptım.

Kitap çalışmam bittikten sonra resim yapmayı düşünüyorum demiştin?

Hakikaten onu da mı dedim? Pes yani amma çene varmış, (gülerek, eliyle konuşma hareketi yapıyor)car car car car konuşmuşuz.. ya deneyeceğim bakalım, unutmuş muyum unutmamış mıyım?

Peki resimde favori sanatçıların var mı? Mutlaka vardır...

Var, kimler var, bu Hüseyin amca Tavşanlı'daki.

Gombrich'in Sanatın Öyküsü kitabında da onun bir çalışması vardı galiba değil m?

Zaten dünya resminde Hollanda resmi neyse Türk resminde Kütahya o.

Anladım. Peki nedir Kütahya'nın esprisi? Sadece Hüseyin amca değildir herhalde.

Ohoo, 20 tane kadın ressam var, ev kadınları. Hayvanlarının arkasında koşturuyor, inek sağıyor, evinin tarlasının işini gördükten sonra fırçasını eline alıp resim yapan kadınlarımız var. Bunlar sergiler açıyorlar. Benim amcamın kızı sergi açtı İstanbul'da. Sanatçı ev hanımları, Hüseyin amcanın da takdirini gördü

Peki Hüseyin amca yaşıyor mu hala?

Yaşıyor.

Nerde yaşıyor?

Yoncalı'da.

Müthiş bir şey, keşke imkan olsaydı da onunla da söyleşseydik... Peki Abdullah bey, siz Ahmet ağabeyin yakın dostusunuz, onu yakından gözlemleyen birisiniz, peki Ahmet Uluçay'ın sanatını bir de sizden dinleyelim nasıl değerlendirirsiniz.

Abdullah Kaderli: Şimdi Ahmet Uluçay kendisini sanatçı yapan tarzı kendi çocukluğunda yaşadığı ya da bir başkasının yaşadığı bir olayı çok kısa sürede senaryolaştırabilen bir sanatçı, yani yönetmenliğinden çok senaristliği ön planda, çok kısa bir sürede 3-5 günde bir senaryo yazabilecek kadar başarılı bir insan. Ve birbirinden farklı senaryoları yazdıktan sonra da oradaki karakterleri karşılaştırabilecek, birbiriyle görüştürebilecek derece de başarılı, senaryonun içerisindeki karakterler çıkıp, diğer senaryolara girip görüştürebilecek kadar iyi bir senaristtir o. Üç beş saatlik bir olaydan koskoca bir senaryo çıkarabilir.

Peki Ahmet Uluçay'ın sanatçı kişiliği bireysel bazda örneğin sizin ailenizi nasıl etkilemiştir? Örneğin sizin çocuklarınız var, onların sinemaya bakışı nasıl, onlar sinema yapmayı düşünürler mi?

Abdullah Kaderli: Şimdi Ahmet Uluçay onların gözünde erişilmez bir sanatçı, ama onların bakışı sanatsal değil tabi, acaba biz de görünebilir miyiz gibi bir bakış. Son yüzyılın en etkili aracı tabi televizyon, sinema, bunlar da dizilerde sinemada görünmek istiyorlar.

Peki oyunculuğun dışında bir öykü yazayım film çekeyim gibi bir istek yok mu çocuklarda?

Abdullah Kaderli: Maalesef yok. Ben bu köyde Ahmet Uluçay bu imkansızlıkların içinde bunları başardı, ben de onun izinden gidelim diyene daha rastlamadım, oğlu İdris de dahil, çünkü Ahmet Uluçay'ın yaptığı zor bir şeydi, çileli bir şeydi, herkesin yapacağı bir şey değildi.

Şimdi metropollerde, büyük kentlerde vs tiyatro yapan gençler, gruplar var. Birisi çıksa gelse Tavşanlı'da ben tiyatro kurup gençlerle tiyatro yapmak istiyorum dese bölge halkı, gençler nasıl tepki verir? Evet Ahmet Uluçay güzel bir film yaptı, çocuklar da doğal bir biçimde oynadı. Ama oyunculuk sonuçta farklı bir şey, eğitim faklı bir şey. İnsanlar buna nasıl bakar?

Abdullah Kaderli: Bizim Tavşanlı'da Tema Tiyatrosu diye bir grup kurdular gençler, bunlar Ahmet beyi önder olarak görüyorlar kendilerine, büyük şehirlerde, Kütahya'da, Denizli'de, Eskişehir'de, İstanbul'da, çok kez oyunlarda oynadılar ve devam ediyorlar.

Peki Ahmet Uluçay o oyunculardan yararlanmayı düşünür mü?

Hayır.

Anladım, sen daha natürel ortamda seçmek istiyorsun herhalde?

Natürel ne? *(Gülümsüyor)*

Doğal yani..

Abdullah Kaderli: Prospektüste öyle yazıyor. *(Gülüşmeler)*

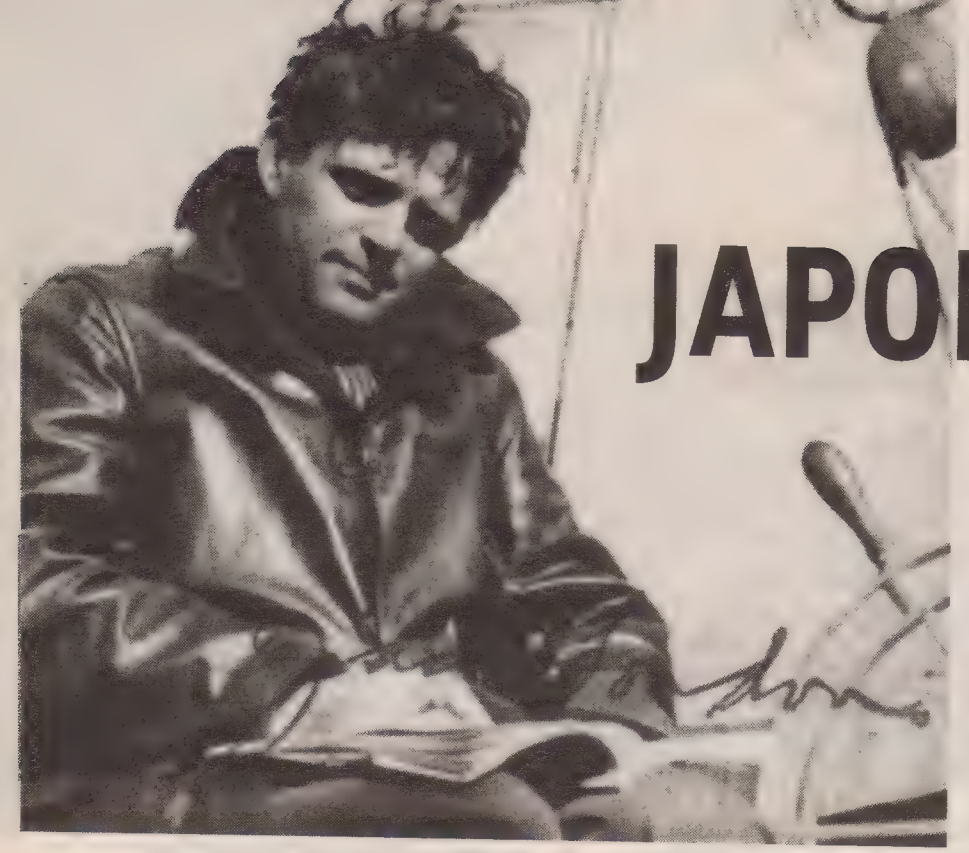

Çev.: **Yiğit Yavuz**

JAPONYA AÇIKLARINDA

Çevirenin Notu: *Özgün adı "Typhoon off the Coast of Japan" olan bu yazı, ilk olarak 12 Kasım 1893'te yayımlanmış. Jack London'ın basılan ilk öyküsüdür. Aslında buna öykü değil, bir özyaşam anlatısı da denebilir; yazarın henüz 17 yaşında çıktığı uzun yolculukta başından geçenlerin bir kesitini içeriyor. London 20 Ocak 1893'te, Sophie Sutherland adlı üç direkli yelkenliyle Japonya'ya hareket etmişti. 26 Ağustos 1893'te eve döndü. Annesinin teşvikiyle kaleme aldığı ve San Francisco Morning Call'un düzenlediği yarışmaya gönderdiği yazı, birincilik ödülü kazanmıştı.*

Bu öyküdeki yelkencilik terimleri çevrilirken, "Denizcilik Terimleri Sözlüğü" (Ian Dear & Peter Kemp / Çev. Orkun Sayer; Kropi Yay.) esas alınmıştır.

Sabah vardiyasında kampana dört kez çaldı. Traverse çıkılması[1] ve tüm tayfaların kayıklara binmesi emri geldiğinde, kahvaltıyı daha yeni bitirmiştik.

"İskele! İskele alabanda!" diye bağırdı seyir subayımız. "Gabya yelkenlerini toplayın! Uçan flok yelkeni aşağı! Floku rüzgarüstüne tersleyip ön yelkeni indirin!" Böylece uskunamız[2] *Sophie Sutherland* Japonya açıklarında, Jerimo Burnu yakınlarında, 10 Nisan 1893'te traverse çıktı.

Ondan sonra hayhuy ve karmaşa anları başladı. Kayıklara binecek on sekiz adam vardı. Kimi tirentilere asılıyor, kimi düğümleri çözüyordu; dümenciler pusula ve su fıçılarını, kürekçiler sefertaslarını getirdiler. Avcılar sendeleyerek iki üç çifte, bir uzun namlulu tüfek ve ağır cephane kutuları taşıyordu; sonra bunların hepsi çabucak, yağmurluk ve eldivenlerle birlikte kayıklara istifleniyordu.

Seyir subayı son emirlerini verdi ve üç çift küreği çekerek, konumumuzu almak üzere yola çıktık. Biz rüzgârüstü kayığında olduğumuzdan, daha uzun süre kürek çekmemiz gerekti. Birinci, ikinci ve üçüncü rüzgâraltı kayıkları ayrılmış, esintiyle güney ve batı yönlerde ilerliyordu; bir kaza olursa kayıklar geri dönmek için rüzgârdan yararlanabilsinler diye, uskunamız da onların karşısında rüzgarâltında yol alıyordu.

Görkemli bir sabahtı, ama dümencimiz doğan güneşe bakarak kafasını endişeyle salladı ve kâhince mırıldandı: "Sabah güneş kızılsa, denizci dikkatli ola." Güneşin öfkeli bir görüntüsü ve az ışığı vardı; o yöndeki yumuşak tüylü "kara kafalar" utanmış ve korkmuş gibi görünüp, ortadan kayboldular.

Kuzeyde Jerimo Burnu siyah, tehditkar başını, derinlerden yükselen dev bir canavar gibi dikiyordu. Kış mevsiminin güneşte tamamen dağılmamış karı, hafif rüzgârın denize ulaşırken süpürdüğü parlak beyaz parçalarla örtmüştü onu. Kocaman martılar, kanatlarını hafif meltemde çırpıp, perdeli ayaklarını yarım mil boyunca yüzeye çarptıktan sonra yavaşça havalanıyorlardı. Neredeyse duyulmayan çarpma sesleri, bir bıldırcın sürüsü havalandığında tamamen kesildi ve ıslık çalan kanatlarla rüzgâr yönünde uzaklaşıp gitti; o taraftaki bir balina topluluğu oyunlar oynuyor, fışkırttıkları hava buhar makinelerinin bacaları gibi ses çıkarıyordu. Bir deniz papağanının sert, ahenksiz çığlıkları kulak tırmalıyor, önümüzdeki yarım düzine foku harekete geçiriyordu. Foklar, gövdelerini tamamen suyun dışına çıkaran sıçrayışlarla uzaklaştılar. Bir martı yavaş, temkinli bir uçuş ve uzun, heybetli çevrimlerle etrafımızda döndü ve küçük bir İngiliz serçesi, yurdumuzu hatırlatırcasına baş kasaranın[3] üstüne konup, başını yana yatırarak neşeyle cıvıldadı. Kayıklar az sonra fokların arasına girdiler ve rüzgâra karşı, silahların pat! pat! sesleri duyuldu.

Yavaştan rüzgâr başlamıştı ve saat üçte, kayığımızda bir düzine fokla geri dönüp dönmemeyi değerlendirirken, uskunanın mizanasına çağrı bayrağı çekildi –artan rüzgârla birlikte barometrenin de düştüğünü ve seyir subayımızın, kayıkların durumundan kaygılandığını gösteren bir işaretti bu.

Yelkenimizde tek camadanla ilerledik. Dümencimiz, dişler kenetli, dümen kolunu iki eliyle sıkıca kavramış, gözleri tetikte oturuyordu –önce ilerideki uskunamıza, bir dalgayla yükseldiğimiz sıradaysa ana yelkene bakıyor, sonra rüzgârın su üzerindeki titreşimi bizi batırabilecek bir esinti ya da büyük bir dalgayı haber verdiğinde, ters yönde gidiyordu. Bir karnaval başlatan dalgalar en tuhaf oyunları sergiliyor, vahşi bir neşeye kapılmışcasına hummalı, dans ediyorlardı –bir aşağı, bir yukarı, bir orada, bir burada ve her yerdeydiler; ta ki okyanusun çarpıntılı sinesinden süt beyazı köpükleriyle büyük, yeşil bir dalga yükselip, diğerlerini gözlerden silene değin.

Bu sadece bir an sürüyor, dalgalar yeni şekiller içinde yeniden beliriyordu. Güneşin önündeki büyük ya da küçük her titreşim, her küçük fışkırma ya da püskürme erimiş gümüşe benziyor; koyu yeşil rengini kaybeden su, göz kamaştırıcı, gümüşî bir akışa dönüşüp, sonra kasvetli bir anaforla yok oluyor; felaket habercisi dalgalar yükselip kırılıyor, sonra yeniden ortaya çıkıyorlardı. Her atılım, her parıltı çok geçmeden, batı ve kuzeybatıdan yaklaşan olası fırtınanın habercisi kara bulutların örttüğü güneşle gözden kayboluyordu.

Kısa zaman sonra uskunamıza ulaştık ve güverteye son çıkanlar olduğumuzu gördük. Birkaç dakika içinde fokların derisi yüzülmüş, kayıklar ve güverte yıkanmış, baş kasarada gürüldeyen ateşin karşısında, elbiselerimiz değişmiş ve önümüze bol sıcak yemek konmuş olarak oturuyorduk. İki günlük avımızda rastlayamadığımız foklara ulaşmak için, sabaha kadar güney yönünde yetmiş beş mil yol alacağımızdan, yelkenlerimizi açmıştık.

İlk güverte vardiyamız sekizden geceyarısına kadardı. Rüzgâr fırtınamsı esmeye başlamıştı ve pupada bir aşağı bir yukarı yürüyen seyir subayımız o gece pek uyuyamayacaktı. Gabya yelkenleri toplanıp bağlanmış, ön gabya indirilip sarmalanmıştı. İyice çoğalan dalgalar arada bir güverteyi su içinde bırakıyor, kayıklar parçalanacak gibi oluyordu. Kampana altı kez çaldığında, onları tersyüz edip fırtına halatlarıyla bağlamamız emredildi. Bu bizi, kampananın vardiya değişimini bildirmek üzere sekiz kez çalışına kadar meşgul etti. Aşağıya en son ben inecektim; o sırada vardiyayı devralanlar randa yelkenini sarmaladı. Aşağıda, veremden ölmekte olan çaylağımız "duvarcı" dışında herkes uyuyordu. Deniz lambasının vahşi dans hareketleri, baş kasaraya solgun, titrek bir ışık düşürüyor ve sarı yağmurluklar üzerindeki su damlalarını bal rengine çeviriyordu. Her köşede koyu gölgeler gidip geliyordu; güverteden güverteye uzanan karaltıların yukarısındaki kısım, girişinde ejderha bekleyen bir mağara misali, Erebus[4] kadar karanlıktı. Arasıra uskuna biraz fazla yatınca, ışık bir anlığına yayılır gibi olup sonra geri çekiliyor, uskunayı öncekinden daha siyah ve karanlık kılıyordu. Donanımın arasında esen rüzgâr kulağa, uzaktaki bir köprüden tren geçiyormuş ya da sahile dalgalar vuruyormuş gibi düşük gelirken, uskunanın burnuna gürültüyle çarpan dalgalar, neredeyse direkleri kırarak inlettikleri baş kasara üzerinde ikiye ayrılıp denize dökülüyorlardı. Iskarmoz, puntel ve perdelerin tazyikle çıkardığı gıcırtı ve inlemeler, ranzasında huzursuzca çırpınarak ölmekte olan adamın iniltisini boğuyordu. Ön yelken, direkleri zorladıkça inceden bir toz yağıyor ve fırtınanın gürültüsüne karışan yeni bir ses çıkıyordu. Baş kasaranın üstünde oluşan küçük şelalelerin suyu, yağmurlukların üzerindekiyle birleşip yerde akıyor ve kıç tarafındaki ana ambarda kayboluyordu.

Kampana iki kez çaldığında –yani kara tabiriyle sabah saat birde[5] – tayfa kamarasında şu emir gürledi: "Herkes hazır olsun! Yelken küçült!"

Uykulu denizciler ranzalarından fırlayıp elbiselerini, yağmurluklarını ve botlarını giyerek hazırlandılar. Böyle soğuk, fırtınalı gecelerde bu emri aldığı vakit, "Jack" suratını asıp şöyle homurdanırdı: "Çiftliğini satıp denize açılmayacak adam var mıdır?".

Güvertede rüzgârın gücünü tam olarak hissediyorduk; özellikle, nefes alınmaz durumdaki kamaramızı terk ettikten sonra. Bize bir duvar gibi karşı koyup, sallanan güverte üzerinde hareket etmeyi ya da azgın esintiye karşı soluk almayı neredeyse imkânsızlaştırıyordu. Flok, ön ve ana yelkenler toplanmış duruyorduk. Ön yelkeni çabucak indirmek için ilerledik. Gecenin karanlığı gücümüzü kesiyordu. Göğü örten kara fırtına bulutları rüzgârla sürüklenirken, ne tek bir yıldız, ne de ay aralarından sızamadı; yine de tabiat bize bir ölçüde yardım etti. Okyanusun hareketinden yumuşak bir ışık yayılıyordu. Mikroskobik hayvanlar ordusunun küçücük ışıklarıyla parlayan her bir fosforlu dalga, bizi boğacak bir ateş yığını gibiydi. Dalganın zirvesi giderek yükseliyor, sonra inceliyor ve kırılmaya hazır şekilde bükülüp, ardından gürleyerek küpeşteye düşüyor; yumuşak parlak bir ışık ve tonlarca su, denizcileri dört bir yana dağıtarak köşe bucağa parlayan ve titreşen ışık zerrecikleri bırakıyor, sonra yeni bir dalga bunları süpürüp, yenilerini getiriyordu. Bazen büyük çabuklukla ardarda güvertemizde patlayan birkaç dalganın suyu, küpeşteye kadar yükseliyor, ama kısa zaman içinde firengi deliklerinden boşalıveriyordu.

Ana yelkene camadan vurmak için, tek camadanlı flokun altındaki rüzgâr-

Jack London

TAYFUN

dan kaçınmak zorundaydık. İşimiz bittiği sırada rüzgâr öyle müthiş bir dalga oluşturdu ki, uskunayı traverse çıkarmak imkansızlaştı. Rüzgârın kanatlarında, savrulan çamur ve toz içinde uçtuk. Devasa dalgalar uskunaya kıçtan vururken, önce sancak, sonra iskele yönünde esen ani rüzgârlarla az kalsın alabora oluyorduk. Gün doğduğunda floku ve bütün yelkenleri topladık. Rüzgâra kapılıp gitmeye başladığımızdan beri, pruvadan aşan dalgalar kesilmişse de, orta kısımda hala sert ve azgın dalgalar patlıyordu. Yağmursuz, kuru bir fırtınaydı bu ama, rüzgârın taşıdığı, yelkenlere kadar yükselen tozlar yüzümüzü bıçak gibi kesiyor, yüz yardadan ötesini görmemize izin vermiyordu. Koyu kurşun rengindeki deniz uzun, yavaş, görkemli bir hareket içindeydi; rüzgarın etkisiyle sıvı köpük dağları oluşuyordu. Zorlukla ilerleyen uskunanın haşarı hareketleri midemizi bulandırıyordu. Bir dağa tırmanır gibi handiyse duruyor, koca dalganın zirvesine ulaştığında sağa sola silkiniyor, önünde açılan uçurum onu korkutmuşcasına bir an duraksıyordu. Dalga ona binlerce şahmerdanın gücüyle kıçtan vurduğunda, bir çığ gibi düşüp, pruvası loçalara kadar suya gömülüyor, beyaz köpükler her yandan –önden, arkadan, sağdan ve soldan, loça makaralarının ve tırabzanların üzerinden güverteyi dolduruyordu.

Rüzgâr dinmeye başladı ve saat onda artık traverse çıkmaktan bahsetmeye başladık. En küçük yelkenlerimizle giderken bir gemi, iki uskuna, ve dört yelkenli bir barkobestiyayı[6] geçip, saat on birde randa yelkenini ve floku toplayarak traverse çıktık; bir saat sonra, yeniden fok bölgesine ulaşmak için, batı yönünde yelkenler fora gidiyorduk.

Aşağıda iki kişi, "duvarcı"nın bedenini, denize gömülmek üzere yelken bezine sarıyordu. Fırtınayla birlikte, "duvarcı"nın ruhu da geçip gidivermişti.

1 Traverse çıkmak / kalkmak (heave to): Yelkenli bir tekneyi bir yerde tutmak, durdurmak.

2 Uskuna (Schooner): Bir tür yelkenli gemi (ç.n.).

3 Baş kasara: Ön güverte altındaki, tayfaların yaşadığı bölüm (ç.n.).

4 Yunan mitolojisinde, Dünya ile Hades arasındaki yer (ç.n.).

5 Gemi kampanaları, yarım saatlik aralıklar hesabıyla çalar (ç.n.).

6 Barkobestiya (Barquentine): Bir tür üç direkli yelkenli gemi (ç.n.).

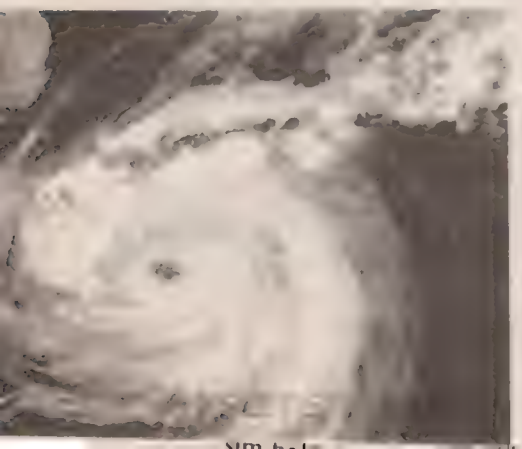

Rüşdü Paşaoğlu

AMBASSADOR

rusdupasa01@hotmail.com

Ambassador, küçük-dışa açık ulke hariciyecisi, maaş aldığı başkentin memuru değil egemen olana bağımlıdır ve kendi ulkesinden gizliden gizliye nefret eder.

Platon'daki seçkin sınıfının üyesidir. Seçen, ilkçağ tanrılarıdır ve tanrıların seçimleri olumlulerce sorgulanamaz. Ambassador, sosyolojik olarak kendi ulkesinden olduğunu bildirir, gerçekte ise kimliği muasır medeniyet unsurlarını taşır. Ambassadorun inandığı yegâne gerçek, Amerika'dır. Dünyanın merkezinde Amerika bulunur ve diğer şeyler ona tabıdır. Gittiği her tayinde ilk işi Amerikan ambassadoruna bağlılığını sunmak ve onun talimatlarını almaktır.

Ambassador, sanattan ve edebiyattan konuşur. Sanat ve edebiyattan anlamaz, sadece konuşur. Yaldızlı lafları ustatlarından öğrenmiştir. Öğrendiklerini kokteyllerde karşısına çıkana tekrarlar. Garson kuçuk bir kenttendir, elindeki içki tepsisiyle ambassadora yaklaşır. Dunyada üretilen en pahalı içkilerin her kategorisinden içkilerin bulunduğu tepsiden ambassador hangisini alacağını bazı zamanlar garsona sorar. Yemek oncesi london dry gin ile tonik içer, buzlu ve limon dilimli. Londra'daki günlerinde tanıştığı alkolik partının üyesidir ambassador. Hariciyecinin işi sabah dokuzda başlayıp akşam altıda bitmez. Öğleye doğru başlar, gece yarısından sonra biter. Ambassador için içki, beğenmediği memleketini unutma tekniğidir. Hangi ülkede olursa olsun, yüzüne aynada baktığında kendi ulkesinin insanlarının çirkin, yamuk ve kızgın suratlarını görür. İçkiliyken daha da netleşir bu goruntu. Ta ki sarhoş olana dek. Ambassador ancak sarhoş olduğunda aynadaki goruntuyu unutur.

Ambassadorun dünya görüşü şöyledir: Tarihi yapanlar ve yapılan tarihe maruz kalanlar vardır. Ambassadorun govdesi maruz kalanlardandır, bilinci ise tarihi yapanlardan yanadır. Ambassadora gore akıllı adamlar ve aptal adamlardan oluşan bir dunyada yaşıyoruz. Akıllı olanlar Batılılardır. Aptal olanlar da hariçtekilerdir. Batılıların gelişmiş olmalarının nedeni, akıllı olmaları, Batı dışı yerlerin berbat olmasının nedeni ise orda yaşayanların aptal olmalarıdır. Böylece, yaşadığımız dünyada doğal bir adalet gerçekleşmiştir ve bu duzeni korumalıyız.

Ambassador, karısını guzel bulmaz. Kolej yıllarında piyano çalmasını bilen bir kadının kızı olduğu için evlendiği karısı yıllar içinde ambassadorun gelişme çizgisine ayak uyduramamıştır. Her tayin hazırlığı donemınde merkezde yaşadığı stres ve tayin sonrasında gidilen ulkedeki ev yerleştirmeleri yıpratmıştır kadını. Son zamanlarda Bodrum'daki yazlık evin inşaası ise kadını yemiş bitirmiştir. Mutfak kaç kez yapılmış, kaç kez kırılmıştır. Kadının istediği, her ne kadar doğru durust yemek yapmasını bilmiyor olsa da, İtalyan tarzı bir mutfağa sahip olmaktır. Mutfak, salonun bir bolumunde olacağından verilen yemeklerde konukların ilgi odağı olacaktır. Yıllardır topladığı antik değeri olan eşyalarıyla uyumlu rahat bir mutfaktır istediği. Aptallar bir turlu becerememişlerdir işte. Ambassadorun evliliği tıpkı işi gibi diplomatik hale gelmiştir. Bir, bilemedin iki yıl suren evlilik, uçuncu yıldan sonra diplomat evliliğine dönüşmüştür: Herkes kendi hayatını yaşamaktadır ve karşılaşma anları kıvırtmalarla kurtarılmaktadır. Ortaya bir boşluk çıktığında konu çocuklara getirilmektedir, bir iki gevezelik sonrasında ise normal bireysel hayatlara geri dönülmektedir.

Ambassador, tayin edildiği başkentlerde çoğunlukla yürürken kaybolmaktadır. Bar çıkışında, yağmurlu gecelerde, çoğu kere yön tayin yeteneği yetersiz olduğundan bazı kereler ise bir başka bar keşfetmek istediğinden pek farkına varmadan ıslanır. Ambassadorun bu kadar içmesi için aslında hiçbir sebep yoktur. Ayrıca, içmekten o kadar zevk aldığı da soylenemez. Ambassador için içki, rahat bir zihinsel durum yaratmaktadır. İçtiği durumda ambassador yanlış hayatını düşünuyor. İçkili saatlerinin sonuna doğru ise bir yerde duyduğu Adorno'ya ait olan 'yanlış hayat doğru yaşanamaz' sozunu hatırlıyor. Ambassadorun hayatı aslında çoktan sona ermiştir. Şu anda yaşadığı ise duşlediği hayattan kalan kırıklıklar toplamıdır. Ne uluslararası bir yatırım bankasındaki milyon dolarlık hesabının varlığı ne Paris'te okuyan kızlarının sevgisi ne de yeni aldığı spor otomobili onu mutlu etmektedir. Bir tane bile dostu yoktur, ambassadorun. Gittiği o kadar sayıdaki ülkede tanıdıklarından hiçbiri arkadaşı degildir. Bakanlıktaki tanıdıklarından ise değil arkadaş, buyuk ihtimalle duşman olur. Her tayin donemında ortaya atılan iftiralar, karalama sözleri kimin ne karakterde olduğunu yeteri kadar gostermiş olmaktadır. En eski arkadaşları kolejdendir. Zaman zaman buluştukları partilerde hepsi akıl hastası goruntusu sergileyen zavallılar. Kırk kusur yıldır birbirlerini tanıyan bu insanlar her yeni buluştuklarında ayrı kişiliklere bururlar. Burası öyle bir ülke ki akşam yatarsın, sabah kalktığında her şey değişmiştir. Kimin ne olacağını kestirmek çok zordur. Ambassador da bu belirsizliğe maruz kalmaktadır. Her tayin donuşu hızla değiştirilen ulkesini tanımakta zorlanmaktadır. Mesleki kariyerinin sonuna doğru kısa bir donem için bakanlıkta musteşarlık yapması en buyuk ozlemi olarak durmaktadır. Ambassadora gore, hayatında yaptığı en akıllı tercih, hariciyeci olmaktır. Her ne kadar, hayatından genel olarak memnun olmamış ise de en azından havalı olmasını hariyeciliğine borçludur. Herkesten daha çok şarap ve peynir ismi bilmektedir, Paris'ten aldığı markalı kıyafetler ise bulunduğu her ortamda dikkat çekmektedir. Eger mutsuz ise bir ziyanı yok, çunku etrafındaki herkes mutsuzdur. Mutsuzluk yeteri kadar genelleştirilmiş ise artık hiç kimseye ait değildir. Bu memleket adam olmadığı surece ambassador tipindeki çağdaş adamların mutsuz olması kadar normal ne olabilir?

Bravo! İşte bu. Ambassadorun çagdaş uygarlıktan yana olması akıllı olmasındandır.

Ambassadorun işi, esas olarak, idare etmektir. Ambassadoru ilgilendiren üç ulke vardır. Aklıyla bağlı olduğu Amerika, sosyolojik olarak bağlı olduğu memleketi ve gorev yaptığı yer. Ambassadorun işi bu üç ulke arasında dans etmektir. Gunduz işi buyukelçilikte, gelen evrakları havale etmektir. Ardından kagıtlara imzalar atmaktadır. Gece ise iki ihtimal vardır. Kokteyl olursa gittiği kokteylde çağdaş uygarlığı yaratan ulke buyukelçilerine bağlılığını bildirmektir. Kuçuk ulkelerin buyukelçilerini ise pek takmamaktır. Kokteylde konuşulanlar aşağı yukarı aynıdır, mevcut durum, havalar, sular, balıklar, yeni duyulanlar, çagdaş teknolojik gelişmeler, bir onceki tayinden tanınan diplomatlar, dunya sisteminin lordlarının aşkları ve paraları, dekolteli kadınların aıdıvetleri veya hurrıvetleri vesaire. Kokteylın olmadığı geceler ise ambassador barlar sokağına yakın bir yere kadar makam arabasıyla gelir, emektar şoförünü gönderdikten sonra içki için mekân arar. Kimse onun ambassador olduğunu bilmez. Çıtır kızların govdesindeki detayları görmek ambassadoru mutlu etmektedir. Kendi kendine içkiyi bırakma sözünü bir kere daha verecektir gecenin sonunda. Konutuna gittiğinde bir diğer ambassador arkadaşına telefon açacak ve hukumet işleri konusundaki yuksek görüşlerini iletecek, çağdaş uygarlıktan dem vuracaktır. Böylece ambassador yeni tayin yerinin Batı'da bir yer olması konusunda çalışmış olacak, böylece varlığının devamlılığını sağlayacaktır.

Bülent Karaköse
Küllenmiş Zamanların Ardından

Amerikan Kültür Emperyalizmi'nin kör ettiği gazeteci: FARUK ŞENSOY

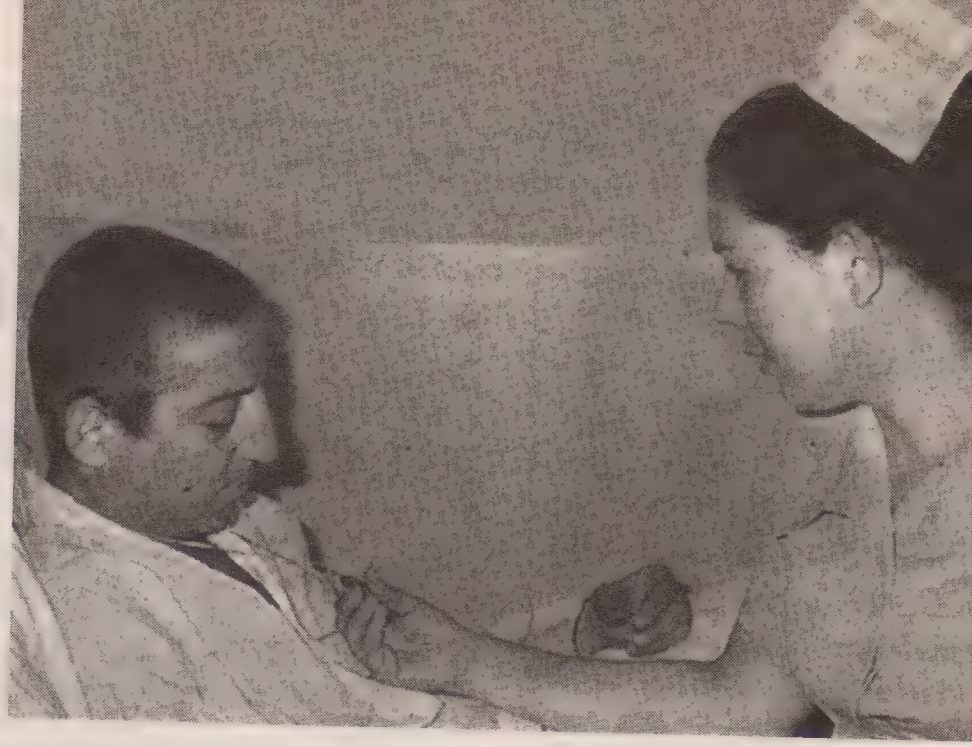

Bir bahar öğle sonrası Karaköy'den vapura binmiş, deniz kokusunu ciğerlerime doldura doldura Kadıköy İskelesi'ne varmıştım. Rıhtımdaki telaşlı kalabalığı yarıp, çiçek satıcılarının rengârenk tezgâhlarına doğru yöneldim. Amacım çiçek almak değil, ciğerlerime doldurduğum deniz kokusunun üstüne sümbüllerin, nergislerin, karanfillerin baş döndürücü kokusunu da içime çekerek, kırk yılda bir de olsa ciğerlerimin bayram yapmasıydı...

Hayatın sürprizlerle dolu olduğuna, tesadüflerin insan hayatının rotasını başka yönlere çevirebildiğine hep inanmışımdır... Sürprizler ve tesadüfler, içinde hem sevinç, hem de hüzünler barındırır.

Çiçek tezgâhlarının yanındaki çimlerin üzerine sere serpe uzanmış, saçı sakalına karışmış, burnunun üzerinden hiç düşürmediği koyu renkli güneş gözlüğüyle Faruk Şensoy'u gördüğümde her iki duyguyu birden yaşamıştım: Sevinç ve hüzün.

Sevinmiştim; çünkü, Faruk Abi'yi uzun süredir görmüyordum. Üzülmüştüm; çünkü, neşesini hiçbir zaman yitirmeyen ve tanıdığım hayat dolu bir insanı o durumda ilk defa görüyordum.

Ciğerlerimin çiçek kokularıyla bayram yapmasını bir süreliğine erteleyerek, Faruk Abi'nin yanına gittim. Hırıltılı nefesinden çıkan keskin şarap kokusunun burnumun direğini sızlatmasına aldırmadan, sızdığı yerden usulca kaldırdım. Uzun bir uğraştan sonra Faruk Abi'yi kendine getirebilmiştim. Gün akşama dönmek üzereydi, ben ise randevuma gecikmiştim. Faruk Abi'yi o durumda yüzüstü bırakıp gidemezdim hiçbir yere. Faruk Abi, kaldığı otelden borçları yüzünden atılmış, eşyalarına rehin konulmuş ve geceyi parkta şarap içerek geçirmişti...

Faruk Şensoy'u Güldürü Üretim Merkezi'nde çalıştığım yıllarda tanımıştım. Gazeteciliğe bir süreliğine ara vermiş, günlük kısa mizah yazıları yazıyordu GÜM'de... Faruk Abi'nin zaman zaman günlük toplantılara geç gelmesinin nedenini daha sonra anlayacaktım. Faruk Abi ehli keyiflerdendi. Akşamları rakıyı fazla kaçırınca uyanamıyor, sabah toplantılarına geç kalıyordu. Geç de gelse, güleç yüzü ve kıvrak zekâsının ürünü neşeli esprileriyle renk katıyordu günlük toplantılara. Faruk Şensoy'u iyi derecede İngilizce bilen, bohem, tek gözü kör, bol ödüllü, başarılı bir gazeteci kimliğinin dışında fazla tanımıyordum. Tanıdığımdaysa gençlik yıllarımda üzerimde iz bırakan ender güzel insanlardan biri olacaktı...

Kadıköy rıhtımındaki hüzün kokan karşılaşmamızın ardından uzun bir süre yaşadığım bekâr evinde misafir ettim Faruk Abi'yi. Yaklaşık iki buçuk üç yıl bende kaldı. Karısından boşanmış, işsiz, parasız ve evsiz bir gazeteciydi. Hayatında giden bir sürü olumsuzluklar sanki onu hiç etkilememiş, neşesinden hiç bir şey kaybettirmemişti. Eline geçirdiği, günü geçmiş her gazeteyi okuması ve ardından yazılan haberlerin, makalelerin yorumunu yapması alkolle harmanladığımız sohbetlere canlılık ve neşe getiriyordu. Anlattığı fıkra, yorum ya da başından geçen ilginç hikâyelerini yazması için turuncu renkli Olivetti marka daktilomu hediye etmiştim. Faruk Abi, zaman zaman 'Röportaj yapacağım' diyerek ortadan bir iki ay kayboluyor, sonra elinde kağıtlara karaladığı notlarla geliyordu. Hayatı ti'ye alışı, bohemliği, sohbeti ve içinde taşıdığı umut, sıkıntılı geçen gençlik yıllarıma iyi gelmişti.

Aramızdaki yaş farkının epey açık olmasını hiç ciddiye almaksızın kendi akranlarıyla yaptığı sohbetlere beni de katıyordu. Faruk Abi'nin gece gündüz, yaz kış taktığı koyu renkli gözlüğünün ardındaki gözlerinin bir tanesi kördü. Körlüğünü hiçbir zaman kompleks yapmamıştı; hatta körlüğüyle ilgili esprileri kendisi yapar, etrafındaki insanları kahkahalara boğardı. Tek gözünün kör oluşu hikâyesini gazeteciliğinin ilk yıllarında "Amerikan Kültür Emperyalizmi Gözümü Nasıl Kör Etti?" adı altında bir yazı dizisi yaparak yayımlamış ve 'Dizi Yazı' dalında Gazeteciler Cemiyeti'nden ödül almıştı. Marksist oluşunu 80'li yılların Türkiye'sinde dile getirmekten kaçınmayan Faruk Abi, bir sohbet esnasında ödüllü dizi yazısının hikâyesini 50'li yılların Türkiye'sini betimleyerek şöyle anlatmıştı:

- Amerikan kültür emperyalizminin Üçüncü Dünya ülkelerinde varlığını sinema filmleriyle hissettirdiği yıllardı... 10-11 yaşlarındaydım... Kültürlü bir burjuva ailesinin şımarık çocuğuydum... Batı kültürüyle yetişmemi arzu eden ailem hiçbir isteğimi geri çevirmezdi... O yıllarda sinemalarda izlediğim Kızılderili-kovboy filmleri beni öylesine etkilemişti ki, büyüklerimin "Büyüyünce ne olacaksın?" sorusuna, "Kovboy olacağım!" diye yanıt verir olmuştum. Babam durumuma ilgisiz kalmamış, yurtdışından 'kovboyculuk' oynayabileceğim oyuncakları getirip odama yığmıştı... Neler yoktu ki oyuncaklar arasında... Kızılderili çadırından savaş baltasına, okundan yayına, şapkasından tabancasına kadar her şey vardı... Kovboy giysilerimle yatıp kalkıyordum. Bir gün komşumuzun çocuğuyla bahçede kovboyculuk oynuyorduk. Gerçeğe uygun sahneler yaratmak için bahçemize Kızılderili çadırını kurup oyuna başlamıştık. Oyunda her zamanki gibi kovboy bendim, komşu çocuğu Kızılderili... Komşu çocuğu Kızılderili rolüne kendini öyle bir kaptırmıştı ki, okun ucuna çivi yerleştirerek oyuncak yayı daha işlevli bir hale getirdiğinden haberim yoktu. Komşu çocuğu yayı gerip, çivili oku gözüme fırlattığında bir an dünyam kararmıştı...

Faruk Şensoy'un Amerikan kültür emperyalizmine göndermeler yaptığı, içinde ironi barındıran dizi yazısı tozlu gazete arşivlerinden çıkartılıp bugün tekrar yayımlanacak olsa güncelliğinin korunduğunu görmek mümkün.

Faruk Abi'nin yaşadığı talihsizlikleri çalıştığı gazetelerde 'yazı dizisi' haline getirmekte ustalaşmış bir gazeteci olduğunu araştırmalarım sonucunda öğrenmiş ve çok şaşırmıştım. Çünkü başarılı gazetecilik geçmişinden ve kanseri alt ettiği yıllardan hiç mi hiç bahsetmemişti birlikte yaşadığımız yıllarda. 70'li yıllarda o zaman için ölümcül bir kanser türü olan lenf kanserine yakalanmış Faruk Abi. Uzun süren bir tedavinin ardından kanserden kurtulmuş, daha sonra kendisine bakan hemşire ile yaşamını birleştirmiş ve tedavisi boyunca yaşadıklarını Kanserle Canlı Röportaj başlığı altında Hürriyet'te yazı dizisi olarak yayınlamıştı. Faruk Abi kötü haberi aldığı ilk anı yazı dizisinde şöyle anlatmış: "Doktor, 'SİZ KANSER HASTASISINIZ', dediğinde başım uğuldamaya, şakaklarım zonklamaya başladı. O serin sonbahar sabahında vücudum, tepeden tırnağa ter içinde kalmıştı. Demek ki hayat sonlanıyor, önümüzdeki yıl benim için yoktu. İlkbahar, yaz, buğulu bir bardakta kristalleşmiş rakının Topatan kavunu ve beyaz peynirle lezzeti, sevgilimin sıcak nefesi bunlar sonlanıyor, her şey bitiyordu. Daha bu yaşta hayata veda etmek, işimden, sevdiklerimden, daha doğrusu tüm alışkanlıklarımdan sıyrılıp, bilinmeyen bir yere doğru hiç hazır olmadığım bir anda zoraki yollanmak, veya hiç suçum olmadığı halde yanlış bir yargı sonucu idam edilmek gibi bir şey... Beynimin bütün hücreleri buna itiraz ediyor, içimde tarif edemediğim bir isyan fırtınası şiddetini artırarak dönüyor, dönüyor ve bir hortuma dönüşüp etrafta ne varsa kırıp yıkıyordu. Nerede ve ne şartlar altında olduğumu çoktan unutmuştum. Cebimden Yeni Harman paketini çıkarıp bir sigara yaktım. Doktor şaşkın şaşkın yüzüme bakıyordu..."

Faruk Abi'nin vefatını, bazı gazeteler arka sayfalarında "İkinci Raundu Kaybetti" başlığıyla sevenlerine, dostlarına küçük bir haberle duyurdular:

"Babiâli'de ilginç röportajlarıyla ün yapan 56 yaşındaki gazeteci Faruk Şensoy, dün vefat etti. 1977'de yakalandığı lenf kanserinden, uzun süren bir tedaviden sonra kurtulmayı başaran Şensoy, yıllar sonra yeniden nükseden amansız hastalığına bu kez yenik düştü.

Gazeteciliğe, 1976 yılında Cumhuriyet Gazetesi'nde başlayan Şensoy, daha sonra sırasıyla Akşam, Hürriyet, Yeni Günaydın, Milliyet ve Meydan gazetelerinde muhabir olarak çalıştı. Bir süredir kanser tedavisi gören Şensoy, tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı.

Şensoy, bundan tam 22 yıl önce mesleğinin zirvesindeyken lenf kanserine yakalanmıştı. Uzun süren bir tedavinin ardından kanserden kurtulmayı başaran Şensoy, daha sonra kendisine bakan hemşire Nükhet Türkel'e âşık olup yaşamını birleştirmişti. Şensoy, tedavisi boyunca yaşadıklarını 'Kanserle Canlı Röportaj' başlığı altında Hürriyet'te yazı dizisi olarak yayınlamıştı."

İlk gençlik yıllarımdan neredeyse öldüğü güne kadar burun burunaydık Faruk Abi'yle. Su buldukça yıkayıp, ütü buldukça ütüleyip giydiği beyaz gömleğinden ve gri pantolonundan başka hiçbir şeyi olmadı bu dünyada. O sağ iken hiçbir meslektaşının arayıp sorduğuna şahit olmadım. Hani bu durumdan hiçbir zaman şikâyet ettiğini de duymadım. Faruk Abi'yle rakıları susuz, votkaları limonsuz içtik. İnce zekâsını kullanarak özenle yaptığı kendi icadı içki mezelerine birlikte çatal salladık. Bulunduğu ortamları anlattığı fıkralarıyla şenlendirdi. Ama neşesinin ve siyah gözlüklerinin arkasındaki hüzünlü yüzünü gösterip acındırmamıştı kendini hiçbir zaman.

Rüzgârın esip savurduğu serseri ruhunun sesini dinlerdi. Mantıklı düşünür, duygusal kararlar verirdi. Ölüm döşeğinde yatarken, ortak dostumuz olan avukat Aydın Toroman'a beni görmek istediğini söylemiş ama haber bana geç ulaşmıştı. Körle yatan şaşı kalkar misali, ölüm döşeğinde yattığı günlerde ben de dibe vurmuştum, adresi olmayan işsiz, parasız, sarhoş tayfasındandım. Kadıköy sahiline ne zaman yolum düşse, umarsızca, sere serpe yeşil çimlere uzanmış, acılarla dolu dünyayı içine hapsetmiş, o sarhoş ama zeki, güzel adamı gözlerim hep arar. Faruk Abi'nin çok sevdiği, sarhoş gecelerimizde buğulu sesiyle okuduğu Neyzen Tevfik'in 'GEÇER' isimli şiirini şimdi daha iyi anlıyorum:

"Istırabın sonu yok sanma, bu âlem de geçer,/ Ömr-i fâni gibidir, gün de geçer, dem de geçer,/ Gam karar eyliyemez hande-i hurrem de geçer,/ Devr-i şadi de geçer, gussa-i matem de geçer,/ Gece gündüz yok olur, ân-ı dem âdem de geçer."

Atilla Atalay

YAVRUM İSTANBUL SANA NELER ETMİŞ

Ozamanlar, **Türkan Şoray**'a benzeyen bir platonik aşkım vardı. Direkt Türkan Şoray'a benzemiyordu aslında, daha çok vaktin magazin basınında "Pakistan'ın Türkan Şorayı" diye anılan **Aasma Ahmad** adlı sinema oyuncusu bir kadına benziyordu.

Aasma Ahmad Pakistanlı değil de Amerikalı filan olsaydı, uluslararası hiyerarşi gereğince Türkan Şoray'a "Türkiye'nin Aasma Ahmadı" derlerdi belki, bilmiyoruz.

Google'a baktım yok şimdi. Belki de Pakistan'ın diil başka bir yerin Türkan Şoray'ıydı ya da adı başkaydı. Vardı fakat... İri siyah gözleri, mavi pırıltılar saçan upuzun saçlarıyla ve insanın beynine tekme atan masum gülüşüyle resmen vardı. Herhangi bir yerin Türkan Şorayı olması da mühim diil. O tarihlerde kendisi yalnız benim Türkan Şoray'ımdı.

Her neyse; sizi cep telefonu olmayan bir zamana götürmek istemem... Çalar, duyamazsınız. Özetle işte, kendikendime sevdiydim ben onu ve Türkan Şoray'a benziyordu.

Kar yağıyor. Milyon tane rengârenk balık camdan evlerinde salınıyor. Floryalar, iskeleler, sakalar, muhabbetler, kanaryalar, hint bülbülleri, cennet papağanları yüzlerce kuş var sonra... Pit pit bir o tüneğe bir bu tüneğe atlıyorlar. Kafasını kanat altına almış uyuklayanlar, kuş aynasında kendi kendine muhabbet edenler "çipet pet pet, tii, şak şak şak, vicyooo" diye makara çeken sakalar, tiz bir sesle sıyrılıp soloya çıkan kanaryalar...

Kadıköy'de, iskelenin birkaç adım ötesindeki hayvan pazarındayım.

Bir arkadaşla buluşacaktık. Bindiğim vapur erken gelmişti. Hayvan pazarının ordaki çay bahçesinde vakit geçiriyordum.

Şimdi düşünüyorum da mekân orası olmasaydı, ne biliim işte, böyle karlar yağarken kuşların balıkların arasında değil de mesela E-81 Eminönü Gazi-osmanpaşa belediye otobüsünde karşılaşsaydık onunla... Yine benim aklım firar eder miydi, bütün bunlar olur muydu? Hâlâ emin değilim. Bana kalırsa hayat bazı durumları için, mekân seçiyor, dekor yapıyor hatta fona müzik döşüyor...

En son bir dükkânın önünde durmuş, cama düşen kar taneleriyle reaksiyona giren yavru İran kedisini izliyordum... Hafiften buğulanmış cam kafesinden doğru, dışarıda süzülen kar taneleriyle oynamaya çalışıyor patisiyle buğulu camda tuhaf şekilli izler bırakıyordu.

Dükkândan tepsisi çaylarla dolu bir garson çıktı. Aklıma tavşan kanı çaylar, çıtır simitler düştü. Çayın buharını izleyip bir kafeye doğru ilerlerken önce arkasından gördüm onu... Bereyle atkısının arasından mavi pırıltılar saçan uzun siyah saçları çağıl çağıl omuzuna dökülmüştü...

Nasıl anlatayım; Arkadan Türkan Şoray işte...

Kafeye girerken, göz göze bir temas oldu, ben kendisine kapıyı tuttum. Birileri beynimi tekmeledi yine, kaç yıl geçtiyse geçti, oracıkta anladım, oydu. O; benim Türkan Şoray'ım.

Diyebilsem yıllar önce derdim herhalde. Şimdi böyle koskoca herif olmuşken hiç söylenmez.

"Benim Türkan Şorayım olur musun?" denmez ki... Belki derim ama... Façam yerinde sayılır. Hem epey bir ak saçım oldu artık, güven verici bir ifadem var yani. "Pakistan'ın İzzet Altınmeşesi"ne benzediğim kara kuru yıllar uzakta kaldı.

"Ya çok afedersiniz, Basınköy Ortaokulu'nda okumuş muydunuz siz?" Bu kadar da basit bir cümle... Denir yani, n'olucak ki?

Tek kulağında iri halka küpe var. Bu durum kendisine Türkiye'nin Karmeni havası katmış. Çota çota kastanyet çalasım taklalar atarak yanına gidesim var. Aklımı boğalar kovalıyor. Kendi kendime yaptığım boktan espriye gülmüş olmalıyım... Gördü herhalde. O da mı gülümsüyor ne? Yok lan...

Ağzıma sıçayım, çocukken de böyleydim işte ben...

Bozmadım ama kendimi. Madem hayat geçmiş klasörleri açtı, tee on altı yaşımdan şık fotoğraflar gösteriyor, ben de bıraktım işte...

Şimdi, ortalık henüz Sıkılhanlar'la, Bunalgüller'e kesmemişken, Eray hayvanı bile yokken, Sıdıkalar eskiyip yerini "bay doğru"yu ararken cozutan "seks en dı siti" manyaklarına bırakmamışken, ben çocukken yani; Türkan Şoray'ımla beraber, uzaktan bakışarak oturuyoruz. Kar taneleri ve rengârenk akvaryum balıkları uçuşuyor, filiz kokulu çay buğusu, dünyada görüp görebileceğiniz en iri siyah gözler... Daha fazla mesut olamam. Yanağım kaşınıyor hatta, o kadar havaya girdim ki; muhtemelen ergenlik sivilcesi çıkarıyorum.

Kapı açıldı 2006 yılı "hort" diye içeri girdi fakat.

Aksi gibi pek de yakışıklı olan bir eşşoğleşşek gidip benim Türkan Şorayımın yanına oturdu. Sarıldılar, öpüşüp gülüştüler.

Yoktu sanki demin, yine göbeğim çıktı benim.

Türkan Şoray'ım başını yandaki dallamanın göğsüne gömdü. Tamba tumba esmer bombalar düştü ergenlik aşkımın orta yerine; "bitkin, çöp gibi bi oğlandım, ipince" kalkıp bi yere gidemedim.

Arkadaşıma telefonda "ergenlik bunalımına girdim ben" desem inanmazdı tabii, kar yolları kapadı gelemiyorum dedim, inandı.

Sonra işte, ergen oldum ya ben, tam oldum. En iyi kendi ergenliğimi bildiğim için doğal olarak ondan oldum. Bunu şunun için söyledim: o zaman mahallenin güzel kızını evine kadar izlemek diye bi şey vardı. Cama çıkar mı diye bakardınız, ışığı yanıyor mu, kaç kardeş bunlar, abisi var mı? Ne bileyim böyle şeyler... Cam dibinde ıslıkla romantik serenadlar yapanlar olurdu, bakkala sarkıtılan sepetlere notlar bırakanlar...

Vardı böyle bi şey. Ondan yani ben Türkan Şorayımı evine kadar izlemeye karar verdim.

O yakışıklı dallamayla konservatuarın önünde öpüşüp ayrıldılar. Ben olsam bu karda kışta asla bi başına bırakmazdım Türkan Şoray'ımı. Ama dedim işte, dallama o çocuk. Hani daha genç olmaylan, efendime söyliyim, eli yüzü düzgün olmaylan olsaydı bu işler...

Bak kimse bilmez ben bilirim. Gerçek Türkan Şoray, benimkisi diil yani, henüz 15 yaşındayken Şadi Çadırcı diye bir adamla nişanlanmış. Oluyor yani. İnsanız, hata yapıyoruz.

Türkan Şoray'ım vapura doğru gidiyor. Az geride kaldım tabi ben. Öyle öküz gibi takip etmiyorum yani...

Baktım yakışıklı dallama iskelenin ordaki gastecilerden bir bilgisayar dergisiyle bir futbol gastesi aldı. Buyur işte, anca futbol gastesi okuyup bilgisayarda çet yapsın eşşoğleşşek.

Vapur, martı... Etmiyim o laflardan. Türkan Şoray'ım denize baktı, çayla sigara içti... Oh içsin... Televizyonlarda artislere sigara da içirtmiyolar artık. Yurttaş sağlığını düşünen yalandan televizyoncu akıllarını, en sahtesinden iyi kalplerini yalıyım. Halbuki ne kadar yakışıyo Türkan Şoray'ıma, böyle inceden kederli, yalnız, uzaklara bakmak. Savurduğu dumanın arkasından denize atlayasım var... Öyle yani.

Az gittik uz gittik... Ben gitmeseymişim iyi olurmuş aslında. Bir güzel evdi Türkan Şoray'ınki. Gelgelelim, benim çocukluğumdan epeyce uzağa taşınmışlardı.

"Bakkala çıkar mı" diye evin önünde dikilirken, sokakta buz mavisi bir araba salındı. İçinden bir küçük Türkan Şoray indi, arkasından bir adam. Küçük Türkan Şoray kar topu yaptı sonra. Topu evin kapısına atınca benim Türkan Şoray'ım kızına kapıyı açtı.

Kar kesilmiş, hava dona çekiyordu. Yanında dikildiğim ağaç kendiliğinden dallarındaki kar yükünü bıraktı. Soğuktu, ben, artık yaşlı bir kardanadam, durmuş öylece bakıyordum.

Bir süre kızı ve kocasıyla kar topu oynadı Türkan Şoray'ım, sonra hep birlikte eve girdiler, içeride sarı bir ışık yandı.

O akşam rakıya saçaktan kopardığımız buzları koymuş içiyorduk. Kendimi kandırılmış, kırık ve... Neyse işte... Ağlasam ağlardım yani...

"Kimsenin Türkan Şoray'ı kalmadı ki lan artık" dedi arkadaşım.

Boş baktım kendisine. Öyküye final cümlesi söyledi sonra:

"Türkan Şoray'ını unut. Pınar Altuğ'un filan olmuş artık o senin."

Bir çok güldük biz.

Çok üzülmedim ben.

Desen: Behiç Pek

MÜNİR ÖZKUL 81 YAŞINDA, NİC

Münir Özkul'u ilk defa 1969 yılında ilkokul öğrencisiyken **Haldun Taner**'in *"Sersem kocanın kurnaz karısı"* oyununda izledim. O kadar etkilendim ki bu sahnede ışık saçan dev oyuncudan, işte o gün o saat tiyatrocu olmaya karar verdim. 1979 yılında bizi Haldun Taner tanıştırdı. Ankara halk tiyatrosunda *"Eşşeğin Gölgesi"* oyununda oynarken dört rol oynuyordum. Haldun Taner çok beğenmiş ve "muhakkak meddahlık yapmalısın" demişti, "İstanbul'a gel seni Münir Özkul'a emanet edeceğim." Ve böylece Münir ağabeyin problemli bir döneminde tanıştık. Büyük sanatçıların büyük yalnızlıkları olur. Münir Özkul dünyanın en önemli aktörlerin-

Eşi Umman Özkul

den biridir. Bunu dünyanın birçok yerinde birçok oyuncu seyretmiş biri olarak söylüyorum; tek farkı bütün dünyanın onu izlememiş olmasıdır ki bu onların kaybıdır. Dünyada en iyi on aktörün içindedir. Dürüstlük namus ve insan olarak ta önemlidir. İki tek kişilik oyunumun rejisini de Münir Özkul yapmıştır. *"Düş ve Gerçek"* oyununda (**Erol Toy**) yirmi üç karakter *"Kaşif Eyvah Nadir Efendi"* (**Ahmet Önel**) oyunu da otuz üç değişik karakter vardır. Ve Münir Ağbey bu karakterlerin hepsini tek tek şivesi, ses tonu ile anlatmıştır.

Tiyatroda ve sinemada rol arkadaşı, dostu Şener Şen

Münir Özkul herşeyden önce adamdır. Saydığım bu oyunların yönetmeni olmasına rağmen izlemek için benden rica minnet yer sormuştur ki hâlâ o pusula durur bende. 12 Eylü'de tutuklanıp bir yıl hapiste yattıktan sonra da onu buldum. Hapisten çıktıktan sonra kalbimden ameliyat olmam gerekiyordu, ameliyat oldum ve beni Ankara'dan her gün aradı. Ben de baş ucumda Münir Özkul fotoğrafına bakarak kâh ağlayarak kâh gülerek onunla konuştum. Kazancı yokuşunda otururken evlerimiz çok yakındı. Usta-çıraklığı en anlamlı biçimde yaşadık; kapıdan kovardı bacadan girerdim. Bir gün herkes dışarı çıksın dedi, ben de en arkadan kapıyı kapatacakken "Mehmet sen dur" dedi. "Ne istiyorsun" diye sordu bana, "tiyatrocu olmak istiyorum" de-

1983, Kazancı

Biricik kızı Güner Özkul

dim. "Benden ne istiyorsun" dedi. "Beni yetiştirmenizi istiyorum" diyince bana sarılıp ağladı. Sonra bütün sahne sırlarını verdi bana. Bıkmadan, usanmadan çalıştırdı. Sokakta insanların ona nasıl sevgi gösterdiğine tanık oldum. Bu sevgide her zaman sonsuz bir saygı vardı. Münir Özkul yürüdüğü zaman yediden yetmişe herkes ondan enerji alırdı. 1983'te ikinci tek kişilik oyunumu hazırlarken Uluslararası Tiystro Festivali'nin açılış oyunu oldu. O zaman ki festival yöneticisi **Aydın Gün, Münir Özkul**'a istediği koşullarda bir proje yapmak istediklerini söyledi. Ben de Münir ağbeye bunu ilettim.

Onu örnek alan genç oyuncular Savaş Özdemir, Mahir İpek

O, bu muhteşem teklif karşısında yalnızca "Git bana rakı al" dedi. Ben duygulanarak "ben ustamı çok iyi rakı içerdi diye mi anlatayım" dedim ve böyle söyleyince çok etkilendi. Hemen randevu aldık. Aydın Gün kapılarda karşıladı. *"Kanlı Nigar"* oyunu hazırlandı, günlerce kapalı gişe oynadı. Ustam, o günlerin anısına bana, 'hayatında bir şeylerin değiştiğini' aktaran bir not yazmıştı. Ne mutlu bana ki seneler sonra onun *"Kanlı Nigar"* oyununda giydiği **İbiş** kostümünü ben *"Eğreti Gelin"* filminde ibiş oynarken giydim; yıllar sonra usta-çırak olarak başka bir şekilde buluşmuş olduk.

Münir Özkul her yanı ile sanatçıdır. Şu anki eşi **Umman Özkul** eli öpülecek bir kadındır. Türk tiyatrosuna büyük katkısı vardır. Evlendiklerinden beri Münir Özkul'a pamuklar içinde bakmıştır. Münir Ağbey çok duygusal bir adamdır, hiçbir zaman para ile işi olmamıştır, oynarken mutlu olmuştur, onun enerjisi belki de dünyada çok az

aktörde va
rünmez sey
defa izlemi
dum. Ben
rim, bunu
olur ki. M
yecek olan
nasıl bir şe
İkimizin o
de kuliste
sahneye çık

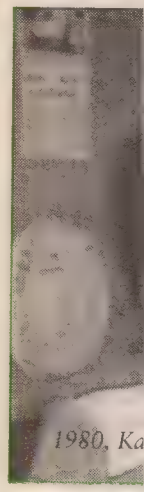

1980, Ka

Hayattan
metnin için
bir aktördü
O, hepim
Münir Özk
erdemdir.
sesi olmuş,
durmasını s
kul'dan yal
mi insanım
Yüreği bir ç
de yaşadı,
masumiyetl
kın vicdanı

Doğum gi
Toy'un yaz
numuzdan
"Böyle yarı
kalım" dedi

Ona doğum g şarkılar söyley

Mehmet Esen

NİCE YILLARA USTAM

aktörde vardır. Sahnede görünür görünmez seyirciyi fetheder. Ben yüzlerce defa izlemiş biri olarak buna tanık oldum. Ben ona hep seçilmiş insan derim, bunun başka nasıl bir açıklaması olur ki. Münir Özkul' dan etkilenmeyecek olanlar yalnızca ölülerdir. Ve bu nasıl bir şeydir anlamaya çalışıyorum. İkimizin ortak bir özelliği var; ikimiz de kuliste kaçmayı düşünürüz ama sahneye çıkınca her şey değişir.

1980, Kazancı yokuşu, evde.

Hayattan sahneye aktarır. Hayatı metnin içine katan, hayatı role geçiren bir aktördür; rolü oynamaz yaşar...

O, hepimizin ailesinin bir ferdidir. Münir Özkul sayesinde yoksulluk bir erdemdir. Oynadığı her rolde halkın sesi olmuş, yoksulların başlarının dik durmasını sağlamıştır. Ben, Münir Özkul'dan yalnız oyunculuğu değil, ülkemi insanımı sevmesinide öğrendim. Yüreği bir çocuk kadar temiz bir şekilde yaşadı, ülkesine ve insanına aynı masumiyetle baktı. Münir Özkul halkın vicdanıdır.

Doğum gününde onun yönettiği **Erol Toy**'un yazdığı *"Düş ve Gerçek"* oyunumuzdan küçük bir bölüm oynadım. "Böyle yarım olmaz bana tam oyna bakalım" dedi. Onu seven dostları ile 20 Ağustos'da ustamın karşısına çıktım. O gün yaşadığım heyecanı hayatım boyunca bir daha yaşayamayacağımı biliyordum. Oyunun bir yerinde heycanım yatışsın diye "nasıl gidiyor usta" dedim. O da bana "Ben sana bayıldım" dedi. Oyun ondan sonra su gibi aktı. Finalde "Birazdan oyun bitecek seyirci beni alkışlayacak ama bu alkışların geçek sahibi sen olacaksın ve ben bundan sonra da oynayacağım bütün oyunların alkışlarını sana göndereceğim" dedim.

Ona doğum gününde Münir Nurettin'den şarkılar söyleyen Burak Kut

Biz Münir Ağbey ile tam 26 senedir tanışıyoruz. Ama Münir Özkul aklıma düşünce tek bir resim geliyor benim gözümün önüne...

1980 yılında oynadığım oyundan dolayı tutuklanıp Selimiye'ye götürüldüm. Geçirdiğim insanlık dışı muamelelerden sonra serbest bırakıldığımda hemen ustamın evine gittim. Sarıldık, ağlaştık yaşadıklarımı anlattığımda. "Korkma" dedi. "Sen haklısın, doğrusun. Ben hep senin yanında olacağım." dedi. Birlikte evden çıktık; Kazancı yokuşunun başında durdu. Vedalaştık. Ben Akyol yokuşunu çıkmaya başladım. Yokuşun sonuna geldiğimde döndüm baktım. Ustam hâlâ oradaydı, bana bakıyorudu, gülüyordu. Elini sallıyordu gülerek..

İşte benim resmim bu...

Çocukluk arkadaşları, oyuncu Murat Somay, yönetmen Sırrı Gültekin

MEHMET,
BU GÜN BENİM İÇİN ÇOK ÖNEMLİ VE GÜZEL BİR GÜN.
BİR DÖNEM BAŞLIYOR SANIRIM BENİM İÇİN,
BU DÖNEMİN BAŞLAMASINDA SENİN DE ROLÜN VAR, UNUTMA,
TEŞEKKÜR VE BAŞARILAR.
12-5-1983 M. Öpkül

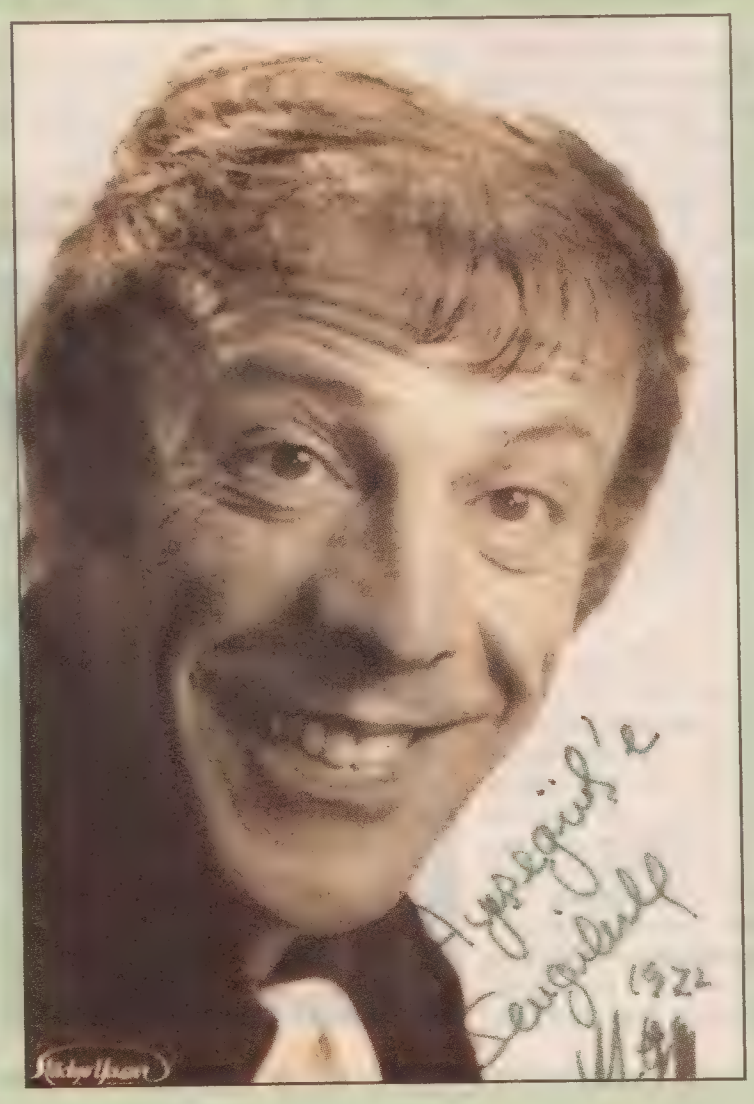

CENTİLMEN BİR BEY

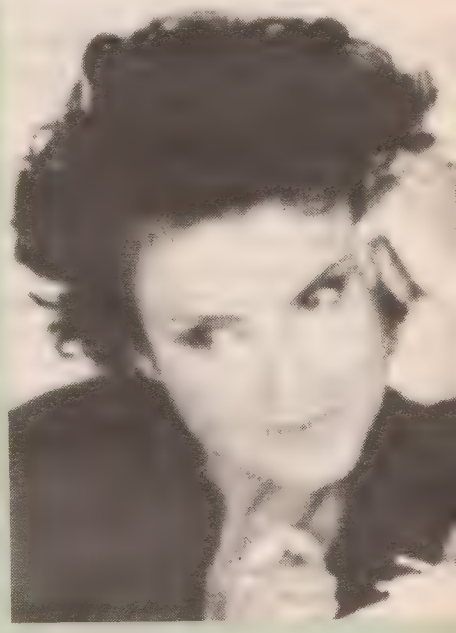

Küçük bir kızken başladı artist olma hevesim. Film ve tiyatro artistlerini ezbere bilirdim. İçlerinden bir tanesi yalnız çok başkaydı. Komşumuzdu Munir bey. Şoyle ki; Nişantaş'ta şimdi Hadi Çaman tiyatrosunun olduğu yerin tam karşısında Accesorize mağazası var hani (buralarda takılanlar bilebilir.) iste onun olduğu yer çocukluğumun geçtiği 'Prenses Pastanesi'ydi ve o pastane teyzemindi. Munir Özkul'da teyzemin müşterisiydi şahsıma imzalı bu fotoğraf onu aldığım günün sevincine götürdu beni. Annemler hep aralarında konuşurlardi 'ne centilmen bir bey'diye Çok kibardı adam gibi bi adamdı işte. Hem gülü tarife ne hacet hepiniz onunla ilgili kararınızı çoktaan verdiniz. Hepinizin gönül indinde onunla ilgili geniş bir yer var. O hepimizi büyüttü. Yıllar da onu.. 81inci yaşı kutlu olsun. Ne mutlu onu tanıyana.

Ayşegül Aldinç

hasinesen@ttnet.net.tr
Hasine Şen

SVETİSLAV BASARA:

Sırp Dilinin Evlendirilmesi ve Boşanması

"Kitaplarımda omurgasız karakterler tasvir etmeyi severim," diyor **Svetislav Basara.** Bu tür karakterlere duyduğu ilgiyi de içinde bulunduğumuz ortamın tüketime yönelik olmasıyla açıklıyor: *"Karamsar görünmek istemem ama, çağımızın birçok insanı, ben dahil, "omurgasız" olarak tanımlanabilir. Bu, o kadar da kötü bir şey değil aslında ve günümüzde hayatın hızına bağlı bir derecede. İnsanlar da para gibidir : çoğaldıkça değeri düşer. İnsanlık hiperenflasyonu. Anlam krizi. Sanki alınacak, satılacakların dışında başka hiçbir şey yok. Ama tekrarlıyorum: bu, o kadar da kötü bir durum değil. Tuhaf gelebilir, ama bazı uzmanlara göre çağımızda bu, hayatta kalmak anlamına geliyor."*

Bu düşüncenin sahibi Svetislav Basara, en çok çevrilen çağdaş Sırp yazarlardan biridir. Kitapları İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça, Macarca, Slovakçaya çevrilmiş, birçok ödüle layık görülmüştür. 1953 Belgrad doğumlu Basara, roman, öykü, makale, oyun ve film senaryosu yazıyor. ***Çin Mektubu*** (1985), ***Bisikletçiler Tantanası*** (1993), ***Lanetli Toprak*** (1996), ***Ayın Karanlık Tarafı*** (1997), ***Güneşin Göbeği*** (2004) en çok bilinen eserleri arasında yer alır. Sırbistan ve Karadağ'nın Kıbrıs elçiliğini yaptığı süre içerisinde Basara, **Friedrich Nietzsche**'nin Kıbrıs'a yaptığı hayali ziyareti ve orada geçirdiği süreci anlatan ***Ülkenin Kalbi*** başlıklı romanını yazar.

Çin Mektubu romanı Sırp eleştirmenler tarafından 1980'li yılların en iyi 10 romanı arasına alınmıştır. 1970'li yıllarda, komünizm döneminde, yazarın yaşadığı ortamdan çok uzaklarda, Çin kadar uzak bir yerde olma özlemi ile yazılmış bir kitaptır bu. Yazarın daha sonraki eserleri gibi, *Çin Mektubu*, her şeyden önce, son derece komik bir roman, fakat yazarın kendisi onu yazarken hiç gülmediğini, genel olarak yazarken gülmediğini ifade ediyor: *"Yazmak, genel anlamda sanat, hüzünle çok alakalıdır. Ama şunu belirtmeliyim, kitaplarımın temel özelliği okuru güldürmeleridir. Gülmenin çaresizliğe ve çaresizliğin gülmeye bu kadar yakın olması çok tuhaf."* Yazarın temel espri kaynağı, sıradan olaylara farklı bir gözle bakarak yabancılaştırma etkisi yaratmasıdır: "İki elim var. Genelde onlarla yüzümü kapatırım, ama ellerimi başka şeyler için de kullanırım, örneğin titremek için."* Bazen ise yabancılaştırma etkisi, varoluşun sorgulanmasıyla elde edilir: "Bugün adım yine Fritz. Tek bir sorunum var: yaşıyorum. Hayattaki en büyük başarım hâlâ ölmemiş olmam. En büyük yenilgim de aynı şey: Hâlâ ölmemiş olmam. Dünyaya geldim ve bunun nedeni olarak tüm sonuçlarına katlanıyorum... Doğrusunu söylemem gerekiyorsa yaşamayanları, adı ve şekli olmayanları kıskanıyorum, yaşamadıklarına dair ip uçları olmayanları kıskanıyorum."

Roman kahramanına bir görev verilmiştir: istediği herhangi bir şey hakkında yaklaşık yüz sayfalık bir kitap yazması gerekiyor. Romanın giriş cümlesi,"Ne hakkında yazsam ki? Neler olup bitiyor? Zaman akıyor, kalbim atıyor, dünya dönüyor," çağdaş yazarın sık sık hissettiği tıkanmışlık duygusunu yansıtırken, yazarın artık etrafında olup bitenlerden çok kendi yazma süreci üzerine odaklaşmasını yaratma sürecinin devam etmesine bir çözüm olarak da gösteriyor. Roman kahramanının adı bir yerde Fritz olarak gösterilirken, başka yerde bu sorgulanıyor, bazen de farklı bir kişi olarak tanıtılıyor. Bu değişkenlik ve belirsizlik Basara'nın geleneksel anlatım tekniklerinden uzaklaşarak postmodern bir tutumu benimsediğinin başka bir göstergesi.

Bu romanında ve diğer eserlerinde geliştirdiği üslup Sırp eleştiri yazınına "Basara stili" olarak yerleşmiştir. Bu uslubun oluşmasında, yazarın kendisinin de belirttiği gibi, değer verdiği ve kaçınılmaz olarak etkilendiği yazarların da etkisi büyüktür: **Kafka, Becket, Borgess, Proust, Marquez.**

Her ne kadar yabancı yazarların etkisi altında kalsa da Basara'nın eserleri milli tarih, kültür ve edebiyatın yeniden değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu, "Dilin Törensel Katliamı" makalesinde de öne çıkan bir özelliğidir. Makale, çağdaş Sırp kültürünü 19. yüzyılın başlarında **Vuk Karaciç** tarafından yapılan dil reformu bağlamında değerlendiriyor. Şu anda kullanılan Sırp alfabesi Karaciç'in mirasıdır.

Dönemin en değerli aydınlarından biri olan Vuk Karaciç bir Sırp köyünde doğar. Birçok çocuğunu kaybeden annesi ve babası halk arasında yaygın olan bir inanışa sığınarak çocuklarına Vuk adını verir. "Kurt" anlamına gelen bu isim kendisini kötülüklerden koruyacak ve hayatta kalmasını sağlayacaktır. Vuk, bölgede tek okur-yazar olan bir akrabasının yardımıyla alfabenin gizemli dünyasına adım attıktan sonra ismine yakışır bir yırtıcılıkla kitaplara sarılır ve dönemin en 'okumuş' kişileri arasında yer alır. Bilim sevdası onu Viyana'ya götürür. Buradan Sırp Dili Grameri ve Sözlüğü oluşturma ve halkının sözlü edebiyatını kitaplaştırma fikri ile dönüyor. Sırp dili üzerindeki reform çalışmaları böyle başlıyor. Yazım kurallarını değiştirmenin yanı sıra halk dilini yazın diline dönüştürmek temel amaçları arasındadır. 1914'te "*Sırp Dili Grameri*", 1818'de ise *Sırpça Sözlük* çıkar.

Karaciç'in reformundan önce Sırplar Kilise Slavcasını (Eski Slavca) kullanır. (18. yüzyılda yaygın olan Rus Kilise Slavcasının yerini 19. yüzyılın başlarında Slav Sırpçası adı verilen dil alır. Slav Sırpçası Rus Kilise Slavcasının halk arasında konuşulan Sırpça ile karışımından oluşur.) Karaciç'in reformlarına Sırp Kilisesi'nin ve tüm bilim çevrelerinin yoğun tepkisi ile karşılaşır. Sonuç olarak tezini kabul ettirir ve onun benimsettiği çalışmalarla da kolaylaştırır. İncil'in çevirisinden sonra Karaciç 19. yüzyılın başlarında halk şarkıları, masalları ve

Balkanlar SIRBİSTAN

DİLİN TÖRENSEL KATLİAMI

Sırp halkının yaşadığı kâbusun kökleri, stratejik bir hatada yatıyor, ki bu hata da, hata olarak gösterilmemesini bir tarafa bırakalım, tam tersine, manyakça bir inatla muazzam bir üstünlük olarak tanıtılıyor. Bugünkü bahtsızlığımızın ve tarihle çatışmamızın ısrarla gizlenen gerçek sebebi, bana göre en azından, dilbilimi alanında yatıyor, daha doğrusu – Vuk Karaciç'in dil reformunda. Reform yapmak birçok durumda deforme etmek anlamına gelir. Bir halkın gerçeğini ve tarihsel yaşamını belirleyen dildir. Daha kesin bir bakışla, dil, sahip olduğumuz tek şeydir. Eğer bir dil tasvir gücü ve yapılarının zenginliği ile gerçeği dile getiremiyor ise, somut şeylerde olduğu gibi en uçuk soyutlamalarda bile kesin olamıyor ise, tıka basa yabancı kelimelerle dolu ise, o zaman onu konuşan halk da, tarihin kenarlarında, Avrupa düşüncesinin eteklerinde ortaya çıkan her taşra doktrinini koşulsuzca kabul eden bir maneviyat sömürgesi gibi yaşamaya mahkûmdur. Cahil bir adamın, **Vuk Karaciç** kesinlikle öyle biriydi, amatörce yaptığı son derece iddialı deneyi sayesinde, şu anda bu hallerdeyiz ve durum şüphesiz daha da kötüye gidebilir. Vuk'un yazın alanında tam olarak neler yaptığına baktığımızda, dehasının kesinlikle yapıcılıkta gizlenmediğini, reddetme, yok etme ve atma alanında olduğunu görüyoruz. Yaptığı sadece alfabede gereksiz gördüğü ve ilkel dil anlayışına uymayan harfleri atmaktan ibaret. İyi ki en azından temel dil kültürünü korumuş bir bölgede dünyaya gelmiş. Vrane civarlarında bir yerde doğduğunu düşünsenize, Tanrı korusun, öyle olsaydı, çağdaş Sırp dili çekimsiz de kalıverirdi. Dilimizin sakatlanması nesiller boyunca felaket etkisi yaratır. Örnek olarak şunu hatırlatmak isterim: mekânın bayağılından kurtulabilen tek düşünürümüz, **Branislav Petronieviç,** Almanca yazıyor. Çağdaş Sırp dili felsefeye uygun bir dil olarak yapılandırılmamıştır çünkü; eğitimini tamamlamamış ateşli bir cahilin, bir dilin içindeki farklılıklar ve çok katmanlılık karşısında iğrenmesi ve onun doğal yoldan canlı bir dile dönüşmesini engellemesi sayesinde, metafizik söyleminde kullanılabilecek otantik dil hazinesi kapatılmış ve ulaşılamaz hale gelmiştir. Ve herkesin de onaylayacağı gibi, bu dilde, günümüzde kıtlık nedeniyle Latince ve Almanca kelimeler kullandığımız birçok kavram için Slav kelimeler varmış. Dilin alanı, onun ufku ve sınırları bir halkın kaderini günümüz pragmatistlerinin kabul ettiğinden çok daha büyük bir ölçüde belirliyor. Son zamanlarda ulusal özelliğe dönüşen basitleştirme eğilimi, bir zaman sonra yenilgi olduğu ortaya çıkan zaferler, ki bunların gerçek nedeni hiçbir zaman ortaya çıkmaz, tüm bunlar Karaciç'in sonsuz sorumsuzluğu, yetkinlikten uzak olması ve doğaçlamasının sonucudur. Sırp alfabesinin dünyanın en mükemmel alfabesi olmadığını, şu ünlü "Konuştuğun gibi yaz ve yazdığın gibi konuş" sloganının da tam bir saçmalık olduğunu açıkça söylemenin zamanı geldi. Sahte aydınların bayıldığı "Sırplar savaşta kazanır ama ba-

atasözlerinden oluşan kitaplar hazırlıyor.

Vuk Karaciç 1850 yılında Viyana sözleşmesini imzalayan kişilerden birisidir ayrıca. Bu sözleşme, 19.yüzyılda güney Slavlar arasında meydana gelen yakınlaşmayla birlikte dillerinin de yakınlaşmasına yönelik çabaların bir sonucudur. Viyana Sözleşmesi Sırpça ve Hırvatçanın birleşmesiyle daha sonra Sırpça-Hırvatça olarak benimsenecek dilin kabulünde bir ön sözleşme niteliği taşır. Yugoslavya döneminde (1918-1990) Sırpça-Hırvatçanın daha kolay benimsenmesi için Latin alfabesi kabul ediliyor. Sırpça da böylece ikinci alfabesine sahip oluyor. Yugoslavya'nın parçalanmasından sonra ise tersine bir süreç yaşandı. Bir sözleşme ile birleştirilen iki dil ayrıldı. Ancak her boşanma olayında olduğu gibi bu ayrılık sürecinde de ortak mülkiyet tartışmaları yapıldı, her iki dil de karşı dilin etkilerini beraberlik sürecinin yasal meyvesi olarak kabul etti ve şu anda Sırpça ve Hırvatça kendi bağımsız yollarında ilerliyor. İki dil arasındaki temel ayrılığı alfabe oluşturuyor, Hırvatça, Latin harfleriyle yazılan Sırpça olarak bilinir genelde, veya Sırpça, Kiril alfabesiyle yazılan Hırvatça olarak tanıtılır, ama şu anda Sırplar da Latin ve Kiril alfabesine aynı yakınlığı hissediyor (Kiril alfabesi resmi alfabe statüsündedir). Balkanlarla ilgili birçok konu gibi bu mesele de açıklandıkça daha bir karmaşık hale geliyor sanki...Keşke Basara, bu dillerin birleş(tiril)me, ortak yaşam ve ayrılma sürecini anlatan "Dilin Evlendirilmesi-Boşanması" başlıklı bir makale daha yazsa...

**Chinese Letter* Svetislav Basara, çev. Ana Lucic Dalkey Archive Pres, 2004

Svetislav Basara

rış zamanında kaybeder" cümlesi, gerçek durumun en doğru teşhisini içeriyor. Silahlar sustuğunda, sahneye düşünce çıkar, Sırp düşüncesi ise dilinin doğası gereği çaresiz bir darkafalılık ile tarihsel olarak kısıtlanmıştır. O, ortak ulusal çıkarları görüp şekillendirebilecek durumda değildir, çünkü gerçek dünyada göstermez kendini, tarihi, dünya tarihi ile orantılanamaz, ve sonuç olarak bir sahte mitos ortamında, sözlü halk geleneği kişi ve olaylarının birincil önem taşıyan tarihi olaylar gibi gösterildiği bir tarih taklidi ortamda ortaya çıkmıştır. Doğaçlamayı dilbilimsel kanun olarak belirleyen ve cılız bir sözcük hazinesi öne süren Vuk, sadece dili uçuruma atmıyor, tüm gelecek nesilleri de tarihi bir süreklilikten mahrum bırakıyor. Vuk öncesi yazılan her şey, zorla sonlandırılmış bir tarihin parçası oluyor, dil uçurumunun bu tarafında olan bizlerin de onlarla neredeyse hiçbir bağımız yok. Sonuç olarak tüm bunlardan dolayı bizim gerçek tarihimiz ancak 150 yılı kapsıyor. Bu zamanın dışında başka bir dil var, bize örneğin Rusça veya Çekçenin yabancı olduğu kadar yabancı bir dil. Çünkü bir halkın tarihi sürekliliği kanla değil, dille elde edilir.

Kısaltarak çeviren: Hasine ŞEN

Eleştiri

Necati Güngör

HAYVANLARI SEVECEKSİN!

"İnsanları Seveceksin" demiş bir yazar. İyi güzel de, hangi insanı? Mağdur da insan, katil de insan...

Atalarımız daha gerçekçi bir saptamada bulunmuş: "İnsan insanın kurdudur."

İnsan yeryüzünde var olduğu günden beri birbirinin kuyusunu kazıyor, birbirinin gözünü oyuyor, birbirinin yaşama hakkını elinden almak istiyor. İnsanın gözü, hiç mi hiç doymak bilmiyor... Vicdan da, vicdansızlık da insana özgü. Ama vicdansızlık günden güne yayılıyor. İnsan insana karşı vicdansız davranıyor. Güçlü uluslar güçsüzlere karşı vicdansızlık ediyor! Dünyanın doğal dengesini vicdansızca bozuyor insanoğlu. Teknolojiyi geliştirmek için aklını kullanan insan, doğayı koruma yolunda akılsızca ve vicdansızca davranıyor? Çıkarı, doğayı yok etmeyi gerektiriyorsa, bu konuda vicdanını kolayca çıkarıp çöpe atıyor insan. Kimse kusura bakmasın, biz, o insanı sevemeyiz!

Bugün, bu çağda, yeryüzünde yaşayan hayvanlar, insanoğlunun mağduru durumunda! Hayvanların yaşama alanları talan edilmiş durumda. Ormanlar yok edilmiş, sular kirletilmiş... Küresel ısınma nedeniyle, kutup ayıları kilo kaybetmeye başlamışlar. Buzullar eridikçe yaşama alanları daralıyor, daha az balık bulabiliyorlarmış.

Yüzyıl öncesine kadar, bütün savaşlar hayvanların sırtında yapılmıyor muydu? İnsanın doğayla mücadelesine katılması yetmiyor gibi, bir de savaş alanlarına sürülüyordu atlar, filler, develer, katırlar... Hayvanların, insanlararası savaşta ne işi vardı? Bu yetmezmiş gibi, bir de sirklerde, arenalarda eğlence aracı yapılıyordu hayvanlar. Yarattıkları uygarlık tarih kitaplarına sığmayan Romalılar, Afrika ormanlarından getirdikleri milyonlarca yabanı hayvanın -sırf eğlence olsun diye- kanını döktü, işkence altında öldürdü onları. Bazı türleri o kadar çok öldürüldü ki, zavallı hayvanların soyu tükenme noktasına geldi!

İlkel insan, inandığı soyut güce karşı günahlarından kurtulmak için, her yıl milyonlarca hayvanı bıçak altına yatırıyor! Bre, bu nasıl iştir? Hayvanı da, insanı da Tanrı yaratmıyor mu? Birini, ötekinin kurbanı olarak niye istesin? Bu işte bir terslik, bir çelişki yok mu sizce?

Din simsarları, yüzyıllardır bir soylem geliştirmiş, diyorlar ki; yeryüzündeki her şey insan içinmiş... Niye? Yeryüzünün, bütün canlıların ortak malı olarak benimsenmesi, tanrısal adalete daha uygun değil mi? Tanrı, yarattığı bir varlığı, ötekinin kölesi ya da kurbanı olarak neden görmek istesin?

Bu işte bir bityeniği var... Biri bizi kandırıyor!

Yeryüzünü insan kanıyla da, hayvan kanıyla sulamanın gereği yok! Yeryüzünün kaynak suları kirletilmesin yeter.

"Yaratılanı seveceksin. Yaratan'dan ötürü" diyor büyük ozanımız. Yaratan, hayvanları da yarattığına göre, hayvanları da seveceksin!

Geçenlerde bir TV kanalından işittim: Birtakım din bezirgânları buyurmuşlar ki; kedi köpek bulunan evlere melaike girmezmiş! Al sana bir kaya...

Katatasının içinde beyin mi, yoksa başka bir tür et parçası mı taşıdığı belli olmayan böylesi cudamlar (adam demeye dilimiz varmıyor!) geçmiş yüzyıllarda da toplumu karanlıkta koymak için durmadan fetva verirlerdi. Örneğin, İstanbul'a kahvenin ilk geldiği yıllarda, bir din adamı şöyle buyurmuştu: "Kömür derecesinde kavrulmuş bir nesneyi kaynatıp suyunu içmek, dinen caiz değildir!"

Günümüzde her saat binlerce kişinin inip bindiği Tünel ilk açıldığı zaman da, yetkin bir din adamı, bayramlık ağzını açmış ve Tünel hakkında şöyle demişti: "Zır-ı zemin arabalarıyla insan taşımak dinen caiz değildir!" Yani, yeraltı araçlarıyla insan taşımak dine aykırı...

O dönemlerin bu softa kafalarına karşın, kahve Türkler arasında o kadar yaygınlık kazandı ki, "Turk kahvesi" adıyla dünyaya nam saldı... Tünel'e gelince; yapıldığı günden beri, şehr-i İstanbul'un vazgeçilmez bir öğesi halinde... Toplumsal yaşamın gelişmeleri ve gereksinimleri, ilkel kafalı din adamlarının yüzünü kara çıkarmıştır!

"Hayvan giren eve melaike girmez!" safsatasına karşı çıkan aklı başında bir din adamıysa şu karşılığı veriyor: "Azrail de bir melek... Öylevse, Azrail evimize uğramasın diye sürekli kedi köpek bulundurur; böylece uzun yaşarız!"

Yunus Emre, ortaçağda yaşamış bir bilge kişi. Onun yaşadığı çağda neler yoktu, bir düşünsenize... Elektrik yoktu. Tren yoktu. Karayolu araçları yoktu. Uçak, telgraf, telefon, bilgisayar, atom bombası yoktu, hatta top, tüfek bile icat edilmemişti. Ama, bütün bunları gören bilen, kullanan bugünün din adamından daha ileride, daha yukarıda düşünebiliyordu Yunus. Kedi köpek giren eve melaike girmez safsatasını savuran dinbazlardan daha uygardı.

Mazı Köyü'nde oturan 67 yaşındaki Mehmet Koç, yangından kaçamayıp, yola 30 metrekala diri diri yanan domuzun başında kemanıyla hüzünlü nağmeler çaldı.

24 Ağustos tarihli Hürriyet'ten Yaşar Anter'in haberi

Ortaçağın bilgesi, bugünün din adamından daha ileride düşünce üretmişse, teknolojik ilerlemeyle uygarlık arasında bir orantısızlık var demektir. Fikir ürettiğini sanan birtakım dinbazlar, kulaklarını önlerine koyup bir parça düşünsünler: Hayvan düşmanlığı yapmak, ne kadar uygarca bir tutum acaba?

Yunus Emre'yi eski çağların uzaklığından ötürü unutmuş olsak da, "Hayvan sevgisi bir uygarlık rozetidir!" diyen Yunus soylu **Çetin Altan**'ın bu düşüncesinden dersler çıkarmalıyız kendimize. Dersler çıkarmalı ve bu çağın insanı olarak, kedi köpek düşmanlığından utanç duymalıyız!

Bu çağda hayvan düşmanlığı yapmak utanç verici bir durumdur, evet... Uygarlık dışıdır.

Orman yangınlarıyla yuvaları ve yuvadaki yavruları yanan hayvanları gördükçe insanlığından utanmayana, ben insan diyemem! Yaşama alanı petrolle kirletilmiş bir deniz canlısını görünce vicdanı sızlamayan kişiye, ben insan diyemem! Bunaltıcı yaz sıcaklarında susuzluktan kavrularak, apartman merdivenlerinden sokağa taşan deterjanlı suya saldıran hayvancıklar için, kapısının önüne bir kâse su koymayan insanı, insandan sayamam! Bütün gün döner kokusu yayan büfelerin, lokantaların çevresinde yutkunarak dolaşan aç hayvancığı doyurmak yerine tekmeleyerek kovan yaratığa, insan gözüyle bakamam!

Benim için, çağdaş ve uygar insan olmanın bir tek ölçütü var: Hayvanları ne kadar düşünüyor ve kolluyorsak, o kadar insanız. İnsan hayvandan akıllıdır; öyleyse, onları koruyup kollamalıdır. Hep söyluyorum: Hayvan hakları, insan haklarından önce gelir; çünkü, insan kendi haklarını savunmasını bilir; hayvansa insanın savunmasına muhtaçtır.

Milan Kundera da bu konuda, bizimle aynı görüşte: "İnsan soyunun gerçek ahlaki sınavı, onun merhametine bırakılmışlara karşı davranışında gizlidir," diyor. Üstadın, "insanoğlunun merhametine bırakılmış olanlar" dediği, elbette hayvanlar. Özellikle de burnumuzun ucunda, sokağımızda, kapımızın önünde, mahallenin çöplüğünün çevresinde aç, susuz, hasta, sakat, sevgiden yoksun, korku içinde, kâh susuzluktan içi yanarak, kâh yağmurdan sırılsıklam ıslanarak, insanlığımıza sığınan hayvanlar...

Bu konuda söyleyeceğim son söz şudur:

Hayvanları savununuz, onları koruyup kollayınız ki, insan olasınız!

Osman Cavcı TAKMA KAFANA

Binlerce yılın Yeşilçamcısı, setçi, ışıkçı, kamera asistanı Adnan'ın yalancısıyım. 80 yıllarının başında "Güm" diye çıkan Türk porno starı Dilber Ay'ı yediğini söyledi. "Alıp hepimiz götürüyorduk" diye anlatıyordu.Düşünsenize bizim taptığımız, kült yıldız setçilerle, figüranlarla bile takılmış. Yalan olmaya da bilir. Özellikle "TAKMA KAFANA" filmini seyrettik. Filmin son sahnesindeki toplu seks sahnesinde Yeşilçam'ın en mide bulandıracak figüranlarına yapmadığını bırakmıyor.Yine de romantik bir çocuk olarak içim burkulmadı değil.Boş ver takma kafana!

TAKMA KAFANA
Oynayanlar: Dilber Ay,Hakan Özer,
Reji: Yavuz Figenli
Türü: Makaslanmış hard porno.

Filmin yönü ters. Bülent parkta zengin ve kürklü bir kadının yanına iskele yapar. Salçalanır:

"Şey beklediğim gelmedi. Sizin de gelmedi. Acaba bu fakir ve işsiz gençle takılır mıydınız? Gibilerinden saçma sapan Türkçe diyaloglarla yalvarmaya başlıyor ama havasını alıyor. Kürklü kadın (Harika Öncü). Olaylar kenar mahallede geçmekte yıl 1979, milattan sonra, uzakta yüksek yüksek apartmanlarda zenginler oturmakta. Terso Bülent'in anası terzi; dikiş dikiyor. Ters yüz yapıyor. Fakirler ters yüz yapmanın ne olduğunu çok iyi bilirler. Eskiyen bir paltonun, ceketin kumaşının ters çevrilme operasyonu. Bu palto abiden ya da babadan kalmıştır. Neyse! Bülent, annesinin dikiş paralarıyla *ikiş yapmakta olan haylaz bir gençtir. Dilber Ay da aynı varoşun dilberi.

Konfeksiyondan giyinecek değil ya. Terzi teyzenin evine geliyor. Terso Bülent, kıza iki ters bir düz bakıyor. Kızın röntgenini, fotokopisini, emarını çekiyor adeta. Bunu kurduğu cümlelerle de destekliyor: "Selma ne kadar büyümüşsün." Kız: "Adım Selma değil, Aysel!" Bülent devam ediyor ateşe. En azından kızın isminin ikinci hecesini tutturdu ya! Aysel bozulmuş gibi yapar ama bu hoşuna gitmiştir. Bunu evde aynanın karşısında durduğu sahneden anlıyoruz. Soyunuyor .Nefis siyah bikini külodu ve siyah sütyeni var. Acayip çıtır bir vücut. Dilber o zamanlar yirmi yaşında falan olmalı. Neyse, "Ah nihayet beni fark etti."derken kendini okşuyor. Film burada makaslı. Sonracığıma bunlar yolda karşılaşıyorlar. Aysel yine istemiyormuş gibi yapıyor ama istiyor tabii. Cilve, naz, kadınsı oyunlar. Bir adam daha var aynı mahallede. Adı: Kenan.

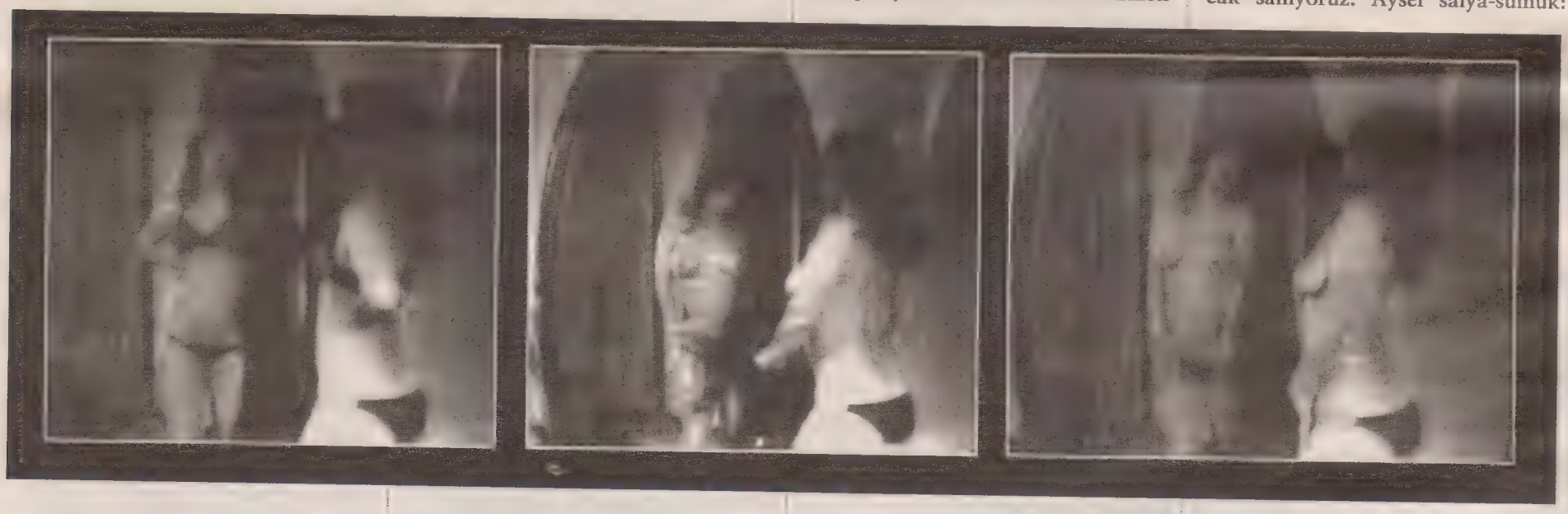

Yeşilçam'ın o dönem figüranlarından. Göreceli olarak Terso Bülent'ten daha şerefli birini oynuyor. Aysel'i sevmiş mi, göz mü koymuş!? Neyse... Kenan, Bülent'e racon kesiyor: "Ne ulan! Bırak Aysel'in peşini! Bizim de *ikimiz var!" gibilerinden bir edebi cümle kuruyor. Terso'nun kızı ziyan edeceğini biliyor. Ulan ziyan olsa ne olur olmasa ne olur. Gece kondu dilberi işte! Kenan namusu temsil ettiğinden "Bir hayat bir hayattır." diyip hayata dönüş operasyonu çerçevesinde olaylara yaklaşıyor. Aysel gece kondu dilberi olduğu için mi yoksa başka bir teoriye göre kadınlar hayatını mahvedecek olan erkekleri seçerden mi Terso Bülent'e verecek ama inletiyor. Bir gün terzi teyzenin kapasını çalıyor. Kapıyı Bülent açıyor. Kız eve giriyor ama evde terzi teyzenin olmadığını öğreniyor. Kırmızı başlıklı kız kılığında; Bülent de kurt... Dikilecek birşey varsa ben dikerim icabında şeklinde yaklaşıyor. "Ne o? Korkuyor musun?" diyerek kızı küçümsüyor. Sonra patron çıkarmak için ölçü provalarına başlıyorlar. Basen 60, göğüs 90. Kız da dünden razı. Tak! Kapı çalıyor.

Terzi teyze seyircinin en nefret ettiği esnada geliyor. Bülent saklanıyor. Aysel donunu cebine sokuyor. Anne kıllanıyor. Aysel: "Sonra gelirim." diyip tüyüyor. Terzi teyze oğlunu sorguya çektikten sonra ona iş bulduğunu söylüyor. "Rahmetli babanın Necmi Bey'e çok emeği geçmiştir. Beni kırmadı. Yarın git, konuş. Muhasebeci yardımcısı olarak işe başlayacaksın."Bülent'in çalışmaya niyeti yok. Bunu şu cümlesi ile ifade ediyor: "Babam gibi ömrüm rakamların arasında mı geçecek! "Bülent çalışmakla birşey olmayacağının farkında. Zaten iş görüşmesine gittiği gün dakika bir gol bir oluyor. Necmi Bey'in özel sekreteri ile iletişim şebekesi kuruyor. (Harika Öncü) filmin başında parkta rastlamıştı ya. Kadının bu işler için yani özel sekretrlik hizmeti verdiği evde sevişiyorlar. Ardından gerçek iş yerindeyiz. Muhasebe şefi kel bey -bu kel bey tanıdık; filmin yönetmeni Yavuz Figenli-Bülent'e sarı kart gösteriyor. Özel sekretere salçalanma diyor. Abaza Terso Bülent umursamıyor. Yine o özel sekreter evinde. Sekret sekret, matine suare, aç aç, asker matinesi takılıyorlar. Bu arada Aysel yolda onlara paparazzi yapıyor. Bülent ve özel sekreter kol kola. Aysel yıkılıyor, ağlıyor, zırlıyor. Bu durum Kenan'a yarıyor. Aysel intikam almak için hiç hoşlanmadığı Kenan'a veriyor. Kenan namuslu adam ama bu fırsatı değerlendiriyor.

Kadınları kızdırmamak lazım. Neredeyse bütün mahalleye verecek duruma geliyor Aysel. Bu arada patron Necmi Bey'e gizli servisten bir ihbar geliyor. Tak! İki Yeşilçamcı figüran ağabeyle sekreterin özel hizmet verdiği evi basıyorlar. Kenan marizleniyor, anasının evinde yorganların altında yatıyor. Bu arada ihbarı Aysel'den sanıyor. Bir hasta ziyareti sırasında bu mesele konuşuluyor. Zaman aşımı.. .Bülent elinde bavulu askere mi gidecek ne? Mahalleyi terk ediyor.

Resim güzel! Hüzünlü bir final olacak sanıyoruz. Aysel salya-sümük: "Beni de götür Bülent!" diye ciyaklıyor. Sessizlikler, kaçamak bakışlar çok şey anlatıyor. Bülent nihayet konuşuyor: "Ben sana göre değilim. Kötüyüm, karanlığım, çirkinim.G it başımdan Aysel! "gibilerinden Attila İlhan-vari bir şiir okuyor. Aysel kararını çoktan vermiş oysa ..(?) "Peki ne istersem yapacak mısın?" Aysel: "Evet!" diyor. İki kaybeden kalplerini birleştiriyor. Toplu sekse gidiyorlar. Hamam gibi bir yer Dilber Ay burada sanatını konuşturuyor. İkili, üçlü trencilik, kız kıza, her türlü numarayı deniyor. Haaaa esrar da içiyor. Aysel, "Evet!" diyerek normali terk ediyor. Normal sıkıcıdır zaten.

-SON-

(?)**TERSO BÜLENT bağlamaya akort yapıyor.

ataerad@yahoo.com **Ata Erad**

İranlı sanat eleştirmeni, galeri sahibi, ressam: MASUME SEYHUN

"Şimdi İran'da erkek çıplak bir model poz verirse tüm bayanlar hamile kalırlar herhalde"

Kaçak Yayın okurları için kendinizi tanıtır mısınız efendim?

Efendim, bendeniz Masume Seyhun. 1934'te dünyaya geldim. Annem ve babam restliydiler fakat babamın işi için ki, demir yolları albayıydı, yani askeri tarafından Demir Yollarında görevli olmuştu. Devamlı tüm kentlere gidip kısa da olsa bir müddet oralarda yaşardık. Böylece Sahi, Sari, Hurremşehir, Ehvaz ve Abadan gibi kentlerde uzun süre kaldım. Kumda bile kaldım ve hatırlıyorum ki Kum kenti eskiden tutucu ve İslami bir kentti. Annemin ve babamın tek kızı olduğum için acayip şımartılıyordum ve buna itirazım da yoktu. Annem ve babam öldüler lakin inanın ki ben her gece onlarla konuşuyorum. Babam üzerimde çok fazla etki yapmıştı ve onun ölümüne hiç inanmıyordum. Babam benim için başka bir insandı. Ahvaz'da ilk, orta ve lise 2'ye kadar tahsilimi yaptım. Orada Fransız okuluna gidiyordum, iyi öğrenciydim ve dramada çok başarılıydım. Ailem okumamı çok istiyordu. Lise sonda Tahran'a geldik ve ben iyi bir okulda okumaya başladım. Lise diplomasını aldığım vakit annemin ısrarıyla tıp okumaya başladım. Fakat tıp bana gore değildi, beni delirtiyordu. Evde çok yalnızdım ve despot bir baba ve anneye sahiptim. Çok az evden dışarıya çıkabiliyordum. İlk eğlence ortam hayatımda Tahran Üniversitesi'nin açtığı desen ve tasarım kursuydu ki ona katıldım. Aynı yılda Tahran Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde resim bölümünü kazanabildim.

Pardon, Şah zamanında üniversite ortamı nasıldı, anlatabilir misiniz?

Harikaydı tek kelime ile. Kızlar ve erkekler arasında hiç bir ayırım yoktu ve aramızda sadece dostluk ve saygı vardı efendim. Devamlı çıplak modeller gelirdi ve onları biz çizerdik, şimdi gibi değildi herhalde. Şimdi çıplak bir erkek model poz verirse tüm bayanlar hamile kalırlar herhalde. (Gülüyor.) Okul devam ediyordu ve ben 2. sınıftayken okulun dekanı ve İran'ın en ünlü mühendis ve mimarıyla evlendim. Bu adam ünlü "Mühendis Seyhun"du, okuldayken birinci ve ikinci çocuğum dünyaya geldiler. Okul bitti ve iyi notlarla mezun olup evde çizgi çekmeye başladım, resimler meydana çıkıyordu ta 1966 ya kadar ki bu senede "Seyhun Galerisi"ni açtım .

1966 herhalde sizin için sanat hayatınızda çok önemli bir yıldır değil mi?

Hayatımın en önemli günleri bu tarihlerden itibaren başlamıştı. Zira Galeri Seyhun benim için her şeydi. Bir kere İran'ın ilk sanat galerisi sayılır ve çok enteresandır ki İran'ın ilk sanat galerisinin sahibi bir hanımdır. Galeri işine başladığımdan itibaren en iyi ressamlar ve sanatçıların odak noktası oldu. En iyi İran sanatçıları **Parviz Tenavoli, Bahman Muhases, Abulkasim Saiidi,** Kazemi gibi sanatçılar işlerine bizim galeriden başladılar.

Galerinin eserleri yurtdışına gitti mi?

Evet çok fazla gitti. Bizim çocuklarımız çok faal sayılıyorlar. Yaşar Bey'le çok fazla resim yurtdışına gitti. Çoğu zaman Kültür Bakanlığı da bize yardım ediyordu. Fransa'da bizim resimlerimiz ve galerimiz çok nam ve hava yaptı .

İki çocuğunuz var, onları anlatınız.

Kızım Fransa'da hukuk okudu, fakat herhalde kan çekiyor ki Amerika'da galericilik yapıyor, durumu fena değil. Kızım orada bizim şubemizi açtı ve oradaki adı, yani LosAngeles'taki adı "Seyhun Galerisi"dir, yine de satışı iyi ve faaliyeti daha iyidir.

Oğlum uluslararası ticaret okudu. Babası gibi mimarlık okumak istiyordu fakat sonradan vazgeçti, o da Paris'te okudu ve yaşadı, fakat şimdi İran'da yaşıyor .

Siz bir Batılı kadın portresini bize çiziyorsunuz. Devletin kurallarına da pek fazla bağlı görünmüyorsunuz. Eşarpınız bile yok. Galeride başı açık oturuyorsunuz. Acaba İran kadını siz misiniz veya sizce İran kadını nedir?

Ben İranlı bir kadınım. Senede 4 kez kalbimin kontrolu için Fransa ve Paris'e gidiyorum, dünyayı yakından, her tarafından görüyorum. Hz. Ali'yi çok sevip ve dediklerine saygı gösteriyorum ve onun dediği gibi zamanla yaşıyorum. Çarşaf başıma atmam, Müslüman olmak bunda değil, Müslümanın kalbi kibardır, ruhu okşar. Hz. Hüseyin der ki: "Dinin yoksa hür ol." Ben hem dindarım hem hür. (Gülüyor)

İslamın neresinde kadın çarşafa mecburdur efendim? Devrim rejimi bizi hapise de attı. Girdik ve çıktık. Zira bir sanatçının her tarafta yeri olması gerekiyor. Hem köşkte ve hem hapishanede. 26 sene boyunca rahatsızlık ve problemleri çok yaşadım Ata Bey, fakat hâlâ değişmedim. Yaşlandım ama hâlâ aynı karaktere sahibim. Batıda bizim kadınımızdan acayip acayip portreler çiziyorlar. Bizim kadınımız bu resimlere çok yabancıdır. Tahran'da bir doktor hanım beni ameliyat etti. Bu hanım Fransa'da çok iyi tanınır. Paris'e gitmek istediğim zaman demiştiler bu Dr. Hanım bakmışsa bizim bakmamıza gerek yok .

İran'da hanımlar her konuda söz sahibi mi?

Tabi ki efendim her konuda onlar erkekleri geride bırakmışlar. Bu devrimden sonra daha fazla göze çarpıyor. Bizden Batı'da, okuması yazması olmayan, köylü ve zekâsı düşük insanlar gibi bahsediyorlar. Gelsinler bu şartlarda İran'ı bir görsünler. Bizim rahatsızlığımızın sadece Batı'dan olmaması gerekiyor, İran'ın kendi bazı kafasız devlet adamları da bu düşünceleri takviye ediyorlar.

Bizim eski elbiselere bir bakınız. Sanat açısından baktığımız zaman bizim elbiseler çok şık ve avangarddır. Fakat herkesin eşarp bağlaması çok tuhaf geliyor bana. Dünya da bizimle ve kendisiyle dalga geçiyor. Bakıyorsun bir gün tüm sinema ödullerini dünyanın bir kentinde İranlılar kazanmıştır ve ertesi gün çok hak eden sanatçılar hiç ödül kazanmadan ülkeye dönmekteler. Amerikalılar ve tabii ki İngilizler her zaman insanları çok iyi, süt veren inek gibi görmüşler bizi iyice sağmışlar, onlar tabii ki, paramızı ve petrolümüzü istiyorlar.

Sanat ve sanatçının İran'da sosyal veya siyasi olarak veya genel olarak yeri nerededir?

Bakınız size önemli bir şey söylemem gerekiyor. Çoğu şey 25 sene önceyle çok farklı yerlerde durmakta. Bu döneme siyasi bir bakışla bakmadığımız zaman çok basit ve inkâr edilmez bir biçimde söyleyebiliriz ki İran'ın altın sanat dönemi bu dönemdir. Genç ta-

Aksam Gazetesi

kım ressamlar, grafikçiler kıyamet ediyorlar, fakat eski fosil sanatçılar da bu gençlere karşı saflardalar ve onlara meydan vermiyorlar. Lakin bendeniz gençlerin en iyi ve sadık dostuyum. İran'da bizim eski ressamımız sayın bayan **Mükeremme,** resimlerini ilk kez Kültur Bakanlığı'na götürdüğü vakit tum eserlerine Sanaat'tan Bos diye hitap etmişler fakat bu bayan İsviçre dünya ressamları toplantısında hem ressamların en iyisi ve hem 2001 Dünya Kadını olarak seçildi. Tüm dünya bu Hanımı prezante ediyor ve o bizim gururumuzdur.

Sanat İran'da her zaman hürriyeti engelleyen güçlerin karşısına çıkmıştır ve şimdi de bunu yapıyor. Görevi bu zaten. Kısacası şöyle diyeyim: Sanat İran'da milli ve devlet şekliyle iki kategoride ele alınır. Bendeniz milli sanatçıyım, devlet tarafıyla işim olmaz.

İran'dan söz ederken aşk, irfan, edebiyat ve şiir aklımıza geliyor. Sanatçı İran'da âşık olmadan sanat yapabilir mi? Siz âşık mısınız?

Efendim ben her zaman âşığım. Aşk'ın değerli ve derin anlamında -maalesef bunu bir Batılı zor anlar ne diyeyim ki?- çiçeğe, tabiata, Allah'a ve resme âşığım. Hep bir şeyler ekiyorum efendim, yaşadığım süreçte bendeniz âşığım. Şu anda İran'a âşığım, o benim sevgilim. İran için her şeyimi verebilirim. Paris'teki hastanede efendim 110 doktor çalışıyor, bunun 50'si İranlı doktor. Oturdum ağladım. Neden bu doktorlar İran'a dönmüyorlar? İran'da çok şeyler yanlış işte! Babam derdi: "İşler karıştığı vakit köpeğin önünde ot, atın önünde et olur." İşte bizim İran hikâyemiz biraz öyle olmuştur.

Aileniz sizden neden uzaklar efendim?

Benim eşim ilk başta **İbn-i Sina**'nın mezarının mimarisini yaptı, sonra **Nadir Şah,** Hayyam ve Firdevsi'nin tüm kabirlerini ve anıt yerlerini bina etti. İran'da tüm azametiyle birlikte bu binalar **Muhendis Seyhun**'un eseridir. Bu mimar dünyada hiç bulunmayan bir sanatçıdır. Lakin İran'da siyasi nedenlerle onu dışladılar, o da İran'ı terk etti. Kızım Amerika'da para kazanıyor. İran'ın ihtiyacı olduğu her vakit burada olacak ve oğlum şu anda İran'da yaşıyor.

Son olarak Türk okuyucumuza ne mesajiniz var? Türkiye'de, İstanbul'da bir sergi açmaya var mısınız?

Bugünkü dünya siyasetiyle tüm insanlar İran Körfezi'nden tutun Irak, İran, Afganistan, Türkler, Azeriler hepsi bir toprağın adamları bence. Bunlar bir ülkeler. Biz Türklerle biriz. Sizin "Doğu Konferansı" benim tüylerimi dimdik etti. Sizin ve Türk arkadaşlarınızın yaptıkları çok önemlidir. Siz bana burada bir sürü Türk tanıttınız. Artık **Tuncay Akgün**'ü ben iyi biliyorum. Sizin kanalınızla onu İran'a tekrar davet ediyorum. **Mevlana İdris, Hakan Albayrak ve Nihat Genç Beyefendi'yi** tanıdım sayenizde Ata Bey. Türklerle kucaklaşmamız gerekiyor. Devletlerin işi milletlerin arasında nifak ve kin ekmekten başka bir şey değil ama milletlerin amacı, devletlerden ayrıdır. Milletler aynı din ve kültürden insanlık çerçevesinde birbirini sevmeli ve kucaklamalıdır.

Herkesin layık olduğu derecede rahat ve huzurlu yaşaması gerekiyor. Açlık çeken bir insan, kültürünü bile unutur.

Sizin davetiniz resim sergisi için çok güzel bir davettir. Bunu tum kalbimin zerreleriyle kabul ediyorum, ne zaman siz deseniz emrinizdeyiz efendim .

Efendim bize zaman ayırdığınız için size çok çok teşekkür ediyorum, kendi adıma ve dergimizin adına, Kaçak Yayın olarak size minettarız, saygılar efendim .

Efendim gurur duydum. Mutluyum ve size başarılar diliyorum. Saygı bizden olur. •

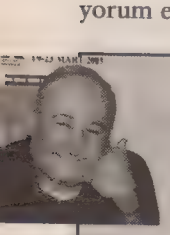

Beyoğlu Hikâyeleri

Oktay Güzeloğlu

DÖRT BİLEZİKLİ TAVŞAN

"Benim, bileğimi kesecekmiş" dedi, "Anlamadım kim?"

"Hırsız Bit'i tanırsın, buranın adamı olacak sözde. İnsan kendi sokağının insanına saldırır mı? Bir kere boğazıma bıçak dayadı.

- Kızım sen de bu aç sokaklarda altın bileziklerle geziyorsun.

- Ne yapiim, süs diye takmıyorum ya. Yarın bir gün ortada kalırım, hasta olurum. Bizim alemde ne olacağın belli olmaz, topu topu dört tane bilezik, zorla aldım valla. Evde de bırakamam, hırsız çok, iki kere soydular evi.

- Erken git evine be kızım. Her gün sabaha kadar gezip içiyorsun?

- Yok be o kadar içmiyorum. Sahte, sulu rom içiyorum. Hanzolar anlamaz. Anladılar mı, 'para vermem' derler, ama bir-iki tatlı söz, bağlarım. Pezevenkler!., Evde karısına söyleyemediğini bize söylerler. 'A..na koyiim' derler, ben de 'Emine kim?' diyorum. 'S..tir' dediler mi, 'Birazdan süslenirim' deyip geçiştiriyorum, hoşlarına gidiyor, komiklik yapıyorum. Bu alemde hep 'delikanlısın' diyeceksin ibnelere, puştlara. Amaan böyle işte... Yaş 45 olmuş, 28 senedir bu alemdeyim. Babam bir de 11 erkek kardeşten sonra adımı Şükran koymuş. Bu aleme düşeceğimi bilseydim valla doğmazdım.

- Kızım senin elinde mi?

- Doğru be, siktir et Şükran'ı. "Tavşan" daha iyi, zararsız hayvan, benim gibi. Bak, hapishaneden çakmaklık göndermiş bir müşterim diyerek gösterdi.

(Hapishane işi boncuklu, üzerinde de "tavşan" yazıyordu.) "Oooy! hapishanelere kadar adım düşmüş." dedi. Kahkaha attı ve hadi seni bu akşam bir yere götüreyim, valla para benden. Paspal bir yer ama neşeli. Bir de dönme var, şarkı söylüyor. Ben bu dönmeye bilmeden aşık oldum; söyledim. 'Ay ben de sizdenim' dedi. 'Niye pantolon giyiyorsun?' dedim. 'Sen de giyiyorsun ya' dedi. Valla, ne güzel çocuk, bir içim su, acıdım; Dönmüş. Onu dinlemeye gidelim, çok acıklı söylüyor, söylerken ağlıyor valla.

- Sen de ağlıyor musun?

- Doğru be, ben de ağlıyorum

- Yahu Tavşan canım istemiyor... (dediysem de ısrar etti.) Kaçta gideceğiz?

- Gece 12'den sonra bizim lokantada iş bitiyor zaten. 2'de çıkıyor dönme, onun için gidiyorum. Orada keriz de çok, ısmarlıyorlar ama bu gece olmaz. Ben sana ısmarlayacağım, söz.

- Adamın var mı?

- Yok be, bizde adam mı durur? Zaten az para kazanıyoruz. Sen şimdi güzel adamsın, durur musun?

- Beni karıştırma

- Delikanlı adamsın sen.

- Bırak kızım nereden çıktı bu laflar?

- Tabi sen delikanlısın, bizim patron abla da söylüyor, 'serserilerden çok korudu bizi' diyor.

- Yahu, bırakın bu lafları, ben kabadayı değilim, beni severler o kadar.

- Ben de, seviyorum seni. Bak, yanlış anlama, kardeş gibi seviyorum.

- Nasıl seversen sev be kızım...

Tavşan; çirkin, sekerek yürüyen zayıf, sarıya boyanmış saçlı, 5. sınıf meyhanelerde çalışan, "vesikasız" bir orospu. Yüzünün çizikleri , yaşanmışlığın kırık düşleri gibi durur alnında.

Gece buluştuk. Doğru dönme şarkıcıya... Ooo içerisi toz duman; Abiler, ablalar, travestiler, ibneler, hanzolar yığılı. Küçük bir yer. Kenarda zorla bir yer bulup oturduk. Sahnede bir menopoz karı şarkı söylüyordu. Tavşan, herkesle samimi, selamlaşıyor. Ben de kafamla selamlıyorum, tanımadığım insanları.

Birer duble rakı attık. Aslında ben bir atana kadar Tavşan üç duble attı. Arada bir yalandan çığlıkla gülüyor, kafasını omuzuma vuruyor, neşeli etrafa fazla havalı poz atıyor.

Saat geldi ve anons! Dönme şarkıcı çıkacak, bir alkış, bir alkış, ıslıklar gırla, sanki Zeki Müren çıkıyor. Önce sesi, sonra kendi çıktı. Sahne yirmi beş santim yükseklik, üç metre genişlikte vardı. Ses ayarı yüksek, insanlar yüksek sesle konuşuyor. Fakat gürültüde laflar havada çarpışıyor, davulcu osuruğu gibi boşa gidiyor. Tavşan kulağıma eğilmiş anlatıyor. Anlamıyorum zarını patlatacak. Dönme şarkıcı dönmüş sesiyle, kendini yerden yere atarak acılı şarkılar söylüyor.

.Bir ara yanımıza geldi. Bize -bilhassa bana- "Yazık değil mi sana" şarkısını söylüyor. Tavşan kızdı, kıskandı.

"Git lan ibne,dönme!" diyerek tersledi. Dönme de, şarkı arasında "orospu!" diye bağırdı mikrofonda patlayan sesle. Bir anda ortalık karıştı. Birisi geldi,Tavşan'a bir sürü küfür yağdırdı. Tavşan sarhoş, abuk sabuk küfürler ediyor. Laflar bana da çarpmaya başladı. Geleli üç saat olmuştu. üç saattir nöbet tutan suskunluğum kendini adamın üzerine attı. Sonunda, sağ kaşım yaralı kanlı, Tavşan üç-beş, belki de daha fazla yumrukla kurtulmuş olarak, sokaktaydık. Tavşan hâlâ "İbne dönme, benim yanımda sana asılıyor, yazık değil miymiş sana. Ne var lan ibne! Çirkinsem ne günahım var, yaratan utansın, çirkinim lan! Sana ne ulan, sana ne dönme, ibne!" diye ağlıyor, bağırıyor. O sarhoş, ben sarhoş, "eve bırak beni" dedi. Sakinleşti. Kolumda, perişan evine gittik.

Kapıda, "hadi çık yat" dedim.

"Sen de gel, gel valla saldırmam" dedi. "Kafam çok iyi" dediysem de evine girdik, yattık.

Sabahleyin üzerimde bir ağırlık vardı. Tavşan'dı...

Manken

Gotik çizgi tiyatrosu

Perker

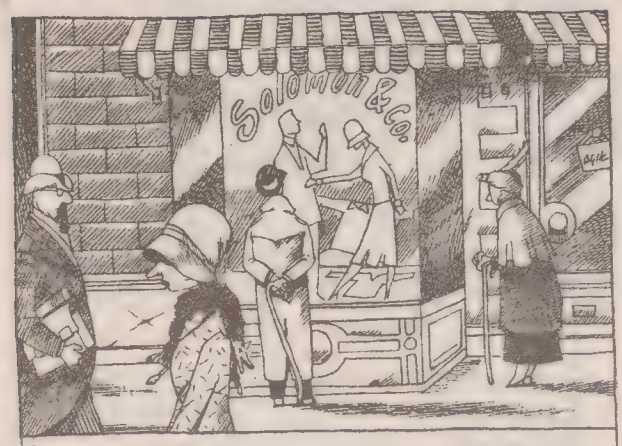

Bütün vitrin mankenleri gibi, Suat'in de donuk bakan gözleri vardı. Ama meslektaşlarından farkını teşhis etmemeniz imkansızdı. Dört yıldır Musevi tüccar bay Solomon'un vitrin mankeni olarak çalışıyordu.

Ancak ilk bir kaç yılın ardından terpi görüp mağazanın içine alınmıştı. Yakışıklılığı ile iç dekorasyonu şenlendirmesinin yanısıra satışlara da hatırı sayılır bir müspet etkisi olmuştu Suat'in.

Her şey pevkalade gidiyordu maaşallah. Bay Solomon, Suat'in sebebiyet verdiği her satışın ardından her zamanki babacan edasıyla gelir, sırtını sıvazlardı genç ticari heykelin.

Gelin görün ki pürüzler de yok değildi. Müessesenin kasiyeri Harun'un kıskançlığı, kadın rejonunda çalışan hanımların bir numaralı dedikodu malzemesi idi.

Harun'un bay Solomon'un gözüne girebilmek için gösterdiği gayret neticesizdi. Bay Solomon her zamanki gibi saat beşte ayrılırken, yeni gelen malları kaydetmesini tembih etti Harun'a.

Harun, beklediği fırsatı yakalamanın inancı ile öyle bir sırıttı ki apseli dişlerinin kokusu kasaya yakın duran bir müşteriyi kaçırdı. 'Bu gece' diye düşündü Harun, 'senin işin tamamdır.'

Diğer tezgahtarlar 6:30 da dükkanı terkettiler. Harun harekete geçmek için sokaktaki mağazaların boşalmasını bekledi. Saat 9:00 itibariyle Suat'i kaptığı gibi bodrum katındaki banyoya götürdü.

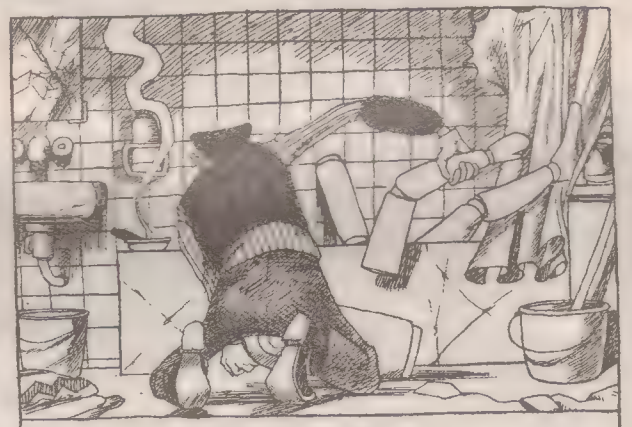

Genç manken vitrinde uzun süre durup kirlenen giysileri yıkamak için kullandıkları küvete yatırıp parçalara ayırdı. Ah, kıskançlık değil miydi tarihte işlenen ilk cinayetin de nedeni?

Harun, vücut parçalarını bir valize, giysileri bir diğerine doldurduğu gibi solugu Fethi Paşa korusunda aldı. Valizleri ayrı çukurlara gömüp delilleri birbirinden uzaklaştırmaktı niyeti. (Allah'ın belası!)

Bir yandan Suat'in mezarını kazıyor, bir yandan düşünüyordu. 'Fethi Paşa korusu Üsküdara'mı bağlı Kuzguncuğa mı' diye. Bunlardan birisine bağlı ise niye Sultantepe'deydi? İki çukur boyunca düşündü.

Ertesi gün Harun'un en mesud günüydü. Bay Solomon'un ise ağrı kesici almaktan başka çaresi yoktu. Oğlu gibi sevdiği Suat 'çalınmıştı'. 'İnsan alt kattayken üst kapıyı kilitler' diye çıkıştı Harun'a.

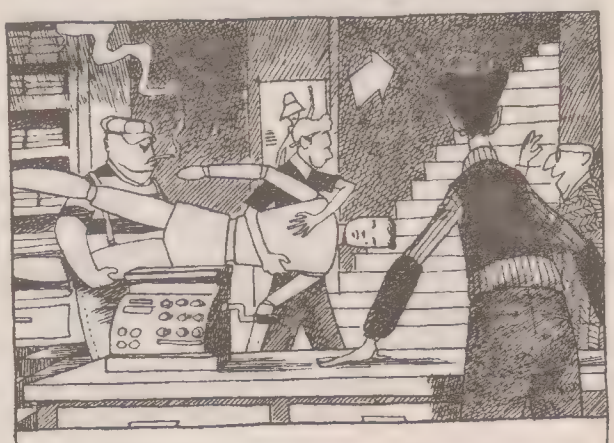

Harun'un planı öğleden sonraya kadar tıkır tıkır işledi. Aralarındaki husumete rağmen kimse en ufak bir şüphe duymamıştı. Lakin öğleden sonra getirilen yeni manken her şeyi alt üst etmeye yetti.

Bir kaç gün sonra yeni mankenin Suat'in amcaoğlu olduğu ortaya çıktı. Üstelik onun da adı Suat'ti. (Bu modelin adı hep Suat'di) Yeni Suat'in gözleri hep Harun'un üzerindeydi. Gerginlik artıyordu.

Harun Suat'in bir şeyler bildiğinden şüpheleniyordu. Risk alamazdı. Kararını verdi. Yeni Suat'i de aynı akıbet bekliyordu. Bir kaç hafta sonra bodrum katındaki kürvet ikinci cinayetine yataklık yaptı.

Geçmiş muvaffakiyetinin rahatlığıyla bir elinde çeset diğerinde giysilerin bulunduğu valizlerle yürürken tiz bir düdük sesiyle irkildi Harun. Yasanın muhafızını görür görmez kaçmaya başladı.

Polis Harun'u elinde valizlerle görmüştü ve her an teşhis edebilirdi. Harun kararını verdi ve bir duvarın arkasında pusuya yattı. Bir kaç dakika sonra Üsküdar bir evladını daha kurban verdi.

Şehit polis memurunu sırtına alan Harun tekrar F. Paşa korusunun yolunu tuttu. Yolda, polislerle bekçiler arasındaki farkı düşündü. Kızılay ve Yeşilay konusuna da hafifçe bir değindi.

Önce panikle tüm valizlerin içini boşalttı. Polisi ortadan kaldırmalıydı Evvela. Fakat üniformasıyla gömmek iyi fikir değildi. Yaklaşan siren sesleri arasında gömdü çıplak kahramanı.

Ardından polisin kıyafetlerini yaktı geriye delil bırakmamak için. Zamanı kalmamıştı, yeni Suat'i dükkana geri götürmeye karar verdi. Zira daha fazla oyalanamazdı.

Yeni Suat'i bir kaç gün 'ertelemek' zorunda kalması biraz sinirlerini germişti. Etraf polis kaynadığı için dükkanın ışıklarını yakmadan, karanlıkta monte etti uzatmalı kurbanını.

Ertesi gün işe gelirken dün geceyi çoktan akıntıdan silmişti Harun. Tamamen temizdi. Yeni Suat sapasağlamdı. Polis yerin altındaydı. Üniforma kül olmuştu. Kendisini bekleyen pusudan bihaber.

Dün gece panikle cesedi gömerken karanlıkta farketmemiş, polisin üniforması diye Suat'in giysilerini yakmış, üniformayı valize koymuştu. Suat'e de katlettiği polisin üniformasını giydirmişti.

Korudaki dumanları farkedip etrafı araştıran polis cesetleri ve rahmetli mankenin giysilerini bulmuştu. Etiket üzerindeki adresi takibeden kahramanlar bay Solomon'un dükkanına ulaşmışlardı.

Cani tezgahtar tutuklanıp polis olosuna kondu. Bay Solomon, amcaoğlunun intikamını alan elemanının sırtını sıvazladı. Yağmur, Kadıköylün taş sokaklarını yıkayıp Harun'un ayak izlerinden temizledi.

mkparker@yahoo.com

Türkçe'ye çeviren: Gamze Deniz
Fotoğraflar: Gamze Deniz

Kencho Wangmo Deniz

HİMAYALAR'DAN İSTANBUL'A

Kencho Wangmo'nun Masalı

Annem ve ben, Hindistan'daki Bhutan Başkonsolosluğu'nda, "Dasho" diye hitap ettiğimiz önemli bir Bhutanlı devlet görevlisinin onuruna verilen bir yemeğe davet edilmiştik. Dasho, annemi ve beni masasında kabul etti. Türkiyeli olan annem, uzun bir süre Bhutan'da dilbilimci olarak eğitim görmüş ve çalışmıştı. Dasho onunla dilbilim ve siyaset konuştu. Çevredekiler, Dasho'ya benim de ilk kez Türkiye'ye gideceğimi ve orada okuyacağımı söylediler. Dasho beni dikkatle süzdü, "Sen tarihimizin ilk Bhuturk'ü olacaksın", dedi. Peki, "Bhuturk" demekti?

Doğduğum ve büyüdüğüm ülke olan Bhutan Krallığı, dünyanın pek çok yerinde bilinmiyor. Bhutan, dünyanın en yüksek dağları Himalayalar'da; Nepal, Hindistan, Çin ve Bangladeş arasında çok küçük bir ülke. Son nüfus sayımına göre Bhutan'da toplam 600,000 kişi yaşıyor. Ülkemle ilgili dünyada bilinenler genellikle kulaktan dolma şeyler...Ülkem pek çok kişiye göre sadece egzantrik bir tatil cenneti. Ancak içinde yaşayan insanlar olarak biz, Bhutan'la ilgili hiç bilinmeyen pek çok şey anlatabiliriz...

Ben 3500 metrede kurulmuş küçük bir köyde, Wangdicholing'de doğdum ama şimdi Asya ile Avrupa arasında kurulmuş, deniz seviyesinde kocaman bir kentte, İstanbul'da yaşıyorum.

Bizler, Bhutan'da dışarıya epeyce kapalı bir hayat sürüyoruz. On yıl öncesine kadar televizyonlarımız yoktu. Cep telefonu, internet gibi teknolojiler hayatımıza yeni yeni girdi. Ülkemiz çok az sayıda turist kabul ettiği için, dünyadaki öteki halkların nasıl yaşadığını fazla bilmiyoruz. Ben, Bhutan'ın kuzeyinde, Himalayalar'ın Budistler açısından en kutsal kabul edilen kentlerinden birinde, Bumthang'da küçük bir köyde dünyaya geldim. Hayatımın büyük bir kısmı o köyde geçti. İlköğretimimi ve liseyi orada tamamladım.

Biyolojik annem Lhamo iki yıl önce kanserden öldü. Lhamo Anne'nin çok zorlu bir hayatı vardı. Tam on beş kez doğum yapan Anne'nin en küçük çocuğu benim. On beş çocuğun sadece altısı bugün hayatta. Bhutan'da bebek ölümü oranı halen çok yüksek.

Lhamo Anne'nin ölümünden sonra uzun bir süredir ailemizin bir parçası olan bir kadının çocuğu oldum. Bhutan'da bizler genellikle kan bağından doğan yakınlıkların insanlar üzerinde bir mülkiyet yarattığını düşünmeyiz. Aileleri sevgi ve saygı bir arada tutar. Kan bağımız olmasa da, sevdiğimiz birini ebeveynimiz, kardeşimiz, kuzenimiz olarak adlandırabiliriz. Benim yaşadığım tek fark, annemin Türkiye'den gelmiş olmasıydı. O, Bhutan'da okuyan ilk Türkiyeli'ydi, şimdi ben de onun ülkesinde okuyan ilk Bhutanlı'yım. Türkiyeli annem beni evlat edindikten sonra bütün hayatım değişti. Onu tanıyana kadar ben de Türkiye'yi hiç duymamıştım. İstanbul'u duymuştum ama İstanbul'u bir ülke zannediyordum.

Bhutan'dan 2006 Nisan'ında ayrıldım. Annem ve ben Phuntsholing sınır kapısından çıkarak Bhutan'a geçici bir süreliğine veda ettik. Önce Hindistan'ın doğusundaki Siliguri kentine geldik. Orada bir gece dinlendikten sonra arabayla Bagdora'ya gittik. Bagroda'da ilk kez uçağa bindim. Hayatımın ilk uçak yolculuğu. Annem Delhi'ye kadar mışıl mışıl uyudu. Ben de camdan bir rüya gibi görünen bulutları izledim. Evden ilk kez bu kadar uzaklaşmıştım. Hayatımda en çok güvendiğim kişi yanımda olmasaydı, çok korkardım.

Delhi'de annemle birlikte Türk Konsolosluğu'na gittik. Orada ilk kez annem dışında Türkçe konuşan kişileri gördüm. Konsolosluk'ta bana çok sıcak davrandılar. İnce belli çay bardağı ile ve Türk yemekleriyle tanıştım.

Delhi çok büyük ve kalabalıktı. İstanbul da öyle miydi? Vizemi beklediğim günler boyunca sürekli İstanbul'u düşündüm. Annemin melodik bir biçimde, tatlı tatlı konuştuğu dili, Türkçe'yi her yerde duyabileceğim kenti. Daha önce hiç görmediğim denizi... Deniz nasıl bir şeydi acaba? Biz kıyıda dururken nasıl oluyor da gelip bizi almıyordu? Kafamda şimdi bana komik gelen pek çok soru beliriyordu.

Annem ve ben Mayıs 2006'da Atatürk Havaalanı'na ulaştık. Annemin ailesi bizi karşıladı. Ben daha yürüyen merdivenlere ayak uyduramıyordum. Yorgunluğum algılarımın sürekli çalışması nedeniyle silinip gitmişti. Her şey benim için yeniydi. İnsanların genellikle geleneksel giysilerle, gho ve kiira ile dolaştığı, herkesin ya Budist, ya Hindu olduğu, büyük dağların yüksek yaylaları birer dev gibi sardığı, gökyüzünün ve yıldızların çok yakındaymış gibi göründüğü, kentleşmenin ve sanayinin çok uzağındaki evimden yeni evime gidiyordum. Artık yeni bir evim, yeni bir ailem vardı. Yeni bir anneannem, dedem ve teyzem olmuştu.

Hayatımın ilk İstanbul kahvaltısını anneannemin evinde, o pazar sabahı yaptım. Et yemediğim için sucukları yumurtadan ayıklayarak. Annem Bhutan'ı ve oradaki ailemizi bir süreliğine geride bıraktığı için üzgündü ve Bhutan'daki evimizin resimlerine bakamıyordu. O resimleri anneannem ve dedeme ben gösterdim. Anneannem ve dedem benim varlığımı hiç yadırgamamışlardı. Sanki hep oradaydım, onlarla büyümüştüm. Onlardaki bu rahatlık ve sıcaklık benim de yabancılık duygularında çabuk sıyrılmama neden oldu.

Ama önümde çok uzun bir yol daha vardı artık. Fiziki yolculuğum İstanbul'a ulaştırmıştı beni. İstanbul'da Türkçe öğrenecek, üniversiteye gidecektim. Büyük bir kentte yaşamayı da burada öğrenmem gerekiyordu. Karma'mın nasıl olduğunu henüz bilmiyordum. Bhutan'ın ilk ve şu an için tek kadın yazarı **Kunzang Choden**'in *Karma Döngüsü* adlı romanında geçen şu söz hep kafamı kurcalıyordu: "Bir kadın hayatında ne kadar uzağa gidebilir?" Ben Bhutanlı bir kıza göre coğrafi açıdan epeyce uzağa gitmiştim. Ama tinsel açıdan nelere ulaşacağımı henüz bilmiyorum.

Bhutan halk masalları Batılı okurları şaşırtır. Batılı okurlar bizim masallarımızdan, Batı masallarındaki gibi hep ders veren bir sonuç beklerler. Ama biz masallarımızı bir derse bağlamak için anlatmayız. Çünkü kendimizi ders verebilecek gibi yüksekte görmüyoruz. Sade hayatlarımızın içinde yer alan olayları anlatıyoruz çevremizdekilere. Masallarımızdan birinde bir tat bulabilenler, başka masallarımızı da dinlemek istiyor. Benim hayatımın masalı da öyle. Devamını dinlemek istediğiniz sürece anlatılacak.

Oktay Güzeloğlu

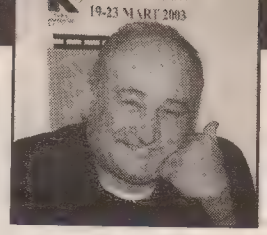

ADI: GÖNÜL DOĞUM: 1960-Çorum MESLEĞİ: HAYAT KADINI

(Sohbete başlamadan biraz evvel telefon geldi. Cep telefonunu açtı, küfürler etti. Murat isimli biriyle konuştu.)

Kim bu Murat?

Köfteci. Ben onların mekânında çalışıyorum. Bana ilgisi vardı. Ben Murat'la aşağı yukarı bir sene... Yukarda odaları var, aşağıda mekân var. Ben masa kurduruyordum müşterilere orda, öyle kısaca sığınıyordum yani. Sonra Bekir devreye girdi, şimdi Bekir bana âşık.

Bekir kim? Babası.

Babası mı? Biliyor mu oğluyla ilişkisi olduğunu.

Biliyor.

Ne diyor? Baba oğul aynı yerde mi çalışıyorlar, düşman olmuşlardır? Hatalısın kızım.

Çok güzel soru. Kalacak yerim yoktu. Murat benim boğazıma sarıldı mekânda, Bekir Ağa iki tane tokat, sağlı sollu vurdu, bu mekânı ben yaptım dedi.

Sende hata var Gönül.

Ne gibi...

Artık babasıyla olmazdı öyle iş.

Olmaz.

Onlarda da ahlak yokmuş.

Ahlak onlarda yok zaten, Oktay ne yapardın sen, koma sarhoş oğlu mu, babası mı ben fark etmiyorum bile olayı, şimdi Bekir bana tav. Ah şimdi oradaydık.

Bekir sana tav da, oğluyla nasıl geçiniyorlar bir arada?

.....

Düşünmüyorlar mı? Patron kim? Bilmiyorum, zor iş.

Sende anlamıyorsan bu âlemi kimse anlamaz. Boşver yani, benim olayım onla değil boşver. Bundan önce bi özel yaşantım var, onlar bi mekânda yaşanan bi olay, bi de benim aile mevzuum var. Şimdi, Murat bi milyon, pardon arkasını döner yeni...

Ne demek o?

Sen anla, Beyoğlu'nu yazan sensin.

Seni her zaman satan yani...

Kendini de satar... Bir milyona, çek para der Murat.

Çok mu cimri?

Bedava. O mekâna düşen kadınları düşürür, yukarı çıkartır.

İş oluyor mu orda?

Müşteri önlerine kokmuş yemek koyar.

Sana da mı? öyle yaptı?

Günaydın. Aşağı yukarı bir sene zaten Murat'la kaldım yukarıki odada. Sonra Bekir devreye girdi. Sonra, bizde yalan yanlış olmaz, gel bir de orda dinle.

Boşver ben sana inanıyorum.

Sen şahane bir adamsın, sana anlatıyorum.

Boşver bu sözleri.

Bekir oraya girince oğlu Murat beni tehdit etmeye başladı, seni öldürücem, babam bile seni kurtaramaz, falan filan... Baba-oğul bir karıyı ..kmez ki Oktay!

Olur mu öyle şey!..

Bunun kanunlarda belki de cezası vardır.

Bunun cezası olur mu kızım. Sen suçlusun burada, çünkü ikisiyle de bile bile sen yatıyorsun?

Ne kadar cahil bi karıyım değil mi?

Ben, cahillik demezdim buna.

Ne diyorsun?

Çaresizlik diyorum.

Ne güzel söylüyorsun aslında, şahane söylüyorsun...

Bu çaresizlik. Asıl şerefsiz onlar.

Çook çoook.... Benim çaresizliğimden faydalanan bunlar değil mi?

Tabii, onlar ahlaksız. Onlar dürüst olsa, babası seni kovar, sen benim oğlumla takılmışsın der. Kovar seni...

Yattık, kalktım, üstüme geldi. Bekir'in bana asılması iyi. Masa kurduğum için, müşteri getiriyorum.

Neyse kızım. Onlar pezevenk, boşver.

Korkuyorum, Oktay. Murat, öldürücem möldürücem seni diyor.

Ne korkacaksın! Siktirsin... Seni bulmuş gariban, hile yapıyor pezevenk.

Bizi mekânda, tuvalette, ayakta ..kiştiriyorlar bizi yaaa Oktay.

Pezevenk bunlar be Gönül, boşver.

Oktay, benim hayatımı çok güzel yazar mısın?

Yazarım. Bir kitap yapar mısın?

Yaparım.

A'dan Z'ye benim hayatımı kitap yap. Harfi harfine anlatacağıma emin ol. Kitap yapıcaksın ama, bir şey istemiyorum, bastır, bana ver tamam mı?

Söz.

Yanlış yok, hayatımı sayfalara dök, sana inanıyorum.

Tamam söz, yazıcam.

Hem Pınar'ı yazdın ya, benimle Pınar aynı yerde çıksın.

Tamam, tamam dedim, uzatma.

Yanlış anlatıyorsam, tüü de bana. Sen de yazmazsan ben tüüü derim sana. Bak ben 15 yaşında bir astsubayla evlendim...

Evet.

O astsubaydı. Benim 3 tane yavrum oldu. On beş yaşında aldı beni, 21 yaşında boşadı.

Boşadığında üç çocuğun mu vardı?

Bi Banum oldu, bi Barışım, bi Umut'um oldu. On beş yaşında benimle evlendi, 21 yaşında Kartal mahkemesinde boşadı.

Nerelisin sen?

Trakyalıyım, Çorlu'nun köyünden.

Niye boşadı seni? Sebep ne? Beş senede üç çocukla neden boşadı?

Şimdi o adam, beni dinle... On beş yaşında aldı, şimdi... (bir müddet aklı gitti) neresi orası?

Neresi?

Pendik'te oturuyorduk, adı Deniz'di, uçak teknisyeniydi, evlendi benle. Sonra onun, şak, Ankara'ya... Bir... Nasıl söyliim?.. Dur biraz... Geçenlerde ben telefonumu bile hatırlayamadım. Dur biraz... Eee... On beş yaşında beni Deniz aldı, yirmi yaşında, beni Deniz boşadı haa... (Kendi kendine sayıklar gibi konuşuyor.) Kadıköy'de. Bostancı'da benim düğünüm oldu. Sıkılıyor musun Oktay?

Hayır, dinliyorum. Rahat ol. Niye sıkılayım ki? Daha iki saat oldu.

Neyse... Sonraaa, benim kocamın helikopter... şeysi, ha helikopter kursu çıktı Ankara'ya. Ben de yeni evliyim daha. 15 yaşında çocukum daha kocamla yatmayı bile bilmem. Ondan sonra dedim ki, beni burda bırakma. Beni annemlere Avcılar'a bırak, dedim. Yahut da götür dedim. Ankara'ya beraber gittik. Haa, annesi bana hiç iyi davranmıyor, yemek yapmayı bile bilmiyordum. On beş yaşındayım, daha bile küçük, gün almışım. Kurs bitti, İstanbul'a geldik, annesi falan filan yaparlar bana, Oktay inanıyor musun bana?

Tamam Gönül, olacak.

Olmazsa oldururuz, 42'iyse, 47 yaptırırız.

Kızım tamam, güldürme beni.

..na koyim bu dünyanın. Beni harcadı. Ben güzeller güzeliydim ben... (Ağlamaya başladı.)

Tamam Gönül, ağla. Ben biraz dolanır gelirim. Rahat ağla, açılırsın.

Boşver, ben zaten açılmışım,daha ne açılacam.

Peki Gönül, kocanla ne oldu sonra?

Ve sonra.. sonra... Şark hizmeti çıktı, Erzincan'a gitti, Oktay, misafirhanede kaldık. Bundan 30 sene... Dur, değil, benim kızım 29, olduğuna göre 28 sene önce... Sonra, ev tuttuk, daha ben hamile değilim, yemek pişirmesini bile bilmiyorum... O adam var ya, o adam beni bu âleme düşürdü, o adam beni bitirdi.

Nasıl bitirdi? Neden yaptı, adamın suçu ne burda, sen adamı aldattın mı?

Ben eski kocamı aldatmadım, beş sene evliliğimde Deniz'i, kocamı asla aldatmadım, televizyon ekranlarına konuşurum.... Şimdi Oktay, ben orda hamile kaldım, şimdi bak, ben hamile kalmıyordum, Deniz benim bacaklarımı havaya kaldırıyordu ki benim bebeğim olsun. Yani Deniz 30 yaşındaydı ben 15 yaşındaydım, ben Küçükçekmece'de Garip Baba var, rahmetli babaannem beni oraya götürürdü çocuğum olsun diye, dua ederdim. Muska yaptılar. Adam beni yatırıyor, yatırıyor, pardon benim çocuğum olmuyo Oktay, sonra Banu oldu.

Sonra neden boşandın onu anlat?

Dinler misin Oktay Bey... Şimdi Erzincan'dayız.

Peki sonra.

Ben dağlara gitmişim, beni anneme getir dedim, getirdi bıraktı. Babam Küçükçekmece mezbahasında kasap, adı İsmail.... Sonra...

Gönül, istersen şu boşanmaya gelelim.

Sıktım mı seni?

Tabi... Bu kadar detaya gerek yok kızım.

Ya beni anneme bıraktı. Sen diyorsun ki A'dan girelim Z'den çıkalım.

Çok detay yapıyorsun. Kısa geçelim diyorum. Tam 4 saat oldu Erzincan'dan gelemedik.

Bak kitap için anlatıyorum. Bak, beni uzun uzun yazmazsan şerefsizsin.

Tamam, kısa anlatırsın yazarım. Ayrıca da biraz, yavaş iç, kafan İyi oldu. İstersen keselim sonra konuşuruz.

Olmaz, ben sarhoş değilim. Bu gece sabaha kadar yazarız.

Oooo Gönül, kafan iyi oldu senin. (Bu arada telefon geldi, arayan Bekir.)

Telefon konuşması:

"Bak Bekir, ne parası yaaa! Be-

kir bak yanlış yapıyosun, ayıp ediyosun, yani şimdi ben senin cüzdanını mı aldım demek istiyosun.. Bana bak Bekir, yavaş yavaş sinirlendiriyorsun beni... N'apcam ben senin cüzdanını, senin kimliği, n'apcam. Çaldık parayı. Çalarız yaa. Şimdi n'olcak. Siktir lan, ..kerim cüzdanını." (kapattı)

Zamanımızı çalıyo ya! Aa olmaz bu kadar yaa! Al bak, beş milyonum var başka yok. Gör bak. (Cüzdanı açtı.) Yapar mıyım Oktay yaa! Sen beni tanıyorsun, paraya kıymet verir miyim? Versem otel köşelerinde sürünür müyüm yaa! (Hıçkırarak ağlamaya başladı.) Sen bak yaa! ...ımdaki bezime kadar bak yaa... (Telefonu kapattı.)

Tamam kızım, tamam otur.
Ne biçim delikanlı bunlar yaa. Aklınca kediye sahip çıkacak.

Boşver Gönül, biz Erzincan'a gelelim şimdi.
Sıkıldın di mi? Sen şimdi beni yazıcan mı doğru söyle. Yeme içme beni yaz bas, bas, bas.

Tamam Gönül, hadi Erzincan'a dönelim.
Bunlar beni öldürürler mi?

Boşver dedim.
Ya gazetelerde, Gönül diye bir kadın öldürüldü diye okursun, ya ölürsem.

Yahu bir şey olmaz, ölürsen atarız seni garibanmezarlığına kafanı takma.
Bırakmazsın beni sokakta di mi.

Hadi Gönül, hadi Erzincana gidelim.
Bir yanlış yok değil mi?

Yok.
Sen benim kaç ay önce çektiğin fotoğraflarımı vermedin.

Sonra veririm.
Ne zaman?

Bir hafta sonra.
Tamam, ben sana hatfaya gelicem.

Tamam gel.
Bunların hepsi doğru, Eğer yanlış anlatıyorsam tükür bana. Ben bir astsubayla 15 yaşında evlendim. O astsubaydan benim üç tane yavrum oldu. 15 yaşında aldı beni. 20 yaşında boşadı.

Üç çocuğun mu vardı?
Bi Banu'm oldu bir Barıs'ım bir de Urnut'um oldu. Trakyalıyım. Çorlu'dan. Çorlu'nun köyünden. Türkgücü köyü. 20 yaşında boşadı beni.

Sebep ne?
Annesi bana iyi davranmıyordu. Ankara'da orduevinden geldik. Eve geldik, bir iki ay derken, kadın bana kötü davranıyordu. Yazlık sinemalar vardı. Ben kocamla sinemaya giderim. O zaman tahta sandalyeler vardı salonlarda, gelirdi arkamızdan. Ve sonra Erzincan'a şark hizmetine gitti üç sene. Erzincan'da. Adı Deniz Köklü. Biz Küçükçekmece'de oturuyorduk. Bir fasulye pişirmeyi bilmiyordum.

Niye boşadı?
Erzincan'a gittik. Misafirhanede kaldık Erzincan'da. Deniz orda yer ayarladı. Orda kalıyoruz. Daha ben hamile değilim, anne değilim. Yemek pişirmeyi bilmiyorum. O adam beni bu hale düşürdü. Neden mi? Ben kocamı hiç aldatmadım. Şimdi Oktay Bey, şimdi biz orda misafirhanede kaldık. Trenle bizim eşyalarımız geldi. Ordan ev tuttuk. Lojman da değildi. Şimdi ben orda hamile kaldım. 15 yaşındaydım hamile kaldım. Deniz benim bacaklarımı havaya kaldırdı, ben yarım saat uğraştım. Deniz 30 yaşındaydı. Böyle yukarıya çevirdi bacaklarımı çocuğum olsun diye, Orda öyle yatıyorduk. Olmuyordu. Sonra ben, Küçükçekmece'de bir dede var. Beni rahmetli babaannem oraya götürdü. Ben abdest aldım orda dua ettim. Allahım dedim, bana bir bebek ver. Bana bir tane muska yaptılar. Ben sütyenimin içinde o muskayı taşıdım. Çocuğum olsun dedim. Olmuyor. Ondan sonra Erzincan'dayız. Muskalar takıyorum. Garip Dede'den muskayı taşıyorum. Hamile kaldım Banu'ya.

Banu ilk çocuğun mu? Evet.

Neden boşandın?
Dinler misin Oktay Bey.
Erzincan'dayız. Annesi Bostancı'dan telefon eder. Banu karnımda. Ben de ilk defa ailemden kopmuşum, ilk defa gurbete çıkmışım, Erzincan gibi dağlara gitmişim. Deniz beni İstanbul'a Avcılar'a annemin yanına getirdi. Bırakır ve gider. Görevi de var. Beni bırakır Deniz. Daha bir ay iki ay yani, Banu karnımda. Deniz beni bırakır anneme babama, gider. Babam Küçükcekmece mazbasında kasap. İsmail. Hani bir geçit var ya orda mezabaha vardı.

Peki bunları geçelim. Üç çocuktan sonra adam seni niye boşadı.
Sıktı mı seni buraları?

E tabi orası sana ait bir şey.
Tamam ondan sonra bu mektup falan yazıyor. Sonra bir gün geliyor. Anne diyor ben Gönül'ü almaya geldim. Bende hamileyim Banu'ya. Benim abim var o zaman, esrarcı, eroinman. O zaman çekiyor beni odaya, Bak Gönül diyor. Asla gitmeyeceksin o şerefsizle. Kolumdaki bu kol saatini satarım diyor, karnında bebeğinle sana bakarım. Şu kol saatimi satıcam diyor, karnındaki bebeğinle diyor, hem sana bakacam hem ona bakacam. Gitme diyor. Gitme diyor. İşte abimi çiğniyorum ve gidiyorum. Karnımdaki bebeğimle Banu'yla gidiyorum.

Peki nasıl boşadı seni. Niye boşadı seni?
Topal bir kadın. Seken bir kadın. Ama altına güzel bir araba çekti onun. İki tane daire verdi. Bir kadın girdi araya. Ben güzeller güzeli Gönül. Öyle güzeldim ki. Yemedim içmedim hayatımı kahrettim.

Kaç yıldır Beyoğlu'ndasın?
5 yıldır.

Niye düştün? Peki kocan ayrıldıktan sonra sen ne yaptın Gönül? Nasıl geçindin çocuklarınla?
Çok zor geçindim. O adam beni var ya, paraya değişti. Bir arabaya değişti. Ben üç tane yavrumu bağrıma bastım. Barış'ım dedim Banu'm dedim Umut'um dedim, onlar benim dünyam dedim. Yavrularımı hâlâ çok seviyorum. Onları sevmekten son nefesime kadar vazgeçmiycem. Onları çok seviyorum. Onlar gerçekleri bilemiyorlar. Yanındaki arkadaşı: Babaları pezevenk olduğu için buna bir şey dememiş çocukları. Sen üzülme boşver.

Peki kocanla ayrıldıktan sonra nasıl yaşardın, nasıl geçindin?
O zaman durum iyiydi. Avcılar'da manav dükkânı vardı. Çocuklarımın, iki oğlumun sünnetini yaptırdı. Sonra ben bir evlilik yaptım. Deniz'den sonra evlendim. 21 yaşındaydım.

Ne iş yapıyordu?
Elektrik dairesinde teknisyendi. 9 sene onunla yaşadım.

Ondan çocuğun oldu mu?
Olmadı, yapmadım. Zaten annem Umut'u aldı. Barış'ı ve Banu'yu bana verdi.

21 yaşında evlendin. 9 sene sonra ondan da ayrıldın. Yani 30 yaşında. Sonra ne yaptın.
Orda bir daire karşılığı bir adamla evlendim.

Daire mi verdi sana?
Verdi.

Peki kaç sene yaşadın onunla?
3 ay.

Yani 30 yaşında evlendin 3 ay evli kaldın. Sonra ayrıldın. Peki sonra nasıl geçindin?
Sefaköy'den o daireyi sattım. Küçükçekmece'de Beyazyalıda kendime bir daire kiraladım.

Beraber gittiniz hastaneye. Hastanede adam yardımcı oldu. Evine götürdü. Ben biliyorum. Hepsini biliyorum.
Aynen öyle.

Yani bu hayata yavaş yavaş mı geldin? 5 senedir bu hayatın içindesin, ondan önce nasıldı?
Asla böyle değildi.

5 yıl önce nasıl bu hayata geldin.
Beyazıt'ta konfeksiyonda çalışmıştım. Daireyi sattım Sefaköy'den. Kızımın düğünü oldu. Ondan sonra bir Ermeniyle tanıştım Kurtuluş'ta.

Nasıl tanıştın onunla?
Şimdi benim kızımın bebeği üç aylıktı.

O da yaşlı mıydı?
55 yaşında. İşte ben Kurtuluş'ta Erol'la, işte benim kızımın kocası. İki tane bebeği var ondan. Bir kızı bir oğlu oldu.

Peki Gönül, yine soruyorum, 5 yıl önce nasıl geldin buraya. Kim getirdi? Yani bu âleme nasıl geldin.
Kendim geldim.

Aferin, iyi yapmışsın! •

Arif Erguvan

sahici ada

yüzümde sinek kovucu olsa
sizinle tanışmayacaktım
ve bilemeyecektim sonunda ölünecekse de
tedavinin ücretsiz olduğunu
kulaklarımı burun deliklerime kaynak
yaptıracaktım sürekli asık suratlı
onun elleri gözlerimdi görmesem de
her şeye değerdim mutsuz olmak
denize dahi girerdim

heybeliada'da iskele vardı ve lise
heybeliada'da sanatoryum vardı ve korkusuz kediler
heybeliada'da ruhban okulu vardı ve kaçkın ruhların
saklandığı evler
heybeliada'da bir cami vardı ve gündüzleri kaybolan koy
heybeliada kalbimin olmadığı kadar yoktu
senin olduğun kadar var

yeminlerim var beni suçlamayın
bağrımdan güpegündüz fışkıran lavlarla bağırıyorum
büyük korku vardı kendisini tanımasak da korkuyorduk
geceleri rüyalarımıza fısıldıyordu
yanlış odaya giren kurbandı doğruydu kilitliyorduk
söz konusu olan suçları işlediğimizi bilmiyorduk
sadece suçluyduk ceza verilmiyordu bir lütuftu bu
bavulumuzu toplayıp gidivermemiz iki dudak
başka bir küpün içerisinde uyanıvermemiz iki dudak
birbirimize bir daha sarılamayacak olmamızsa iki dudak
arasından çıkacak emre bağlıydı
her şey emre bağlıydı
örneğin bazı saatler daha az
korktuğumuz için bedenlerimiz üzerinde kırmızı bir
nokta görüyorduk

eşsiz ayrıcalık
bulutları istila edip bayrağını dalgalandıran ülkeler
statüsünde elbiselerin sol göğsüne takılan rozetler
kol düğmeleri
oksijene ilave reklam gazları
konuşurken üç dakikada bir tanıtım olacak
korkunun el ilanları tanıtılacak
eşsiz ayrıcalık
trajedi eğitimi almış bir senaristten çıkma
bubi tuzaklarında uzman bir yönetmenden çıkma
kemanından klasikler dökülen bir virtüözden çıkma
hep karakalem çalışmış ressamdan çıkma
hayat gri hayat işte işte hayat türünden
yüzümde sinek kovucu olsa sizinle tanışmazdım eşsiz
ayrıcalık
heybeliada'da bir fayton tarafından ezilme ihtimali
kadar güzel

bana bir süpürge ve faraş verin kendimi temizleyeyim
yaşadığına ikna olduktan sonra da çırpınıyor balıklar
kitapları üst üste koyup tost yapacağım ve ekmek
niyetine iki kutsal kitap
seninle karnımız aç olmasa da mısır yerdik gibi
korku biz ona inandığımız için en çok bizi sevecek
sonra bir gün evleniriz çocuklarımız olur onun mirası
ben sahili denizlerden koruyacağım
seni göğüs uçlarından koruyacağım eşsiz ayrıcalık
heybeliada diye bir yer var sahiden

azrail her yere atını işletemeyecek

MODERN ÇAĞIN MEDDAHLARI
SÖZ DÜELLOSUNDA

Cengiz Güleç ve Ahmet İnam'ın Kavuklu, Pişekar benzetmesi yapılıyor. Karagöz ile Hacivat dersek de olur bu benzetme. Çünkü onların sohbetleri, en karmaşık durumları bile bir iki cümleyle özetleyen halk bilgeliğini temsil ediyor. Onları sandıkça yalın dilin aynı zamanda derin olabileceğini, onları okudukça profesör olmanın "ayıklı" cümleler kurmak demek olmadığını anlıyorsunuz. Sohbetlerin kesiştiği ortak bir nokta var: Yaşama ustalığı. Bu yüzden sohbet esnasında havada uçuşan metaforlar, muhatap bir yaşam deneyimiyle somutlanıyor. Ama yaşam "şen" insanlar için o kadar sürprizlerle dolu ki, bir yerden sonra bu metaforların ya da somut deneyimlerin de yetersiz kaldığı görülüyor. Kitabın adı da bu noktadan hareketle bulundu. Evet, metaforla saadet olmaz, yaşamak lazım.

Emrah Serbes

ve diğerleri... TÜM SEÇKİN KİTABEVİ VE MARKETLERDE

PSİKİYATRİNİN A-B-C'si
Cengiz Güleç

YAŞAMLA YOĞRULMUŞ BİLGİ
Ahmet İnam

SAY Genel Dağıtım: Say Dağıtım Ltd. Şti. • Faks: (0212) 512 50 80
E-posta: dagitim@saykitap.com – Online satış: www.saykitap.com

Cezmi Ersöz

ONA İHTİYACIM VARDI..

Türkiye'nin dört bir tarafındaki mimarlık bölümü öğrencileri geçtiğimiz haftalardan birinde Kütahya'nın bir ilçesinde buluşup kamp kurdular. Bu buluşmayı geçen yıl da Gökçeada'da başarıyla gerçekleştirmişlerdi. Bu yıl ki buluşmalarında bir söyleşi yapmam için ısrarla beni de çağırdılar. Kabul ettim ve yola çıktım. Kütahya otobüsünü kaçırınca çok geç kalmamak için Eskişehir'e gittim, oradan Kütahya'ya geçtim. Buluşmanın olduğu ilçeye gitmek için birkaç saat otobüs bekledim burada. Akşam dokuz buçuk, onda ilçeye vardım. Birkaç mimarlık öğrencisi beni ilçenin kahvesinde bekliyorlardı. Beni kaldıkları yere götürdüler, burası ilçenin lisesiydi. Etrafta çok az ışık vardı. Buluşmayı düzenleyenler ve yazılarımdan tanıyanlar yanıma gelip, hoş geldiniz, dediler. Daha sonra kamp için bir araya gelenlerin çoğunluğu bahçeye indiler ve sandalyelerini alıp beni dinlemek üzere yerlerini aldılar, benim için de bir masa getirildi. Bahçeyi biraz daha aydınlattılar ve önüme buzlu rakımı getirip koydular. Akşamın o saati... önümde yüzlerini bile seçemesem de beni dinlemeye hazır onca mimarlık öğrencisi... İlçenin o gizemli, antik havası... Bütün bunlar bir anda içimi sımsıcak, yoğun duygularla doldurdu. Karşılıklı konuşalım, bana soru sorun, ben de size sorayım, böylece ilerlesin sohbetimiz, dedim. Bir kız arkadaş, yazılarınızda neden bu kadar karamsarsınız? diye bir soru sordu. Karamsar değilim, dedim ona ve geçmişteki bir yazımı anımsattım. Ama bir yanım alevler içinde, paramparça, ömür yanım ise her ölümle beraber biraz daha korkak, suçlu ve yenik; yani ülkem gibiyim, dedim. Çözüm nedir sizce, diye sorunca da, önce ülkemizde akan bu kanın durması, barışın sağlanması ve bunun için de demokratik ve siyasi çözüm yollarının zorlanması gerektiğini söyledim. İşte tam bu anda beni dinleyen o kalabalığın arasından iki üç öğrenci sert ve suçlayan seslerle, beni bölücülükle ve Amerika'nın gizli çıkarlarını savunmakla suçlamaya başladılar, öfkeyle. Yüzlerini bile doğru seçemediğim bu gençlerin benimle adeta kavga eder gibi tartışmaları söyleşiyi hiç istemediğim gerilime sokmuştu, telaşlanmıştım. Üstelik bilmediğim bir yerdi orası. Yakınımızda bir askeri birlik olduğu söyleniyordu. Çevrede sivil polisler de olabilirdi. Ancak en önemlisi kamptaki kaynaşma ve dirlik benim yüzümden bozulmasın diye konuyu belli bir çerçeveye sokmaya çabaladım aceleyle. Öncelikle barış, dedim. Bu haklı, şu haksız meselesine burada girmek istemiyorum. Ama önce silahların durması gerekiyor, her tür çözüm arkadan gelecek, deyip ortam yumuşarsa tekrar bu konuya dönmek üzere başka bir konuya geçmek istedim. Ancak bu gerilim etkisini fazlasıyla göstermişti, birçok öğrenci beni dinlemekten vazgeçip, odasına, ya da okulun kantininde kurulan bara gittiler. Söyleşi beni dinlemekte ısrar eden az kişiyle de olsa biraz daha sürdü, ama içime bir burukluk çökmüş, kendimi dışlanmış ve yalnız hissetmiştim. Söyleşi bitince birkaç öğrenciyle birlikte ben de bara gittim. Müziğin yüksek volümü eşliğinde dans edip içki içen öğrencilerin gürültüsüne rağmen, geceki gerilimin neden olduğunu tartıştık yanımdaki birkaç duyarlı ve konuksever öğrenciyle. Sonra onlar da yatmaya gittiler, en son yanımda beni hep gözlerindeki o belirgin hüzünle dinleyen, bana son derece kibar davranan ve birçok düşüncemi onaylayan 28, 29 yaşlarında genç bir adam kaldı. Açıkçası bu insana karşı tuhaf bir yakınlık duymuştum o an. Siz hangi bölümde okuyorsunuz, kaçıncı sınıftasınız? diye sordum. Öncelikle gülümsedi ve: Ben okumuyorum, dedi. Peki burada ne yapıyorsunuz? diye sordum, önleyemediğim bir şaşkınlıkla. Ben görevliyim, dedi. Çattık, dedim içimden, burada yüzelli kişi içinde beni en çok anlayan ve hep yakınlık gösteren kişi görevli çıktı. Nasıl görevli yani? diye sordum bu defa. Savcıyım, bu yörede savcılık yapıyorum, konuşma yapacağınızı söylediler, yazılarınızı severim, merak edip geldim dedi. Şimdi ne olacak peki? dedim. Bir şey olacağı yok, dedi mahçup bir gülümsemeyle, ne güzel dertleşiyoruz... Ancak saat gecenin üçü olmuştu. Savcıya bana bir iyilik yap, ben şu an burada çok sıkıldım, bana bir taksi bul, parası neyse vereceğim, bir an önce İzmir'e gitmek istiyorum, dedim. Peki, dedi ve birkaç yere telefon açtı, ama hiçbir taksici beni o saatte İzmir'e götürmeyi kabul etmemişti. Savcı bu kez bu gece akşam bende kalın, dedi; sizi ağırlamaktan mutluluk duyarım.

Sonra beni evine götürdü, yaptığı yemeklerden ikram etti. Yemekten sonra bir ara şiirlerini gösterdi bana. Kendisi gibi kırılgandı şiirleri ve incelikli bir duyarlıkla yazılmıştı. Sonra yatacağım yatağa temiz çarşaflar serip odasına çekildi. Sabah vedalaşırken çok istediğim halde gözlerine bakamadım. Çünkü ben kendimi çok yalnız ve dışlanmış hissettiğim anlarda içimdeki sızıyı ve gözlerimdeki hüznü fark eden ve bana en çok bu yüzden yakınlık gösteren insanlarla vedalaşırken onların gözlerine nedense hiç bakamamışımdır...

Sabah otostop yaptığım bir kamyonla Uşak'a doğru giderken yaşadığım hayatı yeniden düşünüyordum. Bu hayatta, zehirleyici yalnızlıklar, hiç ummadığımız anda gelen sıcak dostluklardan daha çoktu; şiddet ve yıkım arzusu, dayanışma duygusu ve barış isteğinden daha çoktu; düşkırıklıkları insanın içini ansızın sevinçle dolduran büyüleyici sürprizlerden daha çoktu; ama yine de hayatta hiç ölmeyen bir şeyler vardı; tıpkı bahar sürgünleri gibi; yaprakları dökülüp, dalları kurusa da kökleri hep canlı, hep dipdiri kalan ve her baharda yeniden açan bahar sürgünleri gibi... Bu direnişe inanmak zorundaydım. Ona ihtiyacım vardı...

AFİYET OLSUN

Eflatun Nuri'den öykü tadında anılar

Orhan Kemal'in *'Yeni Baştan'* dergisine yazdığı öykü için resim yapıyordum. Orhan Ağbi'de masama abanmış yaptığım resme bakıyordu. **Aziz Nesin** koşar adım içeri girdi:

- Pezevenkten parayı alana kadar göbeğim çatladı. Yok Üsküdar'dan para gelmemiş, seyyar gazetecilerden de para toplayamamış, ulan bu gazete dağıtıcılarının hepsi üçkâğıtcı, doğru dürüst birine rastlamadım yahu.

Masasına oturdu, çekmecesini açtı, elindeki bir kesekâğıt dolusu parayı çekmecenin içine boşalttı; sonra da yüksek sesle saymaya başladı.

On kuruşları on'ar on'ar masanın üzerine ayırdı; sonra da onları kâğıda sarıp fişek yaptı. Gelip masama beş tane fişeği koyarken:

- Çabuk bunları cebe indir, dedi. Her zaman iki buçuk lira verirdi, nasıl olduysa bu sefer beş lira vermişti. Masanın üzerindeki on-on beş tane kadar fişeği de masanın ucuna doğru itip Orhan Ağbi'ye:

- Orhancım şunları yok et, bir gelen giden olmadan, dedi.

Orhan Kemal fişekleri pantalonunun, ceketinin ceplerine pay etti.

Geçen gün öğlende boş tabaklar tepsi içinde masanın kenarında duruyordu. Ben elimdeki gazeteyi evirip çeviriyordum. Eflatun da odanın içinde dolaşıyordu. Bir anda odaya polisler doldu. Daha kendimi toparlamaya çalışırken, bir de baktım Eflatun yemek tepsisini alıyor, bana da: 'Aziz Bey, hesabı yarın alırız!' deyip kapıdan çıkıp gitmez mi?

Orhan beni bir gülmek aldı mı? Polislerin şaşkın birbirlerine baktıklarını da görünce eh!.. Gülme krizine girmez miyim, inan iki büklüm masanın altına yıkılacağım. Avaz avaz gülmemin nedenini bilmedikleri için, herhalde: 'Adam nihayet kafayı yedi!' diye düşünmüşlerdir. Onlar gülerken ben elimde tepsi

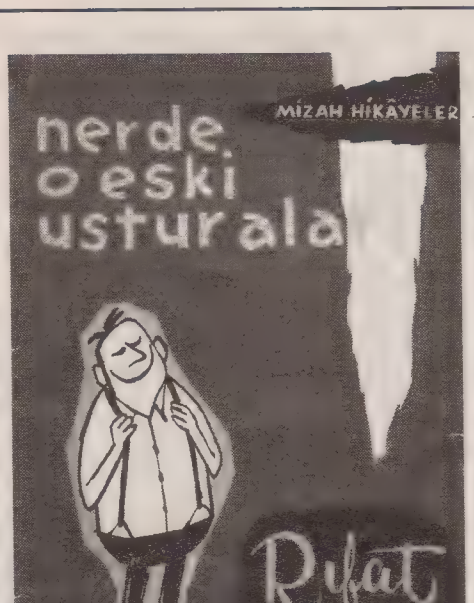

***Rıfat Ilgaz**'ın 44 yıl evvel çıkardığı ilk kitabın kapağı.*

varmış gibi bir pandomim gösterisiyle odadan çıktım. Salonda **Rıfat Ilgaz**'la **Mim Uykusuz** *'Ali Baba'* siyasi mizah gazetesinin yeni sayısını hazırlıyorlardı. Onlara selam verip dış kapıdan çıkarken Rıfat Ağbi bana yavaş sesle:

- Eflatun beni köşede bekle, dedi. Aziz Nesin'le dargınlıkları hâlâ sürüyordu. Aziz Ağbi biriyle dargınsa çevresindeki insanların da o kişiyle konuşmasını istemezdi. Çemberlitaş'ın karşısındaki köşede buluştuk. Duraktan 'Beyazıt-Taksim' tramvayına bindik.

Eflatun, Zeki Özkan bana bugün telefon etti. *Amber* adında bir dergi çıkaracakmış, benden öykü istedi; Eflatunu da paketle getir, dedi. Bizi 'Baylan'da bekliyor. Tramvay Şişhane yokuşundan çıktı, Galatasaray'a döndü, durakta indik. Baylan'a girdik, **Zeki Özkan, Vedat Akın** (Müjde Ar'ın babası) **Zafer Sülek** üçü oturuyorlardı. Zeki bizi görünce işte kadro tamamlandı dedi.

Vedat Akın'la Zafer Sülek çok iyi röportaj ustalarıydı. Zeki:

- Hadi kalkıyoruz bu gece *Amber* dergisinin doğuşunu kutlayacağız, dedi. On dakika sonra Nevizade'de ki Lefter'in Meyhanesi'ne geldik, masa bir anda soğuk mezelerle donatıldı, midye dolmalar, çiroz salatası, rus salatası, fava, arnavutciğeri, yalancı dolmalar, lakerda daha neler neler derken, rakılar, şaraplar açıldı, bardaklara boşaltıldı; sular kondu, buzlar atıldı. Laterna coştu, sıra sıcaklara geldi Zeki, Rıfat Ağbi'ye:

- Rıfat Bey sıcaklardan ne alırsın, dedi.

- Yahu her şey var, gerek yok.

- Olmaz, senin gıdana iyi bakman lazım! Garsona, birbuçuk karışık Rıfat Bey'e, dedi.

Sonra bize dönerek çocuklar biz de birer buçuk karışık yeriz değil mi? dedi. Kimseden ses çıkmayınca garson içeri bağırdı:

- Beş birer buçuk karışık ızgara.

Zeki Özkan, rakısına iki buz parçası attı. Hepimiz onun kadeh kaldırıp bir iki söz etmesini bekliyorduk. Tam o sırada içeriye kalabalık bir sivil polis grubu girdi. Dışarda polis arabaları, resmi polisler meyhanenin önünü tutmuşlardı. Sivil polisler üçer beşer masalarda oturanları ayağa kaldırıyor enseden, koltuk altından, apış arasından, çorap içlerinden, ayakkabı içlerine kadar arama yapıyorlardı. Sıra bizim masaya gel-

NERDE O ESKİ USTURALAR

Değerli Karikatürist Eflatun Nuri'ye sevgiyle

RIFAT ILGAZ

di. Zeki'nin yüzü bembeyazdı. Polisin biri Zeki'nin belindeki tabancayı çekip çıkardı. İki polis Zeki'nin koluna girip götürdüler. Hepimiz birbirimize baktık.

Rıfat Ağbi:

- Eflatun, Zeki'yi kolay kolay salmazlar. Sen git söyle Lefter'e hiç olmazsa, karışık ızgaralar kalsın.

Yerimden kalktım Lefter'in yanına gittim:

- Izgaralar kalsın, dedim.

- Olmaz Eflatun Bey, ateşe attık bir kere, dedi. İçimden 'yandık!' dedim.

Yükte hafif, pahada ağır

yeniHarman

Bol dumanlı, hususi kokulu, filtresiz gazeteniz

Gündemi harmanlamaya devam ediyor

LeMan Dergi Grubu

Şakir Özüdoğru

kaldırım savaşları ya da inferno

küçük İskender'e nazire,

taze sıçılmış bir bok
gibi sürüldüğüm kaldırımlarında şehrin
eski dostlara rastladım: müdavim yalnızlık
geride bırakılmış acılar ve birkaç söylence

günlerdir kumar oynuyoruz
onların kozu kendilerinin vazgeçilmezliği
kesinliği, benimki
bir ihtimal birinin beni kaldırım savaşlarından
çekip alacağı;

kaldırımların karanlığını soluyan ayakkabılarım
,eziyetimden isyana teşebbüs eden zavallılar,
yeni sıkılmış bir portakal gibi tükettiğin iç'im
ve yıldızlarını kadehimde bir türlü biriktirmeyen
gökyüzü
bir zamanlar bana asla hayal edilemeyecek bir aşkı
büyüttüğümü fırlattı.

senin aynanda güzelleşen yüzüm,
ötekilere doğrulttuğum hüzün silahı,
o suskunluk nikâhı,
ah kurşunlarımı bedeninden ürettiğim kadın,
bu gece, bu kurtarılmışlık ve orospu dizeler
bana hiçbir kâbustan korkmadığımı hatırlattı.

eskiydi, ben bir velet tüfektim,
ellerim çatlaklar içinde bir mayın tarlası,
okşanması gereken ancak cin doğurmayacak
bir fabrikaydı bedenim, hayatım
doğrulanamayacaktı!
parıltıları hapseden gözlerin,
o kuş aydınlık senden arta kalan
bana yalnız bir anında beni arayacağını
aradığın yerden ayrıldığımdan
aynana sarhoşluklarımızı asacağını doğruladı.

hiçbir aşkın tutanağı olmaz,
değil mi ki her aşk bir yalnızlık hadisesi
ve devingenliği yokluğun bir iç'te,
şehirlere dikilebilen mezar taşları kadar çok
yaşanabileceği silsilesi: gitmek zamanları
yeni acılara, yeni aşklara ve anlamlara

bir teklif gibi tuttuğun kadehti
hapseden bütün meleklerimi; bana
bu gece ölümü soluyacağını fısıldadı.

Salih Bolat

MELİH CEVDET ANDAY ve MİLAS-ÖREN

4-6 Ağustos 2006 günlerinde, Muğla'nın Milas ilçesine bağlı Ören beldesinde, Melih Cevdet Anday Günleri gerçekleştirildi. Ben de düzenlenen bir panelde, Melih Cevdet Anday şiirini irdelemeye çalıştığım bir konuşma yaptım. Konuşmama, **Melih Cevdet Anday**'ın ölümünden sonra, kültür-edebiyat çevrelerinde ve özellikle medyada, "Garip Şiirinin son temsilcisi" gibi bir ifadeyle nitelendirildiğini ve bunun bir haksızlık olduğunu belirterek başladım. Gerçekten de mitoloji, tarih, din, kültür gibi olgu ve kavramların, şiirinde belirleyici biçimde önem kazandığı Melih Cevdet şiirini Garip şiirine indirgemek, büyük haksızlık ve cahillikti. Yayımladığı onca kitabın içinde, yalnızca ilk iki kitabının Garip şiiri özelliği taşıması, onun Garip şiirine indirgenmesini gerektirmezdi.

Evet, ilginç olan, Ören gibi birkaç bin kişilik nüfusa sahip bir beldenin, büyük şairimize sahip çıkmasıydı. Bir parka onun adının verilmesi, aynı parka heykelinin yerleştirilmesi, bunun en somut örnekleriydi. Gerçekleştirilen etkinlikte yer alan sanatçı, yazar ve entelektüellerin nitelikleri de, Melih Cevdet'e verilen önemin göstergesi olarak algılanmalıydı. 'Şiir Günleri'nde ilk gün "Anılar, Tanıklıklar" bölümünde **İlhan Selçuk, Oktay Akbal ve Ataol Behramoğlu** birer konuşma yaptı. Anday adına verilen şiir ödülü töreninden sonra **Vedat Sakman** ve **Haluk Çetin**, Türk şiirinden ezgiler seslendirdi. 5 Ağustos'ta ise **Yıldız Kenter, Zeliha Berksoy** ve **Haldun Ergüvenç**, Melih Cevdet Anday şiirlerini yorumladılar. Daha sonra, **Uldis Berzinc, Egemen Berköz, Salih Bolat** ve **Refik Durbaş** "Melih Cevdet Anday Şiiri" başlıklı panelde, Anday'ın şiirini tartıştılar. Panelin ardından **Tolga Çandar** bir konser verdi.

Beni şaşırtan en önemli konulardan biri de, etkinliklere gösterilen ilgiydi. Çevredeki yerleşim yerlerinden gelen insanlarla birlikte, izleyici kalabalığı, etkinliğin yapıldığı mekânları doldurup taşırıyordu. Melih Cevdet Anday'ın şair ve yazar kişiliğinin yanında, aydın kişiliği de insanları etkileyen bir boyut olmalıydı. Melih Cevdet, zor bir şiirin izini sürmüştü. Şiirindeki akademik arka plan, şiiri kuru ve mekanik bir yapıya bürümemişti. Bunun en önemli nedenlerinden biri, düşünsel iç dinamiklerinin, bilge bir kişilikle örtüşmesiydi. Yani Melih Cevdet'in bilgisi, kendi bilgisiydi ve davranış biçimi olmuştu. Yoksa, bazı şair ve yazarlarda olduğu gibi, yaratıcı bilinci, akademik bilincinin baskısıyla şematize olmamıştı.

Melih Cevdet Anday'ın şiiri hakkında öne sürdüğüm yaklaşımları kanıtlayan bir örnek olarak aşağıdaki şiiri okudum:

KAPI

Güvercinler gülüşünü buldum
dün
Biri yitmişti kızıllıkta
Birinde ay elmaları

Sallanıyordu defne bakışların
Kırılmış amyant yatağımda
Sabahçıl kamçı yatağımda
Ne yanına dokunsam sevda
Kapasam gözlerimi büyür
Gümüşsü gezegeni acının

Sus o kapıyı bulamazsın
Bir yanımda düşün o tutsak
yağmuru
Sabrın boz taşları öte yanımda

Asmalar sesini duydum dün.

Ülkemizde genel olarak iman gücüyle şiir yazıldığı için, insan Melih Cevdet'in değerini daha iyi anlıyor. Çünkü şiir yazan öyle çok ki, ama okuyan hemen hemen hiç yok. Şiir dünyasının içinden biri olarak, düşünüyorum da, son bir yıl içinde, hiç bir resim sergisinde, hiç bir tiyatroda bir şaire rastlamadım. Gerçi şiir okuyan bir ressama rastladım mı? Bu da ayrı bir trajedi... Oysa şairler, bir toplumun en filozof, en politik, en duyarlı, en entelektüel kişileridir. Düşünüyorum da, hiç kitap okumadan şiirler yazan bireylerinin küçümsenemeyecek sayıda olduğu bir toplum, Melih Cevdet Anday gibi bir bilge şair yetiştirmiş. Panelde vurguladığım düşüncelerden biri de, genç şairlerin Melih Cevdet'ten etkilenmeleri gerektiğiydi. Bir şair, zor bir şiirden ne kadar erken etkilenirse, şair kimliğini, özgünlüğünü o kadar erken oluşturur, arayışın getirdiği yalpalamalardan ve savrulmalardan o kadar erken kurtulur.

Türkiye'nin Milas-Ören tarafını ilk kez gördüm. Ören, mitolojik bir kahramana benzeyen bir dağın altında, deniz kıyısında yer alan nefis bir Akdeniz kasabası. Bilinçli bir belediye başkanı var. Ören'in yağmalanmasına ve kirletilmesine göz yummuyor. Melih Cevdet yaz aylarını burada geçirirmiş. Son yıllarında bütün yıl Ören'de yaşamaya başlamış. Örenliler Melih Cevdet'i çok seviyorlar. "Melih Hoca", "Melih Abi", "Melih bey" diye söz ediyorlar ondan. Etkinliklerde beni en çok etkileyen olaylardan biri de, tiyatro oyuncusu ve seslendirme sanatçısı **Haldun Ergüvenç**'in, "*Teknenin Ölümü*" adlı şiiri seslendirmesiydi. O uzun şiiri, sesiyle ve vurgularıyla dramatize ederek, sonuna kadar dinleyicileri yerlerine mıh gibi çakarak dinletmesi, müthişti.

Globalizmin en çıplak sorgulamasını yapan büyük bir "insanileşme" destanı!..

Nihat Genç

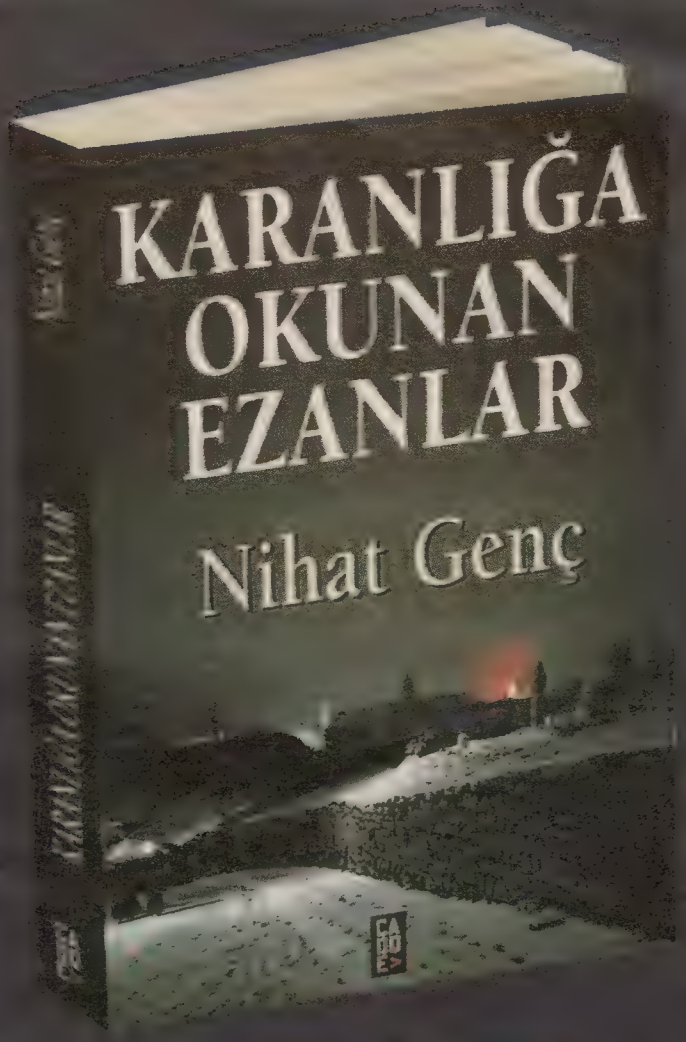

Türkiye'nin vicdan haritasını çiziyor

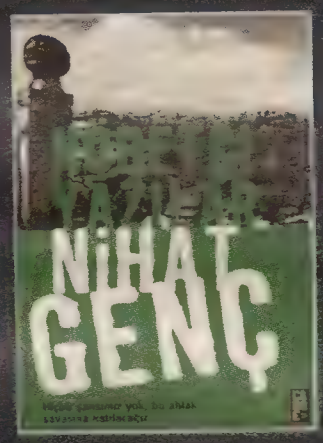

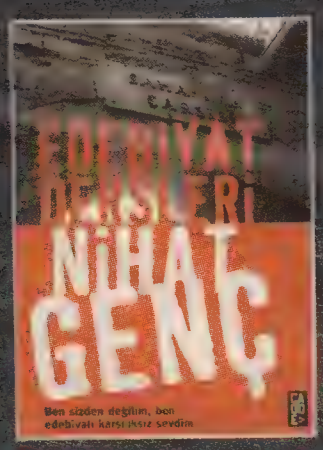

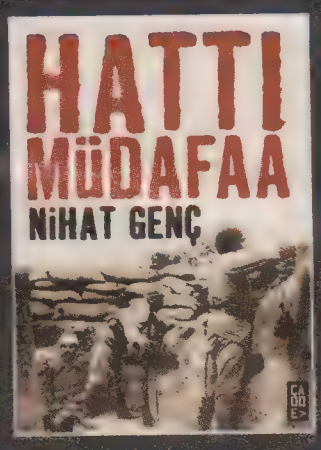

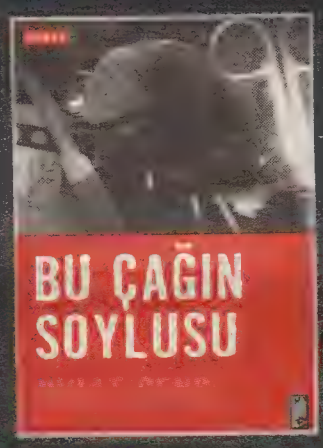

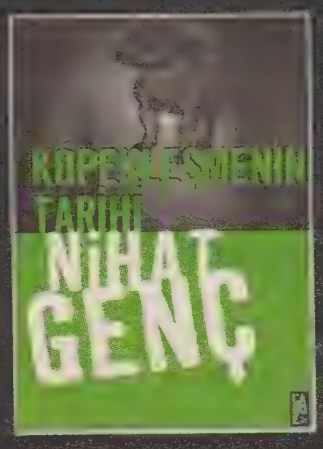

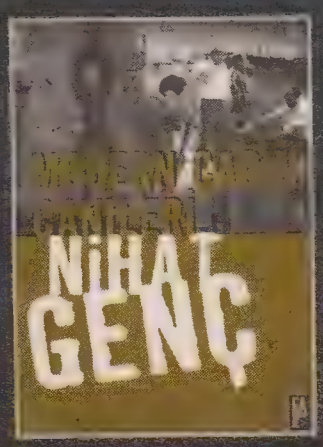

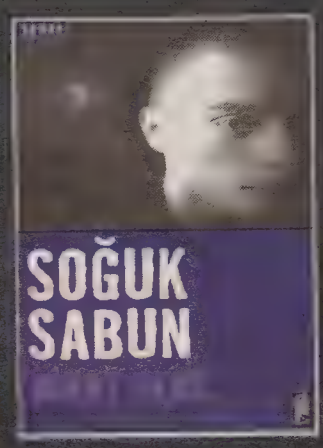

CADDE

Firuzağa Mah. Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir / İstanbul Tel: (0212) 292 94 50/51-292 44 89-292 44 92 Faks: (0212) 292 44 91

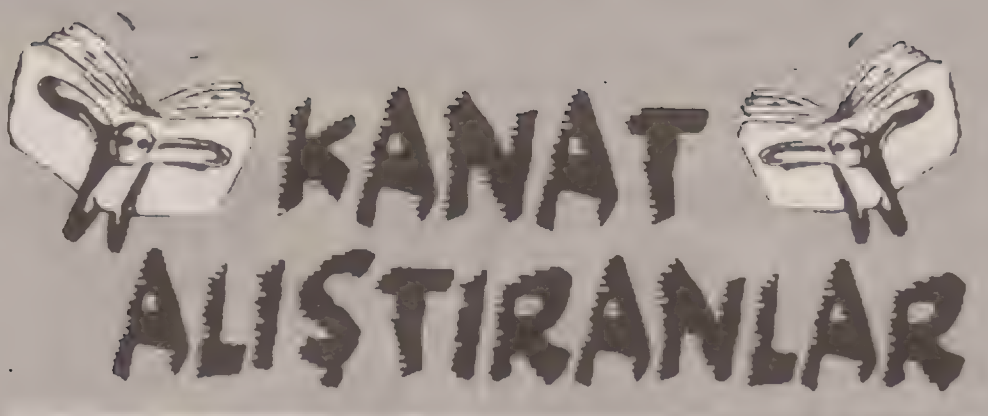

ŞİİR ATÖLYESİ

Ekin Maral

BİZ BU ÜLKENİN YÜREĞİYİZ

35 yaşındayım 23 yıldır çalışıyorum
günde on beş bin yaprak kesiyorum
demirden sacları
on beş lira karşılığında
23 yıldır [illegible] almadan
[illegible] diye alıyor devlet
ve biz [illegible] Türkiye diye [illegible]

Gökhan Taner Günsan

"EMZİK"

[illegible]
[illegible]

İ. Kürşat Çetin

KEŞİF

Bir ülkeydin sen
Kimsenin dişmediği, görmediği ve bilmediği
Benimse bilmediğimi bildiğim bir yerdin sen
Belki biraz karışıktın ama sen de vardın
Bir ülkeydin sen, [illegible] masalların
kimsenin söyleyemediği şarkıların vardı senin.
[illegible]
[illegible] vardı senin
Bir ülkeydin sen, derin hüzün kanyonları
Mavi [illegible]
[illegible] vardı senin
Belki [illegible]
Ama sen, bir [illegible] sen

Hasan Çapik

ZEMHERİYİ ZORLAYAN SORULAR

Ey zemheri açıl bana
Ne [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ne karışık [illegible]
[illegible]
[illegible]
Ey zemheri açıl bana, ne karışık [illegible]

Ürün Gönderenler: Yaprak Bozkurt/İzmir, Engin Örün, Tuna Başar, Ali Bozdemir, Hasan Sezer, Gökmen Uz/Hatay, Koray Sarıdoğan/Çanakkale, Yezdan Uygur/Batman, Murat Karayıldırım/İstanbul, Gökhan Taner Günsan/Samsun, Ekin Su, Mehmet Alişan, Dayanç Işık/Muğla, Doğukan İşler

ÖYKÜ DEĞERLENDİRMELERİ

Hürriyet Yaşar

YİNE YİNE YİNELEME... DİL, DİL, YİNE DİL...

[illegible]

Yine gereksiz sözcükler...

[illegible] "Sarı" demekle [illegible] "Mavi renkli [illegible]" [illegible] "Topluluğa girdi" [illegible] "topluluğun dışı" zaten girilecek bir yer değildir. [illegible] oldu, çok sözcükle çok anlatarak değil, az sözcükle çok anlatarak yükselir. [illegible]

Yoğun, arı, sade anlatıma ulaşmadan doğru anlatıma bile ulaşamayız!. Oysa doğru'dan güzel'e, daha epeyce yol vardır.

Yukarıdaki kurmaca anlatımın en doğrusunun, "topluluğa katıldı" olup olmadığını görebilmek, tümceyi, anlatımın zekasını gerileten fazlalıklardan kurtarmakla olabilir.

Yazdıklarınızı düzeltme amacıyla yeniden okurken, eklemekten çok çıkarma çalışmaları yapmak, gereksiz sözcük ve açıklamalarınızı görme becerinizi geliştirebilir.

"Konuşmayası vardı."

Böyle bir tümce ne zaman kurulur? Herkes onun konuşmasını bekliyordur. O da inadına susmanın tadını çıkarmak istiyordur. Konuşmama isteğidir bu. Bir başka açıdan, susma isteğidir. Belki bu durumda, "konuşmayası vardı" denebilir, susma isteğini, anlamın ardından dolaşarak söylemeyi göze alıp... Ama söz konusu olan susma isteği değil, konuşma isteksizliğiyse, o zaman "konuşmayası vardı" diyemeyiz; bulmamız gereken anlatım, "Konuşası yoktu"dur.

Her tümcemizi, yazıdan bağımsız da okumak zorundayız.

Yakın düşen sözcük yinelemeleri

Okuru iten, onun algısında kötü gürültü, vıdı vıdı duygusu yaratarak onu okuduğu yazıdan soğutan bir özellik de, yazı içinde yakın düşen sözcük yinelemeleridir. "... yanımdaydı bugün. Yanımdaki koltuğa..." ya da "Kapladığı alan, kaplaması gerekenden..." gibi yinelemeler, yazı işiyle hiç uğraşmayan okura bile, elindeki metne bilinçaltı bir itkiyle bıraktırır.

"Kaçarken yakalanmış kaçak... (...) Yakalanmıştı." benzeri anlatımlar hemen yüz çevirtir okura. Böyle yazılarınızın sonundaki [illegible] dergiye göndermeden [illegible] gözüyle yeniden okumanızı deneyin.

"ne... ne de" kalıbı

"... ne başlangıçlardan ne de sonuçlardan ders [illegible]..."

"Ne... ne de..." [illegible]

Yine tezcanlılık!..

[illegible] "Aziz Hanım ve Hacıse Bey [illegible]" [illegible] değişik dergilere [illegible]

Öykülerinizi, [illegible]

Yıldız Yılmaz'a

[illegible]

"Yanımdaki koltuğa [illegible] sekizi [illegible]" [illegible] "Sabahın sekizinde" [illegible] koltuğa [illegible] "Sabahın sekizinde" [illegible] gereksiz [illegible] görebiliyoruz. [illegible] "Sabahın sekizi" [illegible]

[illegible]

Koray Sarıdoğan'a

"[illegible]" adlı öykünüzde, [illegible]

"... [illegible]."

"[illegible]."

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"[illegible]."

İki göz [illegible] bakmaz mı? Bakınca da bir görmez mi?

[illegible]

Şükran Eker'e

"[illegible]" [illegible] Kanat Alıştıranlar'a [illegible]

BEZ BEBEK

Şükran Eker

Ablamın başka bir şehirdeki meslek okulunu kazanması nedeniyle evimizde yaşanan sevinç havası yersiz sayılmaz ki. Akşamları yemek saatinden sonra tebrik etmeye gelenler bile oluyor. Mutluluktan havada uçuyorduk. Babam:

"İmkânın varsa okutacaksın tabi. Her işin başı tahsildir. Tahsilin yoksa ne yapacaksın. Ağabeyi başarıyla okulunu bitirdi. Bu da onun peşinden gidecek inşallah. Benim kızım bundan sonra hayat kurtaracak. Bugüne bugün yarı doktor sayılır..." diyordu gelip gidenlere.

Ne demekse, "gündüzlü" okuyacakmış. Can yoldaşı olayım diye benim de gitmem gerekiyormuş. İstemiyordum ama "Sen olmazsan olmaz. Mutlaka gitmen lazım" diyorlardı. Önceden, teyzemin benim yaşımdaki oğlunu teslim ediyorlardı. Şimdi de ablamı. ..

Giderken yanıma bez bebeğimi de alıyorum. İlkokul ikinci sınıftayım. Yeni okulumdaki öğretmenim sevgi dolu. Hem de çok şirin. Bana bakınca gülüyor... Dakika tutup bize kitap okutuyor. En doğru ve hızlı okuyan benim. Bütün sınıf alkışlıyor beni. Yüzüm alev alev yanınca çok utanıyorum. Önüme bakarken kalbim yerinden uçacak gibi pır pır ediyor sevinçle. Duygumu ileriye taşıyamıyorum.

Ablam hep ders çalışıyor. Dediğine göre hiç boş zamanı yok. Beni vakitlice yatırdıktan sonra sol üst köşesinde kelebek resimleri olan mavili kâğıtlara saatlerce yazı yazıyor. Sonra da onları saklıyor benden köşe bucak...

Oysa ben onunla konuşmak ve arkadaşlarımın beni alkışladığını anlatmak istiyorum. Tahta rafın en alt gözünde duran İngilizce fono setindeki Türkçe öyküleri okumak istiyorum bir kez daha. Dokunduğu her şeyi som altına dönüştüren kralın neden mutsuz olduğunu çok merak ediyorum. "Uyu" diyor ablam. Uyuyorum. Ses çıkarmadan. Sadece iki sayısı alınmış Gırgır dergisinin çizimlerine bakmak, başka kitapları karıştırmak ve evcilik oynamak istiyor canım.

Kızıyor ablam. Bağırıyor durmadan:

"Sabah kalkamazsın. Yatıp uyusana be... Ne laf anlamaz çocuksun. Uyu dedim sana... " diyor yıllarca. Geceye özlem duyarak uyumaya çalışıyorum.

O da haklı tabii. Dersleri yoğun. Çevresinde ilgilenmesi gereken sayısız arkadaşı var. Birinin adı Naşide... Zengin belalısından kaçamayan, haftada bir yer yurt değiştiren Naşide... Sarışın, çapkın görünüşlü, gitar çalan, çok rakı içtiği söylenen Servet... Sevdiği adam için okuldan ayrılıp, salya sümük ağlayan komşumuz Fahriye'yle sözlüsü Ali... Ayrıca yeni mesleki heyecanlar, sosyal etkinlikler... Zamanı yok tabii...

Okul önlüğümü giyerken arka düğmelerini kapatamıyorum. İliklediğim zaman da üstümden geçmiyor. Uğraşıyorum uzun bir süre. Saçlarımı annem gibi tarayamıyorum. Çeke çeke tarak saç doluyor, yolununca... Bugün yine matematik dersim var. Problemler karışık. Dört işlemden hangisini yapmam gerektiğini çözemiyorum. Sosyal bilgiler ödevimi ezberliyorum. Aklımdan uçup gidiyor, unutuyorum hepsini. En sevdiğim vişne reçelini bulamıyorum. Dışarısı sıcak ama ev çok soğuk üşüyorum. Uykum geliyor. Kanımın ağrısı dinmek bilmiyor günlerce ...

Sabahları biraz geç uyanıyorum. Yüzümdeki çarşaf izleri beni çirkinleştiriyor. Defalarca yüzümü yıkayıp ellerimle ovuşturdum da geçmiyor. Bize eşlik etsin diye radyoyu açıyorum... Yaşlı bir ses:

"Babadan kalan bağım var. İçinde kirazlarım üzümlerim var. Ama yiyecek adam yok. Biz dört kardeştik. Üçü de Allah'ın emrine gitti. Hepsi de böyle senin gibi senin gibi. Bir ben kaldım bu batasıca dünyada... " deyince içim daralıyor. Kapatıyorum radyoyu. Kaptığım gibi bebeğimi, kapının önünde alıyorum soluğu. Tesadüfen oradan geçen mahallenin delisi Appuç, dikmiş gözlerini parçalar gibi bana bakıyor. Upuzun, tille gibi bacakları var zaten. Hem de çarpık. Şapkasını ters takıyor.

Tekerleme gibi bir şeyler söyleyip duruyor:

"Aç aç çeçeçeçi aç. Aaaç aç çeşmeyi aç. Beb ben ben göstereceğim sana. Sen geliyorum. Çeşmenin yanına geliyorum. Geliyorum ben şimdi geliyorum. Hıhı hu, hele hele şuna helee. Hıhı geliyorum suyun başına. Dur hele duur. Dursana sen dur, sen sen... "

Deli Appuç bana bakarak:

"Sen sen," diyordu. Bir an önce eve kaçıp saklanmak istedim.

Üç basamakla çıkılan, pembe badanalı evimizin hemen yanında kollarının birbirine kavuşabileceği kalınlıkta bir kavak ağacı vardı. Apartman geleneğinin henüz yaygınlaşmadığı mahallemizde, evler sırt sırta durarak birbirini ısıtıyordu.

Merdiven kolluğu, gömme kafeslerin tutamakları, duvarlara asılan yağlı boya tablolar, tel dolabın gıcırdayan sesi, yağ külahının gölgesi ve sofra bezinin silkelendiği yerdeki kuşlar, evin karakteristik özelliğine ilişkin ipucu veriyordu. Kapıların üstüne takılan değişik figürler en küçük detayından tamamına kadar, bir sanat eseri olarak büyülüyordu herkesi... Hele bir de aslan başı olanlar vardı ki, gözlerindeki o kırmızı ışıltıya hayranlıkla bakarken, zamanın nasıl geçtiğini hiç mi hiç anlamazdım ...

Bizim evin dış kapısında; benim de rahatlıkla uzanabileceğim, tunçtan yapılmış koyu kızıldan sarıya dönük renkte, parmakları birbirine yapışık ince zarif bir kadın eli karşılıyordu gelenleri. O günlerde tuttuğum tek el; kapı tokmağıydı... Tam eve yönelip o zarif eli tutacaktım ki peşimden gelir korkusuyla vazgeçtim. Bize zarar vereceğini düşünerek yirmi metrelik yokuşun başından hızla aşağı doğru koşmaya başladım...

Ortası tümsek, beyaz taş döşeli bizim sokağın, öbür sokakla birleştiği yerde, soldan gelen bisikletli biriyle çarpıştık güm diye. Düştüğüm yerden doğrulur doğrulmaz, deli Appuç'u aradı gözlerim. O sırada bez bebeğimi gördüm tekerleğin altında...

Deli Appuç benden önce onu alacak diye kalbim küt küt çarparken içimden gelen bu sesler tanıdık olmakla birlikte, bana başka şeyleri çağrıştırarak daha öncesine götürdü nedense ...

Okullar kapanıp da yaz tatiline girince, boş durmamı istemezdi annem. Yakılmış ot kokusuyla, kavrulmuş leblebi kokusunun birbirine karıştığı kale dibinde babamın iş yeri vardı. Her gün öğle saatlerinde ona yemek götürmemi isterdi. Eni dar, boyu ise neredeyse benim boyuma eşit olan bir sepetin içine, bir tabak sebze yemeğiyle, ekmek ve salata koyardı:

"Yemeği sakın dökme" diye tembihlemeyi ihmal etmeden.

Evden çıktığımda, sepeti bir süre kendimden uzakta tutarak taşırdım. Yorulunca koluma takardım. O zaman da yemeğin suyu sepete dökülürdü.

Babam hiç sesini çıkarmaz, götürdüğüm sulu ya da susuz neyse onu yerdi. "Kızım yemek getirmiş," diye güler, gazoz söylerdi bana. Yemekten sonra kahveciden "bir ufak çay" ister, kıtlama içerdi. Açık sarı renkli, şekilsiz kesme şekerini yan dişiyle kırdığında, kıt kıt sesler çıkardı. Ufak çay diye istediği gerçekten ufalmış olarak bardağın yarısında gelirdi. Koyu renkli çayını hüüp diye iki çekişte yudumlardı hemen...

Eve döndüğümde her zamanki gibi annem:

"Yemeği dökmüşsün. Sepeti kirletmişsin. Nasıl yedirdin susuz yemeği. Koca kız oldun dikkat et biraz..." diye beni azarlar, bazen de döverdi. Kalbim aynı böyle küt küt çarpardı o zaman...

Şaşkınlık içinde ellerimle yüzümü örterken, bisikletten düşen ağabey yanıma gelip beni ayağa kaldırdı:

"Bir şey oldu mu?" diye sordu endişeyle.

"Ihh," dedim.

"Caddeye çıkarken önce soluna sonra sağına bak. Sakın bir daha koşma böyle" dedi. Kafamı salladım sadece. Bebeğimin çamurunu pantolonuna silerek bana uzattı.

Deli Appuç'un nerede olduğunu göremedim. Görmesem de öyle ürkütücü ki varlığı yetiyor. O an satılığa çıkarmak istedim kütüğüme kayıtlı korkularımı .. Bebeğim, anlamasın diye acıyan yerlerimi ...

Doyarak avuçlarıma alabilecekken güneşin yakamozlarını kenarında duruyorum susturulmuş cesaretimin. İkisi de canımdan can alıyor. Birdenbire Appuç karşımda beliriveriyor. Dut ağacını silkelediğim için kızdığını sanıyorum. Gözlerimizi kapatıp bebeğimle birbirimize sarılıyoruz.

İçim titriyor. Dosdoğru bakkala koşuyorum. Cebimdeki paranın hepsiyle dondurma alıyorum. Eve gelene kadar bir iki damla üstüme akıyor. Elbeziyle silsem de lekeyi çıkaramıyorum. Ablam kızmasın diye her yerimi kaşındıran üstelik de rengini sevmediğim o yeleği giyiniyorum. Düğmeleyince lekeler hiç görünmüyor. Ben de üstümü kirletmemiş sayılıyorum. Dut ağacına kurduğumuz salıncağa oturup yavaşça sallanıyorum. Kucağımda bez bebeğim. Parmağımdaki kanı ona değdirerek kan kardeş oluyoruz ikimiz... Bundan çok hoşlanıyoruz. Yargılamadan, incitmeden dinlemeye devam ediyor beni.

O zaman yüzümdeki çizgiler hemencecik geçiyor. Ezberimi de unutmuyorum. Önlüğümü daha rahat giyiniyorum. Uykum gelmiyor. Üşümüyorum. Deli Appuç'tan korkmuyorum. Lekeleri çıkaramadığımda sıkıntım uçup gidiyor...

Bir gün; geri dönmemek için yaktığım gemilerin içinde, benim de yandığımın ayrımında olmadan, biriken takvimlerin yapraklarının sarardığını fark ediyorum! İşte o zaman bebeğimle olan dostluğum her şeyin önüne geçiyor yaşadığımız eksiklikte...

Elimi tutup bana baksaydın; zoraki yanımda oluşundan daha az incitecektin beni ...

Belki de sevildiğimin gücünü hissetmediğim içindir; düş kırıklıklarımdaki serçelerden hafif olan kırılganlığım....

BİZE GELEN KİTAPLAR

METİN FİDAN
Fantaziler ve Korku
ARİYA

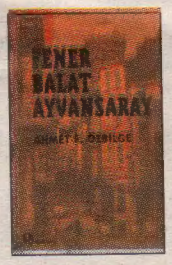

AHMET F. ÖZBİLGE
Fener Balat Ayvansaray
BAĞLAM

GÜVEN TURAN
Bakır Çalığı
YKY

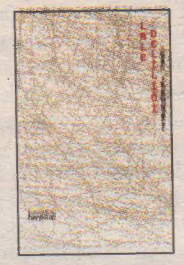

CAN TANYELİ
Lale Deliliği
hayykitap

DOĞAN HIZLAN
Edebiyat Daima
DOĞAN KİTAP

THOMAS BERNHARD
DON
YKY

TOKSÖZ B. KARASU
Yahudi Efendi
EVEREST

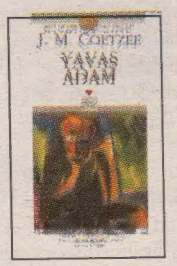

J. M. COETZE
Yavaş Adam
Can Yayınları

COŞKUN YERLİ
YOKLUK
YKY

Sayı 40 - Eylül 2006 **Aylık yerel süreli yayındır**

Sahibi
LM Basın Yayın Ltd. Şti. adına
Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni Tuncay Akgün

Editör Aslan Özdemir
aslanozdemir@leman.com.tr

Sorumlu Yazışleri Müdürü Ayhan Erdoğan

Grafik Tasarım Tanzer Ercanpolat

Fotoğraf Editörü Sinan Göksel

Dizgi Duygu Yavuz

Düzelti Nafer Ermiş

Müessese Müdürü Ali Yavuz

Baskı Sorumlusu Ali Polat

Abone-Reklam Sevinç Selvi
0212 - 292 94 50/119

E-Posta kacak@leman.com.tr
Tel: 0.212.292 94 50/51 **Fax:** 0.212.292 44 91

Adres Firuzağa Mahallesi Defterdar Yokuşu No:47 Beyoğlu / İst.

Baskı LeMan Matbaası

Telefon 0212-858 00 93 (Pbx)

Dağıtım BBD Merkez

Akşamsefası

Notalardan yükselen barış çığlıkları

DANIEL BARENBOIM

Dünyaca ünlü İsrailli piyanist ve şef Daniel Barenboim, Arap ülkeleri ve İsrail'den genç müzisyenlerin bir araya geldiği Doğu-Batı Divanı Orkestrası ile Türkiye'den geçti. "Barış için çalan" orkestranın kurucusu Barenboim inandıkları için savaşmayı amaç edinmiş bir müzik dehası.

Biri İsrailli bir müzisyen, diğeri Filistinli bir entelektüel... Biri 7 Grammy ödüllü dünyanın en büyük orkestra şeflerinden biri Daniel Barenboim, diğeri oryantalizm fikrini dünyaya duyuran edebiyatçı, eleştirmen ve akademisyen Edward Said. Bu iki dev isim 1999'da İsrailli ve Filistinliler başta olmak üzere, Doğulu ve Batılı çok sayıda genç müzisyenin bir arada, barış ve uyum içinde müzik yapmasına olanak tanıyan bir projeye hayat verdi: Doğu-Batı Divanı Orkestrası.

Edward Said'in 2003'teki ölümünden bu yana bu eşsiz projenin bayrağını tek başına taşıyan Daniel Barenboim, geçen ay da Doğu-Batı Divanı Orkestrası ile birlikte İstanbul'daydı. Aralarında Mısır, Suriye, Lübnan, Ürdün, Tunus, Türkiye, İspanya, Hollanda ve İsrail'in de olduğu 17 ülkeden, yaşları 14 - 25 arasında değişen 110 yetenekli genç müzisyenin oluşturduğu Doğu-Batı Divanı Orkestrası, 16 Ağustos'ta Aya İrini'de notaların evrensel dilini kullanarak "birlikte yaşama kültürü ve barış" mesajıyla yoğrulan bir konser verdi. Ünlü şef Barenboim basın toplantısında şunları söylüyordu: "Bu siyasi değil, insani bir proje. Amacımız bölge insanlarının bir arada olacağı bir müzik forumu oluşturmaktı. Müzik olmasa bu proje mümkün olmazdı!"

Aslında müzik olmasa pek çok şey mümkün olmazdı Barenboim'in hayatında. 1942'de Arjantin'de, Musevi bir ailenin çocuğu olarak doğan Daniel Barenboim 5 yaşında ilk piyano derslerini almaya başladı, 7 yaşında Buenos Aires'te ilk resitalini verdi, 10 yaşındayken ailesiyle İsrail'e yerleştikten hemen sonra ilk uluslararası çıkışını yaptı, 12 yaşına geldiğindeyse ABD'den Avustralya'ya, Avrupa'dan Uzak Doğu'ya dünyanın her yerinde konserler veren ve albümler yayınlayan bir dahi çocuk, bir fenomendi. 18 yaşına geldiğinde, dünyada ayak basmadığı önemli konser salonu kalmamıştı. Henüz 25 yaşındayken Londra Filarmoni Orkestrası'nın şefi oldu ve bu kış bıraktığı Chicago Senfoni Orkestrası şefliği görevine kadar pek çok ünlü orkestrayı yönetti.

Ama muhteşem müzikal kariyerine rağmen müzik sadece birkaç notanın uyumundan ibaret olmadı onun için. 'Kişi eğlence için müzik yapabilir ama aynı zamanda kişinin müzik yapma sebebi; unsurları, fenomenleri birbirinden farklı şeyler olarak algılamak değil; vuruş, melodi ve armoninin birbirine bağlılığını aramaktır' diyen Barenboim müziğini inandığı şeyleri destekleyen ve karşı çıktıkları için başkaldıran bir çığlık olarak kullanmayı da hep bildi. 1967'de Ortadoğu'da 6 Gün Savaşı patladığında sevgilisi ünlü çellist **Jacqueline du Pre**'yle İngiltere'den ülkesi İsrail'e koşup, cephede askerlere moral konseri verdi. Jackie, din değiştirdi. Rock yıldızları gibi dünya basınının ilgi odağına yerleşen çift, Ağlama Duvarı önünde evlendi. İsrail'de milli kahramana dönüştüler. 1973'te Yom Kippur Savaşı çıktığında Barenboim yine cephedeydi. Ancak 1993'te Londra konserinde Filistinli entelektüel Edward Said ile tanıştığında düşman ulusların, farklı politik görüşlerdeki iki üyesinin konser salonunda başlayan sohbeti

Daniel Barenboim ve Edward Said

derin bir dostluğa dönüştü. Bu tanışıklığın ardından bir Musevi ve bir İsrailli olarak Batı Şeria'ya bizzat gidip Filistinliler'in yaşadıklarını kendi gözleriyle gördü. Ve iki toplum arasında diyalog zemini yaratmak, birlikte yaşama düşüncesini yaymak ve önyargılarla savaşmak için ikili birlikte çalışma kararı aldı. Arap ve İsrailli genç yetenekleri buluşturmaya yönelik Doğu-Batı Divanı Orkestrası 1999'da ilk kez kurulurken, Barenboim de Batı Şeria'ya gidip konser vererek dikkatleri üzerine çekti. Barenboim'in İsrail'de milli kahramanlıktan milli bela statüsüne geçiş süreci *"Wagner'e özgürlük"* kampanyasıyla hız kazandı. 2001'de ünlü şef Kudüs'teki İsrail Festivali'nde **Adolf Hitler**'in sevdiği ve ilham aldığı bu yüzden Musevi cemaatince tabu olarak görülen ünlü besteci **Wagner**'in *"Tristan und Isolde"* eserini orkestrasıyla seslendirdi. 2003'te İngiliz basınına verdiği bir röportajda İsrail'in Batı Şeria'daki varlığını sert bir şekilde eleştirdiğinde ise artık İsrail için bir vatan haini olmuştu. Ama tüm bunlar Barenboim'i durdurmadı. Filistinliler'in yanında olduğunu göstermek için Filistin bölgelerinde ve özellikle Batı Şeria'da pek çok konser verdi. 2005'te aldığı ölüm tehditlerine rağmen Doğu – Batı Divanı Orkestrası ile çıktığı **Ramallah** konserindeyse *"Filistin'e Özgürlük"* pankartı altında çalmaktan geri durmadı.

İsrail politikalarının önde gelen muhaliflerinden biri olan Daniel Barenboim İsrail'in Lübnan'a saldırısı konusunda da tepkisini dile getiriyor: "Her yeni zafer İsrail'in hezimetini artıracak, savaş çözüm getirmez." Yaşanan bu son olaylar sebebiyle bu yılın Doğu-Batı Divanı Orkestrası için de zorlu olduğunu söylüyor usta müzisyen. "Bu savaş sürerken burada birlikte çalışan genç müzisyenlerin akrabaları da birbirini öldürüyor. Sakin ve uzlaşmacı olabilmek çok zor!" Yine de müziğin gücüne olan inancını bir kez daha konuşturuyor Barenboim: "Ama hep birlikte **Beethoven**'in 9. *Senfonisi*'ni çalmaya başladığınızda ne milliyetinizin ne de dininizin bir önemi kalıyor. Müzikte birbirinizi dinleyerek kendinizi ifade etmeyi öğreniyorsunuz ve sesinizi bir uyum içinde yükseltiyorsunuz."

Mine Akverdi

Sen sus şarkılar konuşsun

Ne **Britney Spears**, ne de türevleri hakkında detaylar bizi ilgilendiriyor. Popun fazlaca şişirilen çıtır starlarının "artık büyüdüm, artık hayata şöyle/böyle bakıyorum" tarzı sözlerinin de pek bir anlamı yok. **Christina Aguilera** da loli-pop starlardan. Ama onu diğerlerinden ayıran önemli bir özelliği var: Sesi. Sıska bedeninin aksine Aguilera'nın sesi çok ama çok heybetli. Mesele şu ki, şimdiye kadar sesini layıkıyla duyurabileceği pek bir şey yapamadı. Ne istediğini bilmez gençlik hallerinden olsa gerek bir gün pop, bir gün Latin, bir gün rock, bir gün R&B kulvarında gördük onu. İmajında da önce cici genç bir popçu, sonraolarak çıktı ortaya, ardından ikinci albümü "Stripped" ile birlikte birden bire sekse yüklendi. Hem de ne yüklenme, bir dolu dergiye çırılçıplak pozlar verdi, klipleri ise neredeyse pornografik bir hal aldı. Şimdi 26'sında basar. Christina Aguilera bu uzun kendini bilmez dönemin ardından gelen yeni albümü *"Back To Basics"*te ilk defa ne istediğini biliyor gibi. Dört yıllık suskunluktan sonra gelen albüm 20'li, 30'lu ve 40'lı yılların eski caz, soul ve blues şarkılarından ilham alıyor; nostaljik öğeleri modern bir müzikle harmanlıyor. Evlenmiş, büyümüş vs. Ama bunları boş verin. Ortada tek bir gerçek var: Bu kez hem şarkıları hem de güçlü sesi bayağı iyi tınlıyor!

"Back To Basics" / SONY BMG

3 saatlik çamur banyosu

Bol viski ve bol sigaranın eseri çamur sesiyle tutunamayanların şarkılarını söyleyen büyük üstad **Tom Waits** yeni albümünün müjdesini verdi. Toplam 54 parçanın yer aldığı 3 CD'lik bu yeni albümün adı *"Orphans: Brawlers, Bawlers and Bastards / Öksüzler: Kavgacılar, Yaygaracılar ve Hergeleler."* Valslerden blues'a, Kelt baladlarından ninnilere uzanan bu üç saatlik Tom Waits seansına 94 sayfalık bir de kitapçık eşlik ediyor. Üstat, bu yeni albümü şu sözlerle tanımlıyor: "Orphans kaba ve zarif melodilerden oluşuyor. Denizkızlarını anlatan rumbalar, tren kazaları üzerine karmalar, böcekler hakkında oynak tarantellalar ve boğulmak üzerine sadece vokalden oluşan madrigal'ler. Sevinç ve melankoliye dair ürkek, kaba, öksüz şarkılar. Acımasız kaderin elinden kurtulmuş ve şimdi sadece birinin şefkatine ihtiyaç duyan kökleri belirsiz şarkılar. Korkmayın ısırmazlar, sadece ilgiye ihtiyaçları var."

Albümde yeni parçaların yanında Waits'in daha önce film ve tiyatro oyunları için yazmış olduğu ender bulunan kayıtlar ve **Ramones, Kurt Weill, Bertolt Brecht, Jack Kerouac** ve **Charles Bukowski** gibi sanatçıların yazdığı şarkıların cover'ları da yer alıyor. Görünen o ki, Kasım ayında çıkacak olan *"Orphans: Brawlers, Bawlers and Bastards"* ile bir kez daha Tom Waits'in kasvetli şarkılarının girdabına kapılıp gideceğiz.

Taş plaklara nefes veren kadın

10 yıl kaldığı Almanya'da müzik hayatına başlayan ve Taksim adlı grubuyla **Yunus Emre** ilahilerini de içeren *İstanbul'u Dinliyorum, Sihir, Anılarda İstanbul* ve *İlahiler ve Nefesler* gibi albümlere imza atan **Sema Moritz**'e son birkaç yıldır verdiği *Efsane Hanımlar* adlı konserlerinde rastlamış olabilirsiniz. **Seyyan Hanım, Mürşide Hanım, Afife Hanım** ve **Deniz Kızı Eftalya** gibi 20'li, 30'lu, 40'lı yılların efsanevi kadın şarkıcıların şarkılarını seslendirdiği bu konserlerden sonra ona "taş plak sesli şarkıcı" sıfatı uygun görülmüştü. Sema Moritz şimdi de bu şarkıları yeni bir albümde topladı: *Ekho - Efsane Hanımlar*. Uzun yıllar Kalan Müzik'in eski taş plakları temizleyip CD'lere aktararak günümüze taşıdığı kayıtlarda, taş plak kolleksiyonculanında, arşivlerde bu efsane hanımların şarkılarının izini süren Sema Moritz bu yeni albümle o zamanların tangolarına, operetlerine, fokstrotlarına, kantolarına yeniden hayat veriyor. Ama daha da önemlisi bu buğulu şarkılar aracılığıyla, sesleri taş plaklarda, görüntüleri silik fotoğraflarda kalmış Seyyan Hanım, Mürşide Hanım, Afife Hanım ve Deniz Kızı Eftalya gibi efsane kadınların hikâyesini, ruhunu ve soluğunu da günümüze taşıyor.

"Ekho - Efsane Hanımlar" / Hammer Müzik

FOTO ROMAN MUTLU EDEBİYATÇI YOKTUR

Yönetmen: Fatih Akkaya Senaryo: Metin Kaçan Foto direkt by: Sinan Goksel Bölüm Oyuncuları: Ercan Kesal, Umut Onguç, Saniye Keleş, Metin Kaçan, Aslan Özdemir, Nebahat Budak **Yapım:** Rager Bastide, Tema, Karnaval Ülkesi Tredman: Macumba, Kandomble (Afrikadan gelme fetişçi dinler) Eserin orijinal adı: On Pasores da noita. Tripteki şahıs: 0 kişi. Dağıtım: Yellow sundey Macaristan stüdyolarında kaçak olarak basılmıştır. Not: Anlatılan hikâyeler hep rumuzludur, çözün kazanın.

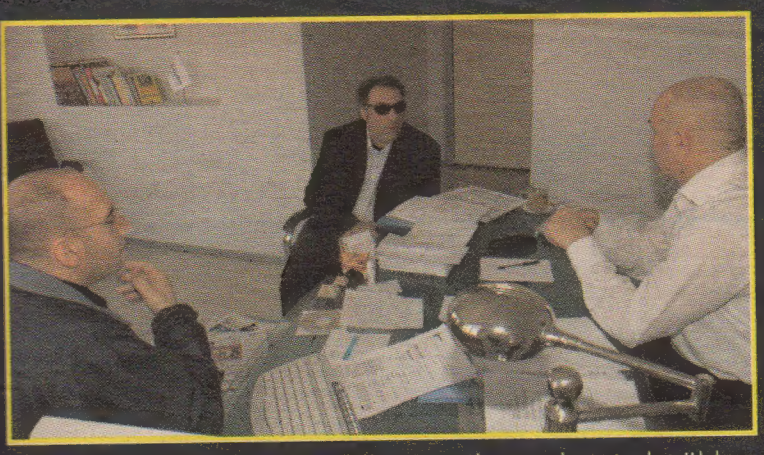

Mutsuzluk genetik midir Ercan bey yoksa tedavülden kalkmış bir duygu mudur? Bizim tek isteğimiz mutlu olmak. Negatiflik yokluk âlemidir ve bu âleme ayna olmak gerekir.

Sevgili Aslan ve Metin, mutlu edebiyatçı yoktur! Yalnız size bir kıyağım olabilir, bakın iki adet beyin operatörü geldi bugün hastanemize. Sizi onlara havale ediyorum.

Bak Aslancım, küçük bir operasyonla benim beynimin sağ lobunu senin beynine transfer ediyorlar ne dersin kurtuluruz şu mutsuzluk (z) illetinden.

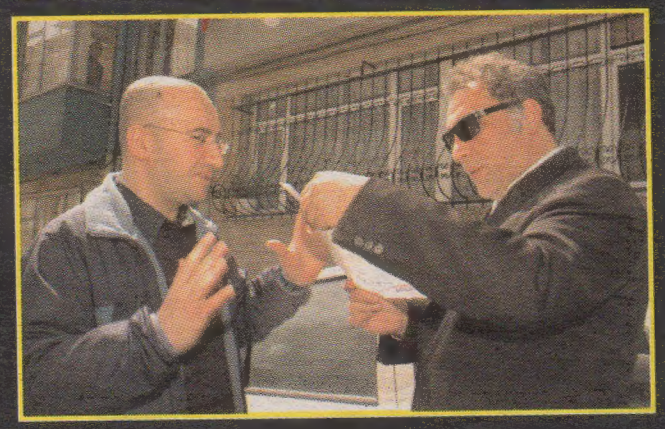

Tamam ama Metocum bu loblar öyle birden bire değişir ve doku tutar mı? Sonra doku tutsa bile kim Fransadan melez kadın getirir. Düşünebiliyor musun gemiler dolusu melez kadın.

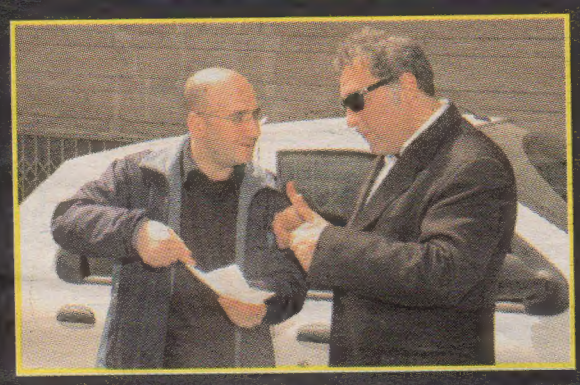

Boşver makerdam kardeşim, ben zamanında kadınların Baronuydum. Pratik bilgileri seneguldan alırım, önemli olan transformasyon işlemini gerçekleştirecek doktorlar, hadi he de!

Evet Nebahat Hanım, beyin transferi teklifinizi kabul edi-yoruz. Yalnız lütfen istediğimiz modeli yapın, sizden tek ricamız bu içkimiz kumarımız yok sadece aşırı bilgilenme hastalığına, çare arıyoruz. "Tamam hiç merak etmeyin. Buyrun geçin operasyon odasına"

Selam Umut Bey, işte istediğimiz ideal dünyanın fotoğrafları ve bilgiler. Biz hiç düşünmeden çalışan beyin istiyoruz. "Çok basit canım, oturun çok yaptık böyle beyin nakli."

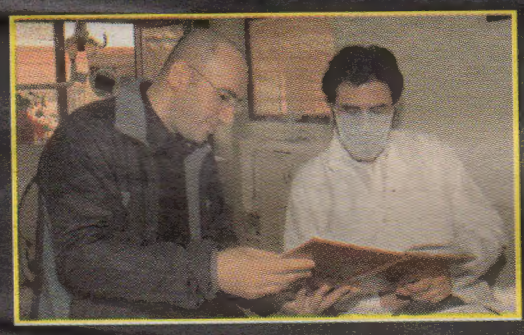

Umut Bey ben de şu model bir beyin ve kafatası modeli istiyorum, yalnız benim beyin biraz zenginliğe koşan maddi âlemlerde yol bulan bir beyin olsun. "Tamam Aslan Bey, ben aklı da kenara yerleştiriyorum ara sıra kullanırsınız.

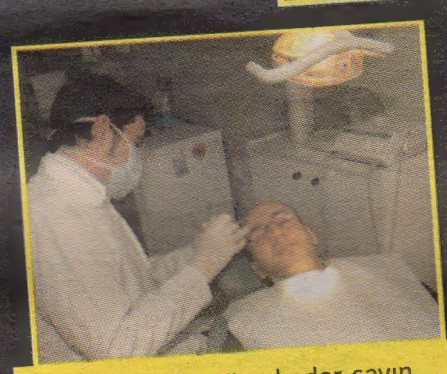

Aslan bey, otuz üçe kadar sayın ben hemen alnınızı açıp küçük beyne-ki maddi işlerden o sorumludur. Sonra büyük beyne geçip istedikleriniz gerçekleştireceğim.

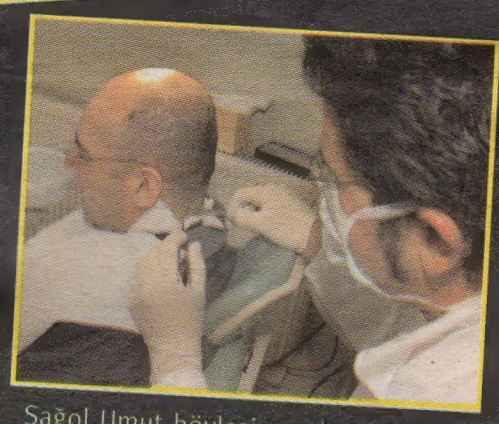

Sağol Umut böylesine rahat bir ameliyat görmedim, şu anda kafam öyle çalışıyor ki sanki ameliyatı ben yapıyorum.

Saniye Hanım Metin beyin hazırlığını yapın ve şu dolaptaki beyinlerden bir adet getirin ve işimizi bitirelim. Tamam Umut Bey şu Macar arkeologtan aldığımız beyni veriyorum.

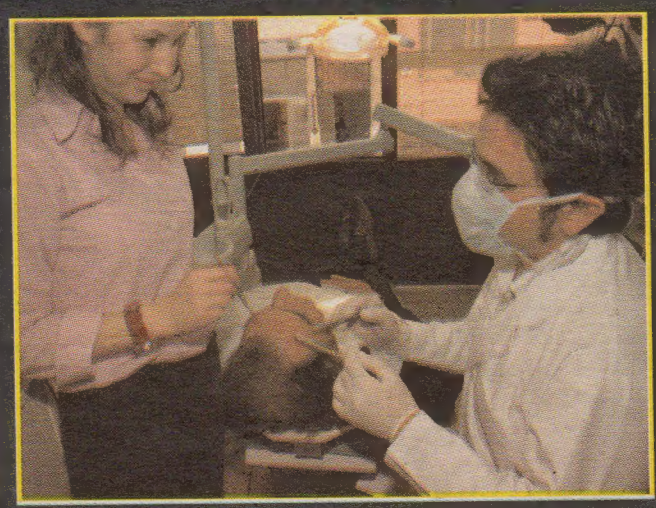

Şimdi dalgalı bir denizde yüzüyordu koltuğunda, irili ufaklı binlerce insan herkes işe yarıyor, seç beğen istediğini al yeter ki temiz ol biliyorsun Hz. Ali kapısından geçmeden sevgilisinin şehrine Hz. Mustafa'nın hazinesine ulaşamazsın.

Ne diyordum, Ercan Bey diye iki karakter konuşur aynı anda: Evet valizimi ve paketimi yanına koymuştum. İçindekiler bozulmasın diye paketi valizin üstüne koydum. Pakette değer verdiğim şeyler vardı. Yanımda kadınlara ödeyebileceğim kadar para...

Hilmi Dedebaba demişti şimdi anlıyorum "Her eşya bir harf olmuş/ Hem zarf hem mazruf olmuş / Aceb ilim sarf olmuş / Bir nokta bin söz olmuş..."

Son söz, yani fotoromandan ne anladık: Herkesin Hazret-i Ali efendimiz gibi her şeyi kendi âleminde bir noktada toplamasını beklemek mümkün değildir! İlim bir noktaydı cahiller onu çoğalttı.

(Bu yüzyılda sevgiye hasret insan Metin Kaçan)

Boşuna mı Çiğnedik?

Anılar **Sevim Belli**

Sosyalizm yolunda yarım asırlık dimdik bir yürüyüşün tanıklıkları

Defterdar Yokuşu No: 47 Cihangir-İstanbul
Tel: 0.212.292 95 65 • cadde@leman.com.tr
(Toplu sipariş alınır)

CADDE

Aksamsefasi